

Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Tid: 2020-05-27 kl.09.00
kl. 09.00-11.30 Information
kl. 11.30-14.00 Lunch och gruppöverläggningar
kl. 14.00- Sammanträdet återupptas

Plats: Rosensalen, Rosenlunds vårdcentrum

Ärenden

- 1 Val av protokollsjusterare
- 2 Fastställande av dagordning
- 3 Föregående mötesprotokoll
- 4 Anmälan av informationshandlingar 2020/5
- 5 Anmälan av delegationsbeslut 2020/2
- 6 Inkomna remisser, promemorior och motioner

Informationsärenden och aktuellt

- 7 Information folkhögskolornas verksamhetsberättelse 2019
Emil Alm och Patrik Luth
- 8 Programmeringsarbetet
- 9 Pågående rekryteringar
- 10 Aktuell information och lägesrapport om
Coronakrisens påverkan och insatser
- 11 Månadsrapport 2020 ANA nämnden 2020/83

Beslutsärenden för nämnden

- 12 Remiss - Vårt Gotland 2040, regional
utvecklingsstrategi för Gotland 2020/564
- 13 Verksamhetsberättelse 2019 Värnamo
folkhögskola 2020/832
- 14 Verksamhetsberättelse 2019 Sörängens
folkhögskola 2020/834

Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Tid: 2020-05-27 kl.09.00
kl. 09.00-11.30 Information
kl. 11.30-14.00 Lunch och gruppöverläggningar
kl. 14.00- Sammanträdet återupptas

Övrigt

15 Övriga frågor

Kallade*Ordinarie ledamöter:*

Rune Backlund (C) ordf.
Monica Samuelsson (KD) 1:e vice ordf.
Dan Sylvebo (M) 2:e vice ordf.
Per Svenberg (S)
Aneth Amundson (S)
Adam Starck (S)
Hans Jarstig (KD)
Per Eriksson (C)
Helen Skogelin Torvaldsson (BA)
Mari Lindahl (L)
Jon Heinpalu (MP)
Kristina Nero (V)
Gun Lusth (M)
Olle Moln Teike (SD)
Ulf Svensson (SD)

Tjänstemän:

Jane Ydman, regiondirektör
Kristina Athlei, regional
utvecklingsdirektör
Elisabet Eriksson, enhetschef regional
utveckling
Lars Wallström, controller
Linda Byman, nämndsekreterare

Personalrepresentanter:

Irene Tengberg Herrstedt, SACO
Birgitta Svensson, ersättare

För kännedom*Ersättare:*

Annki Stark (S)
Irada Alieva Söderberg (S)
Markus Kauppinen (S)
Jonas Lind (KD)
Susanne Agerbring (KD)
Raymond Pettersson (C)
Lina Thorén (C)
Fredrik Sveningson (L)
Monica Persson (MP)
Henrik Dinkel (V)
Elizabeth Orellana Bravo (V)
Elisabeth Wahlström (M)
Ann-Katrin Löfstedt (M)
Maria Högberg (SD)
Håkan Karlsson Nyborg (SD)

Regionråd

Maria Frisk (KD)
Marcus Eskdahl (S)
Rachel De Basso (S)
Rune Backlund (C)
Jimmy Ekström (L)
Martin Nedergaard-Hansen (BA)
Sibylla Jämting (MP)
Mikael Ekvall (V)
Malin Wengholm (M)
Dan Sylvebo (M)
Samuel Godrén (SD)

Sammanställning av informationshandlingar nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet, 2020-05-27

Ärendetyp	Ärenderubrik
Protokoll	<ul style="list-style-type: none"> • Protokoll Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet 2020-04-22 • Protokoll presidiet – Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet 2020-05-13 • Protokoll årsmöte Regional musik i Sverige 2020-04-01 • Protokollsutdrag Region Kronoberg 2020-04-24 Ett enat Sydsverige skapar ett starkt kultursverige år 2
Inkomna handlingar	<ul style="list-style-type: none"> • Öppet brev till regionerna angående Coronavirusets effekter på läns museernas verksamhet, Läns museernas samarbetsråd 2020-04-22 • KLYS förslag till regionalt krispaket för kulturen 2020-04-17
Utgående skrivelser	<ul style="list-style-type: none"> • RJL 2020/896 Delrapport 1, Nationella företagsakuten
Regeringsbeslut	<ul style="list-style-type: none"> • RJL 2020/1242 Regeringsbeslut N2020/100895/RTL- Uppdrag att göra en förhandsbedömning avseende finansieringsinstrument inför programperioden 2021-2027 för Europeiska regionala utvecklingsfonden • RJL 2020/12423 Regeringsbeslut N2020/00894/RTL- Uppdrag att förbereda programperioden 2021-2027 för Europeiska regionala utvecklingsfonden inom målet Investering för sysselsättning och tillväxt inom EU:s sammanhållningspolitik • RJL 2020/1244 Regeringsbeslut N2020/00769/RTL - Uppdrag att förbereda för ett nationellt program inom fonden för en rättvis omställning 2021-2027 • RJL 2020/1245 Regeringsbeslut N2020/00896/RTL - Uppdrag att ta fram förslag till nationellt regionalfondsprogram för Europeiska regionala utvecklingsfonden, programperioden 2021-2027 • RJL 2020/1246 Regeringsbeslut N2020/00819/A - Uppdrag att förbereda för att vara förvaltande myndighet och redovisningstjänst för ett nationellt socialfondsprogram för perioden 2021-2027

Cirkulär från SKR	
Beslut från SKR	
Övrigt	<ul style="list-style-type: none">• RJL 2020/471 Inspel nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet angående Politisk organisation inför mandatperiod 2020-2026 till den parlamentariska nämnden

Sammanställning av anmälda vidaredelegationsbeslut till nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet 2020-05-27

Ärendetyp	Ärenderubrik	Diarienummer	Beslutsdatum	Beslutsdelegat
ANA 4.2.1	Kontrakt Axel Ragnerstam, scenografi och kostymör - Innan jag öppnar mina ögon	RJL 2019/1387	2020-04-06	Ulrika Josefsson
ANA 4.2.1	Kontrakt Mikael Bodée och Malvakvartetten	RJL 2020/519	2020-04-06	Ulrika Josefsson
ANA 4.2.1	Kontrakt Öppningskonsert 2020 - Ulf Wadenbrandt Music AB	RJL 2020/994	2020-04-17	Ulrika Josefsson
ANA 4.2.1	Samarbetsavtal Östgötamusiken och Smålands Musik & Teater, produktionen Tosca	RJL 2020/1077	2020-04-24	Ulrika Josefsson
ANA 4.5.2	Ansökan om stöd till konferensen CHECK	RJL 2019/2927	2020-05-06	Kristina Athlei
ANA 3.1	Ökat driftanslag 2020 till ALMI Jönköping till följd av Coronapandemin		2020-04-17	Rune Backlund
ANA 4.4.1	Avstängning från studier Värnamo folkhögskola	RJL 2020/1229	2020-05-11	Emil Alm
ANA 4.2.1	Kontrakt MC-serien The Tolkien Ensemble	RJL 2020/519	2020-05-12	Ulrika Josefsson

Dokument

Utskriftsdatum: 2020-05-04

Utskriven av: Nina Granström

Diarienummer: Region Jönköpings län

Sekretess: Visas ej

Beskrivning av sökning:

Remisser April 2020

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	Dokumenttyp
2020.4019	I	Delprogram Skade- och olycksförebyggande arbete	Evelina Örn
2020-04-01		Räddningstjänsten Vaggeryds kommun	Regionens åtagande
RJL 2020/852		Remiss - Handlingsprogram Trygghet och Säkerhet, Vaggeryds kommun Svar senast 2020-05-31	REMISS
2020.4218	I	Regionalt trafikförsörjningsprogram för Östergötland >2030	Linda Byman
2020-04-03		Region Östergötland	Regionens åtagande
RJL 2020/878		Remiss - Regionalt trafikförsörjningsprogram för Östergötland >2030 Svar senast 2020-06-18	REMISS
2020.4249	I	Regional utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021-2030	Linda Byman
2020-04-06		Region Västra Götaland	Regionens åtagande
RJL 2020/886		Remiss - Regional utvecklingsstrategi Västra Götaland 2021-2030 Svar senast 2020-09-30	REMISS
2020.4266	I	Förslag till nya föreskrifter om on-linetillverkning och hantering av substitutionsvätskor	Evelina Örn
2020-04-06		Läkemedelsverket	Regionens åtagande
RJL 2020/887		Remiss - Förslag till nya föreskrifter om on-linetillverkning och hantering av substitutionsvätskor Svar senast 2020-06-15 Anstånd beviljat till 31/10 2020	REMISS
2020.4312	I	Regionalt trafikförsörjningsprogram 2020-2024 för Region Halland	Linda Byman
2020-04-07		Region Halland	Regionens åtagande
RJL 2020/900		Remiss - Regionalt trafikförsörjningsprogram 2020-2024 för Region Halland Svar senast 2020-09-07	REMISS
2020.4367	I	Förslag till nya föreskrifter om blodverksamhet	Evelina Örn
2020-04-08		Läkemedelsverket	Regionens åtagande
RJL 2020/929		Remiss avseende nya föreskrifter om blodverksamhet Svar senast 2020-05-29 Förlängd svarstid till 2020-09-01	REMISS
2020.4818	I	Tillfälliga föreskrifter om omfördelning av läkemedel mellan apotek	Evelina Örn
2020-04-16		Läkemedelsverket	Regionens åtagande

RJL 2020/995		Remiss - Tillfälliga föreskrifter om omfördelning av läkemedel mellan apotek Svar senast 2020-05-18	REMISS
2020.5123	I	God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem	Nathalie Bijelic Eriksson
2020-04-20		Socialdepartementet	Regionens åtagande
RJL 2020/1043		Remiss - SOU 2020:19 God och nära vård – En reform för ett hållbart hälso- och sjukvårdssystem Anstånd till 2020-09-15	REMISS
2020.5210	I	Förslag till naturreservatet Kaxholmens lövskog	Lena Bohman
2020-04-21		Jönköpings kommun Stadsbyggnadskontoret	Regionens åtagande
RJL 2020/1054		Remiss - Förslag till naturreservatet Kaxholmens lövskog Svar senast 2020-06-30	REMISS
2020.5467	I	Hälso- och sjukvård i det civila försvaret	Nathalie Bijelic Eriksson
2020-04-24		Socialdepartementet	Regionens åtagande
RJL 2020/1095		Remiss - Hälso- och sjukvård i det civila försvaret Svar senast 2020-08-10	REMISS
2020.5573	I	Strategi- och handlingsplan för jämlik hälsa och ett bra liv i Habo kommun 2020-2023	Evelina Örn
2020-04-27		Habo kommun	Regionens åtagande
RJL 2020/1100		Remiss - Strategi och handlingsplan för jämlik hälsa och ett bra liv i Habo kommun 2020-2023 Svar senast 2020-06-30	REMISS
2020.5671	I	Förslag till föreskrifter om utfärdande av intyg i hälso- och sjukvården	Evelina Örn
2020-04-28		Socialstyrelsen	Regionens åtagande
RJL 2020/1113		Remiss - förslag till föreskrifter om utfärdande av intyg i hälso- och sjukvården Svar senast 2020-09-01	REMISS
2020.5734	I	Förslag till ändring i föreskrifter om begränsningar av förordnande och utlämnande av vissa läkemedel	Evelina Örn
2020-04-29		Läkemedelsverket	Regionens åtagande
RJL 2020/1118		Remiss - Förslag till ändring i föreskrifter om begränsningar av förordnande och utlämnande av vissa läkemedel Svar senast 2020-05-20	REMISS

Dokument

Utskriftsdatum: 2020-05-04

Utskriven av: Nina Granström

Diarienummer: Region Jönköpings län	Sekretess:	Visas ej
Beskrivning av sökning:		
<div style="border: 1px dashed black; height: 20px;"></div>		

Id	I/U/K	Beskrivning	Ansvarig
Datum		Avsändare/Mottagare	Avdelning
Ärendenummer		Ärendemening	Dokumenttyp
2020.4240	I	Motion - Inför avgiftsfri kollektivtrafik för färdtjänstberättigade	Lena Strand
2020-04-06		Sverigedemokraterna	Regionens åtagande
RJL 2020/883		Motion - Inför avgiftsfri kollektivtrafik för färdtjänstberättigade.	MOTION

Delårsrapport Jan - April 2020, ANA

3 2 8 4 av 17 Mätetal

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 RJL Betalande publik Smålands Musik och Teater	20 000	7 544 ↓	Coronapandemin har hittills haft stor påverkan på publikalet i kulturhuset Spira. Beräkningar visar att minskningen som följd av pandemin uppgår till ca 9 500 personer, dessutom har konferensdeltagarna minskat med 1 900.
 RJL Publik vid föreställningar för barn och ungdom <i>Antal personer på föreställningar riktade till barn och unga</i>	12 000	5 947 ↓	Inställda föreställningar på grund av Coronapandemin har påverkat besöksantalet för barn och unga under tertial 1 med 7000 besökare.
 RJL Kompetensutvecklingsplan <i>Registrerade kompetensutvecklingsplaner i Heroma i förhållande till antal anställda i genomsnitt senaste 15 månaderna.</i>	90 %	75 % ↓	En utredning har gjorts för att se varför utfallet för kompetensutvecklingsplanerna är betydligt lägre än medarbetarsamtalen och den visar att cheferna har missat att kryssa i båda rutorna i personalhanteringssystemet. Kompetensutvecklingsplaner är gjorda under medarbetarsamtalen.
 RJL Medarbetarsamtal <i>Registrerade medarbetarsamtal i Heroma i förhållande till antal anställda i genomsnitt senaste 15 månaderna.</i>	90 %	90 % ↑	Målet för medarbetarsamtal uppnås.
 RJL Personalhälsa - sjukfrånvaro <i>Sjukfrånvaron för medarbetare ska inte öka i jämförelse med samma period föregående år.</i>	4,1 %	3,5 % ↓	Verksamheten når uppsatt mål.
 RJL Ekonomi i balans	0 tkr	1 979 tkr ↓	<p>A. Verksamhetsområdet Utbildning och kultur (+0,9 mnkr)</p> <p>På grund av rådande pandemi har verksamheten förändrats radikalt. Samtliga skolor bedriver verksamhet på distans. SMOT:s publika verksamhet är avslutad för våren. Verksamhetsområdet har dock en samlad positiv budgetavvikelse på 0,9 mnkr efter första tertialet.</p> <p>Folkhögskolornas budgetavvikelse är positiv; +1,0 mnkr trots att coronapandemin har inneburit att intäkterna för boende och kost har minskat.</p> <p>Budgetavvikelsen för Smålands musik och teater är negativ och uppgår för perioden till -1,9 mnkr. Resultatet påverkas starkt av pandemin. Inställda föreställningar och avbokade konferenser beräknas ha inneburit en intäktsförsämring på 2,4 mnkr.</p> <p>Övrig kultur samt kulturbidrag och gestaltning har i dagsläget en positiv budgetavvikelse på 1,8 mnkr som följd av framflyttade rekryteringar.</p> <p>Naturbruksskolornas ekonomi visar på balans.</p> <p>B. Centrala anslag (+1,1 mnkr)</p> <p>Ett överskott finns på anslaget för projektmedel (+0,5 mnkr) samt på anslaget för valideringscheckar som i likhet med föregående år inte har kunnat utnyttjas p g a gällande regelverk. Det finns också ett mindre överskott på anslaget för kulturplanens genomförande. Nämnden egna kostnader är i budgetbalans.</p> <p>Erhållna statsbidrag uppgår till budgeterad nivå.</p>

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 RJL Prognos <i>Prognostiserad budgetavvikelse</i>	0 tkr	1 800 tkr	<p>A. Verksamhetsområdet Utbildning och kultur (+0,4 mnkr)</p> <p>Helårsprognosen för år 2020 utgår från att såväl skolorna som kulturverksamheterna startar upp verksamheten efter sommaren.</p> <p>Coronapandemin har framför allt påverkat intäktsnivån för Smålands musik och teater. Beräkningarna visar att i nuläget har totalt 8 000 konferensgäster avbokats (-2,7 mnkr) och de inställda produktionerna gör att publiken kommer att minska med 26 000 personer (-2,1 mnkr). Sammantaget begränsas den negativa budgetavvikelsen till -2,9 mnkr eftersom vissa poster förväntas ge överskott mot budget.</p> <p>Coronapandemin har även påverkat intäkterna för folkhögskolorna. Det är intäkterna för kost och logi, vandrarhem och inställda sommarkurser som berörs, ca 1,1 mnkr. Ökning av andra bidrag gör budgetunderskottet begränsas till -0,4 mnkr</p> <p>Budgetavvikelsen för övrig kulturverksamhet beräknas till +3,7 mnkr för helåret. Anledningen är främst ett flertal vakanser men också att coronapandemin gjort att verksamhetens övriga kostnader för t ex resor, boenden och konferenser ligger på en låg nivå.</p> <p>Naturbruksskolornas budgetavvikelse pekar mot ett överskott på +1,3 mnkr. Även för dessa skolor är det kost och logi men även uppdragsverksamhet inom skog som påverkas. Det är Stora Segerstad naturbrukscentrum som påverkas mest eftersom flertalet av eleverna som går på skolan också bor där. Intäkter för skogsmaskinsuppdrag har också minskat. Effekterna är svåra att beräkna men uppskattas i dagsläget till drygt 1 mnkr för bägge skolorna som trots intäktsminskningen alltså ser ut att gå mot ett litet överskott för helåret 2020.</p> <p>B. Centrala anslag (+1,4 mnkr)</p> <p>För flertalet av budgetanslagen förväntas ett utfall som är i nivå med budgeten. Anslaget för valideringscheckar på 0,8 mnkr kommer sannolikt inte att kunna utnyttjas som följd av att denna typ av stöd till näringsidkare inte har ansetts tillåtet.</p> <p>För projektmedel finns ett litet budgetutrymme kvar i den årsprognos som gjorts. I och med det stora behov av stöd som uppstått som följd av Coronapandemin kan det mycket väl bli så att hela anslaget förbrukas under 2020. Det kommer sannolikt att krävas extra och snabba insatser för att stödja aktörer i kris samt att hjälpa dessa aktörer till en omställning och hållbar framtid.</p> <p>Nämndens egna kostnader förväntas vara i budgetbalans för helåret.</p> <p>Statsbidragen förväntas uppgå till budgeterad nivå.</p>
 Hållbarhet Tjänsteresor, antal km egen bil (privatbil) <i>Antal kilometer egen bil/privatbil i tjänsten hittills i år, i relation till antal kilometer egen bil/privatbil i tjänsten samma period 2017.</i>	-30 %	-42,0 %	<p>En sammantaget stor minskad användning av privat bil i tjänsten har skett jämfört med motsvarande period 2017. Målvärdet -30 % uppnås. Resfria möten prioriteras och antalet möten via Skype har ökat kraftigt, vilket sannolikt till stor del är en följd av Coronapandemin.</p>
 Hållbarhet Tjänsteresor, antal km poolbil och hyrbil (korttid) <i>Antal kilometer via regionens bilpool inklusive hyrbil hittills i år, i relation till antal kilometer via regionens bilpool inklusive hyrbil samma period 2017.</i>	-15 %	-82,3 %	<p>Tjänsteresande med poolbil/hyrbil har minskat kraftigt jämfört med 2017 och målvärdet -15 % har uppnåtts. Coronapandemin har troligen påverkat resultatet.</p>
 Hållbarhet Tjänsteresor, antal km inrikesflyg <i>Antal kilometer inrikesflyg hittills i år, i relation till antal</i>	-30 %		<p>På grund av Coronapandemin har många bokade flygningar ställts in under perioden. Det finns en eftersläpning i underlaget beträffande avbokade flygningar som gör att uppföljning under perioden inte är möjlig.</p>

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
<i>kilometer inrikesflyg under samma period 2017.</i>			
 Hållbarhet Tjänsteresor, antal km utrikesflyg <i>Antal kilometer utrikesflyg hittills i år, i relation till antal kilometer utrikesflyg under samma period 2017.</i>	0 %	 	På grund av Coronapandemin har många bokade flygningar ställts in under perioden. Det finns en eftersläpning i underlaget beträffande avbokade flygningar som gör att uppföljning under perioden inte är möjlig.
 Hållbarhet Matsvinn per restaurangportion	-10 %	 	På grund av att undervisning sker på distans har inte mätning av matsvinn kunnat genomföras.
 Hållbarhet Andel svenskproducerat oberett kött, mjölk och ägg <i>Inköpt svenskproducerat (ursprungsland Sverige) färsk/frost oberett kött, mjölk och färska ägg, av totala inköpen för produktgrupperna.</i>	95 %	98,7 % 	Målnivån för andel svenskproducerat kött, mjölk och ägg uppnås.
 Hållbarhet Andel svenskodlad frukt och grönt <i>Inköpt svenskodlad (odlingsland Sverige) färsk frukt, bär, grönsaker och potatis, av totala inköpen för produktgrupperna.</i>	20 %	 	Det saknas uppgift om ursprungsland på många större poster vilket innebär att nyckeltalet inte kan följas upp för denna period. Dialog kommer att inledas med leverantören av frukt och grönt för att förbättra underlaget till nästa tertialuppföljning.
 Hållbarhet Andel MSC-märkt fisk och skaldjur <i>Inköpt MSC-märkt (eller motsvarande) färsk/frost oberedd fisk och skaldjur, av totala inköpen för produktgrupperna.</i>	70 %	88,8 % 	Alla verksamheter uppnår målet.
 Hållbarhet Andel ekologiska livsmedel <i>Inköpta ekologiska livsmedel, av totala livsmedelsinköpen.</i>	60 %	55,5 % 	Andel ekologiska livsmedel uppgick till 56 % under perioden och det är en positiv trend för hela verksamhetsområdet.
 Hållbarhet Andel kaffe, te och kakao med sociala och etiska krav <i>Inköpt kaffe, te och kakao som är producerade med sociala och etiska krav med Fairtrade-märkning eller motsvarande, av totala inköpen för produktgrupperna.</i>	100 %	93,1 % 	Målet (100 %) för andel kaffe, te och kakao med sociala och etiska krav uppnås inte (utfall 93 %). 3 av 4 verksamheter inom Utbildning och kultur behöver analysera sina inköp, för bättre måluppfyllelse.

Presidium - Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet §§ 67-77

Tid: 2020-05-13 kl. 09:00

Plats: Regionens hus, sal A

§ 72

Remiss - Vårt Gotland 2040, regional utvecklingsstrategi för Gotland

Diarienummer: RJL 2020/564

Beslut

Presidiet föreslår nämnden

- Godkänna föreliggande yttrande som svar till Region Gotland.

Sammanfattning

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över remiss "Vårt Gotland 2040" – regional utvecklingsstrategi för Gotland. Region Jönköpings län anser sammanfattningsvis att "Vårt Gotland 2040" har tagit fram en strategi som är tydlig, har rätt perspektiv med sikte på hållbarhet, framtiden och dess utmaningar som gynnar det fortsatta arbetet. Vald vision, de övergripande målen och effektmål bidrar till ett framgångsrikt arbete med Region Gotlands regionala utvecklingsstrategi.

Beslutsunderlag

- Missiv daterad 2020-03-09
- Förslag till yttrande daterad 2020-05-27
- Remiss "Vårt Gotland 2040 – regional utvecklingsstrategi Gotland

Beslutet skickas till

Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Beslutets antal sidor

1

Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Remiss - Vårt Gotland 2040 - regional utvecklingsstrategi för Gotland

Förslag till beslut

Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

- Godkänner föreliggande yttrande som svar till Region Gotland.

Sammanfattning

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över remiss ”Vårt Gotland 2040” – regional utvecklingsstrategi för Gotland. Region Jönköpings län anser sammanfattningsvis att ”Vårt Gotland 2040” har tagit fram en strategi som är tydlig, har rätt perspektiv med sikte på hållbarhet, framtiden och dess utmaningar som gynnar det fortsatta arbetet. Vald vision, de övergripande målen och effektmål bidrar till ett framgångsrikt arbete med Region Gotlands regionala utvecklingsstrategi.

Information i ärendet

Region Gotland har tagit fram en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) för Gotland, Vårt Gotland 2040 som de har skickat ut på remiss.

Syftet med ”Vårt Gotland 2040” är att tillsammans skapa förutsättningar för bästa möjliga framtid för de som bor och verkar på Gotland. Samsyn och samordnad handling ger större handlingskraft. Strategin är en plattform för Gotlands aktörer att utgå ifrån i det gemensamma arbetet mot en hållbar regional utveckling.

Region Gotland önskar särskilt svar på frågorna;

- Hur ser ni på förslag till vision?
- Hur ser ni på förslag till övergripande mål för Gotland 2040? Effektmål?
- Hur kan ni bidra till att målen nås?
- Vad anser ni viktigast att kraftsamla gemensamt kring på kort sikt (närmsta fem åren)?
- Vilken nytta kommer ni ha av den regionala utvecklingsstrategin?

Beslutsunderlag

- Missiv daterad 2020-03-09
- Förslag till yttrande daterad 2020-05-27
- Remiss ”Vårt Gotland 2040 – regional utvecklingsstrategi Gotland.

Beslut skickas till

Region Gotland

REGIONLEDNINGSKONTORET

Kristina Athlei
Regional utvecklingsdirektör

Elisabet Eriksson
Enhetschef Regional utveckling

Region Gotland

Yttrande "Vårt Gotland 2040" - regional utvecklingsstrategi för Gotland

Region Jönköpings län har getts möjlighet att yttra sig över remissen "Vårt Gotland 2040" – regional utvecklingsstrategi för Gotland.

Sammanfattning

Region Jönköpings län anser sammanfattningsvis att "Vårt Gotland 2040" har tagit fram en strategi som är tydlig, har rätt perspektiv med sikte på hållbarhet, framtiden och dess utmaningar som gynnar det fortsatta arbetet. Vald vision, de övergripande målen och effektmål bidrar till ett framgångsrikt arbete med Region Gotlands regionala utvecklingsstrategi.

Synpunkter på förslaget

Region Jönköpings län ser positivt på den framtagna regionala utvecklingsstrategin "Vårt Gotland 2040" och lämnar följande inspel på de frågor som Region Gotland önskat särskilt svar på.

- Hur ser ni på förslag till vision?

Region Jönköpings län tycker visionen är tydlig och ställer sig positiva till den.

- Hur ser ni på förslag till övergripande mål för Gotland 2040? Effektmål?

Region Jönköpings län anser att de samhällsutmaningar som är beskrivna och de övergripande mål kopplade till dessa är väl analyserade och relevanta för Gotland att arbeta med. Vi ser att de skulle kunna vara än mer tydliga samt uppfattas enklare om alla mål uttrycks och beskrivs som uppnått läge 2040.

Vad gäller effektmål punkt 4 under tredje målet; en mer inkluderande och jämställd arbetsmarknad skulle med fördel kunna ändras till: En inkluderande och jämställd arbetsmarknad.

- Hur kan ni bidra till att målen nås?

Region Jönköpings län kan bidra till att målen nås genom dialog och samarbete. Region Jönköpings län vill även lyfta fram vikten av att tydliggöra den regionala utvecklingsstrategins betydelse och påverkan även för närliggande regioner och omland. God samverkan med närliggande regioner utvecklar och skapar tillväxt.

- Vad anser ni viktigast att kraftsamla gemensamt kring på kort sikt (närmsta fem åren)?

Under de närmaste fem åren behöver vi kraftsamla kring hållbarhetsfrågor, kompetensförsörjning och välfärdsutmaningen. Det kommer bli än viktigare då vi idag står för en utmaning gällande Coronaviruset påverkan på samhället som vi inte riktigt vet vad det för med sig. Om många förlorar sina jobb så blir det mycket fokus på omställning och kompetensutveckling.

- Vilken nytta kommer ni ha av den regionala utvecklingsstrategin?

Idag samverkar Regionerna inom det Nuts II område (Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques) som ska ta fram ett program för Europeiska regionala utvecklingsfonden samt handlingsplan för Europeiska sociala fonden för att möta de utmaningar vi ser kommande år 2021-2027. Inom denna samverkan kommer de regionala utvecklingsstrategierna vara en viktig utgångspunkt för att skapa de strukturförändringar som bidrar till de mål vi vill uppnå i våra regionala utvecklingsstrategier.

Övriga synpunkter

Region Jönköpings län ställer sig positiva till att strategin genomgående ska utgå från ett jämställdhets- och barnrättsperspektiv, att dessa perspektiv är särskilt prioriterade för en hållbar tillväxt för Gotland. Det hade varit intressant och värdefullt om det var möjligt att tydligare visa på hur dessa perspektiv skulle kunna ingå och inkluderas i beskrivningen av nuläge och utmaningar under de tio områdena som ska bidra till att målen nås. Det gäller även under de prioriterade insatserna som varje område beskriver.

Region Jönköpings län ser fram emot att få ta del av Gotlands regionala utvecklingsstrategi när den är klar och beslutad samt till de handlingsplaner som kommer kopplas till strategin.

REGION JÖNKÖPINGS LÄN

Rune Backlund
Ordförande i nämnden för
arbetsmarknad, näringsliv och
attraktivitet

Kristina Athlei
Regional utvecklingsdirektör

Enligt sändlista

Remissförslag av Vårt Gotland 2040 - regional utvecklingsstrategi för Gotland

Varmt välkommen att lämna synpunkter på förslag till ny regional utvecklingsstrategi (RUS) för Gotland, Vårt Gotland 2040.

Remissförslaget finns presenterat digitalt på www.gotland.se/gotland2040

Remisstiden är från den **3 mars till och med den 31 maj**.

Vi välkomnar synpunkter på alla delar i förslaget. Region Gotland önskar särskilt svar på frågorna;

- Hur ser ni på förslag till vision?
- Hur ser ni på förslag till övergripande mål för Gotland 2040? Effektmål?
- Hur kan ni bidra till att målen nås?
- Vad anser ni viktigast att kraftsamla gemensamt kring på kort sikt (närmsta fem åren)?
- Vilken nytta kommer ni ha av den regionala utvecklingsstrategin?

Remissvar lämnas via vår e-tjänst <https://etjanst.gotland.se/SynpunkterRUS>

Remissvar kan även skickas till registrator-rs@gotland.se ange ärendenummer RS 2018/1237.

Åtta remissdialoger förlagda på olika platser på Gotland finns inbokade under mars och april. Tid och plats finns på www.gotland.se/gotland2040

Frågor kan ställas till Anette Jansson, projektledare för regional utvecklingsstrategi, Region Gotland, tfn 0498-26 90 13 eller anette.jansson@gotland.se

Sändlista

Region Gotland

Barn- och utbildningsnämnden
Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Miljö- och byggnämnden
Socialnämnden
Patientnämnden
Tekniska nämnden
Gotlandshem
Stiftelsen Gotlandsmusiken

Statliga myndigheter och bolag

Arbetsförmedlingen
Boverket
Centrala studiestödsnämnden
Energimyndigheten
Fortifikationsverket
Försäkringskassan
Försvarmakten
Gotlands Tingsrätt
Havs- och vattenmyndigheten
Jordbruksverket
Kriminalvårdsmyndigheten
Kronofogdemyndigheten
Kustbevakningen
Riksarkivet
Lantmäteriet
Länsstyrelsen i Gotlands län
Migrationsverket
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
Myndigheten för yrkeshögskolan
Naturvårdsverket
Polismyndigheten
Post- och telestyrelsen
Pensionsmyndigheten
Riksantikvarieämbetet
Sametinget
Skatteverket
Skogsstyrelsen
SIDA DAR
Statens Servicecenter
Statens fastighetsverk
Statens kulturråd
Statens skolverk
Svenska ESF-rådet
Svenska filminstitutet
Svenska kraftnät

Sveriges export- och investeringsråd (Business Sweden)
Sveriges geologiska undersökning
Sveriges lantbruksuniversitet
Tillväxtanalys
Tillväxtverket
Trafikverket
Transportstyrelsen
Trygghetsstiftelsen, Gotland
Universitets- och högskolerådet
Universitetskanslersämbetet
Uppsala universitet Campus Gotland
Vinnova
Åklagarmyndigheten

ALMI Gotland
GEAB
Post Nord AB
Svenska Spel AB
Swedavia AB

Näringsliv och civilsamhälle

ABF
Aktiva Seniorer på Gotland
Arriba Byggnads AB
Assistans på Gotland AB
Attendo Sverige AB
Bilda
Brukets Livs AB
Cementa AB
Coop Gotland
Gotlands Bilfrakt AB
Gotlands Byggmästareförening
Companion Gotland
Destination Gotland
Equmeniakyrkan Gotland
Fastighetsägareföreningen
Folkuniversitetet
Fibernät Gotland
Funkisam
Företagarna Gotland
Gotlands bygdegårdsdistrikt
Gotlands Förenade Besöksnäring
Gotlands museum
Gotlands Slakteri AB
Guteskolan AB
Hembygdsförbundet Gotland
Hela Sverige ska leva
Hushållningssällskapet
Gotlands Kulturrum
Kenova AB

LO Gotland
LRF Gotland
LRF Ungdomen
Länsteatern på Gotland
Naturskyddsföreningen
Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet
Gotlands studentkår Rindi
Payex Sverige AB
Pensionärernas Riksorganisation (PRO)
RF-SISU Gotland
Riksförbundet Pensionärers Gemenskapsgrupper
Rädda Barnen
Röda Korset
SACO Gotland
Samhall AB
Svenskt Näringsliv, Gotland
Sveriges Pensionärsförbund (SPF)
Sv Kommunalpensionärers Förbund (SKPF)
Studieförbundet Vuxenskolan
Sensus
Studiefrämjandet
Svenska kyrkan, Visby stift
TCO Gotland
Tillväxt Gotland
Ung Företagsamhet Gotland
Utvecklingsbolagen (via GUBIS)
Visby Centrum
Östsvenska

Partierna (Gotland)

Centerpartiet
Feministiskt initiativ
Kristdemokraterna
Liberalerna
Miljöpartiet
Moderaterna
Socialdemokraterna
Sverigedemokraterna
Vänsterpartiet

Andra kommuner och regioner

Nynäshamns kommun
Oskarshamns kommun
Västerviks kommun
Region Jönköpings län
Region Kalmar län
Region Kronobergs län
Region Stockholm
Region Sörmland

REMISSFÖRSLAG

RS 2018/1237

Vårt Gotland 2040 - Regional utvecklingsstrategi för Gotland

Innehållsförteckning

Inledning: Gotland ställer om	4
Vad är en regional utvecklingsstrategi?	5
Hur ska den regionala utvecklingsstrategin användas?	6
Vision och mål för Gotland 2040	8
Vision	8
Mål för Gotland 2040	8
Effekt mål förtydligar de övergripande målen	10
Gotländska utmaningar	11
Övergripande samhällsutmaningar	11
Demografisk utveckling	12
Klimat och energi	13
Social sammanhållning	13
Globalisering	14
Utmaningar för Gotland	14
Genomgående perspektiv för en hållbar utveckling	16
Jämställdhets- och barnrättsperspektiv	16
Hela Gotland - det geografiska perspektivet	18
Hållbarhetsperspektiven	19
Tio områden som bidrar till att målen nås	21
Insatsområden	21
Hälsa och delaktighet	22
Nuläge och utmaningar	22
Strategisk inriktning	25
Kultur	26
Nuläge och utmaningar	26
Strategisk inriktning	28
Kompetensförsörjning och livslångt lärande	29
Nuläge och utmaningar	29
Strategisk inriktning	31
Kommunikationer	32
Nuläge och utmaningar	32
Strategisk inriktning	35

Klimat och energiomställning	36
Nuläge och utmaningar	36
Strategisk inriktning	38
Miljö och vattenförsörjning	38
Nuläge och utmaningar	38
Strategisk inriktning	40
Innovation och forskning	41
Nuläge och utmaningar	41
Strategisk inriktning	43
Näringslivsutveckling	44
Nuläge och utmaningar	44
Strategisk inriktning	46
Attraktionskraft för ökad befolkning	47
Nuläge och utmaningar	47
Strategisk inriktning	48
Bostadsförsörjning och byggande	49
Nuläge och utmaningar	49
Strategisk inriktning	51
Genomförande - hur ska vi nå målen?	52
Samverkan, samhandling, ledarskap och gemensamt ansvarstagande	52
Handling konkretiseras i efterföljande strategier, planer och program	53
Uppföljning, utvärdering och lärande	55
Att vara en ö-region	57
Gotland i världen	58
Kommunikationer med omvärlden	58
Internationella nätverk och samarbeten	59
Internationalisering som katalysator	60
Vägen fram till ny regional utvecklingsstrategi	61
Hur har det gått för Vision Gotland 2025?	61
Process och steg i arbetet	61
Samspel mellan regional, nationell och internationell nivå	62

Inledning:

Gotland ställer om

Gotland har fantastiska förutsättningar. Pulserande landsbygder och en levande stad, unika natur- och kulturvärden, ett rikt näringsliv, människor med en stark företagaranda och ett stort engagemang för sin bygd och för samhällsutvecklingen. Att leva och verka på en ö har alltid krävt nyfikenhet, samarbete, mod och uppfinningsrikedom. Det finns en stark tillit och närhet mellan människor. Som ö-region har vi genom historien varit öppna för influenser från omvärlden. Allt detta stärker förmågan till förnyelse och omställning.

Omställning är nyckeln till att klara de utmaningar som ligger framför oss; ökad konkurrens från omvärlden, utvecklingen med en högre andel äldre i befolkningen och framför allt klimatutmaningen.

Vi använder omställning för att accelerera utvecklingen inom en rad områden. Till exempel att främja en jämlik hälsa och nå jämställdhet. Vi behöver säkra goda utbildningsmöjligheter och hitta nya arbetssätt för att klara kompetensförsörjningen. Vi behöver använda och utveckla hållbara produkter och tjänster, för att gå över till förnybart och klimatsmart. Under det närmsta årtiondet måste utvecklingen snabbt inriktas på att klara klimatutmaningen. Det kommer också att ge lösningar för en socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

Vi är redan inne i omställning. Det har inte minst digitaliseringen visat, tydligt inom vissa branscher och på god väg inom andra. Vi behöver planera för att förändring är det normala tillståndet. Förmågan att kunna hantera förändringar, vara anpassningsbar, flexibel och fortsätta att utvecklas är central.

Syftet med den regionala utvecklingsstrategin är att tillsammans skapa förutsättningar för bästa möjliga framtid för oss som bor och verkar på Gotland. Samsyn och samordnad handling ger större handlingskraft. Strategin är en plattform för Gotlands aktörer att utgå ifrån i det gemensamma arbetet mot en hållbar regional utveckling.

Kreativitet, närhet och livskraft är precis vad som behövs för omställning. Det har vi på Gotland. Nu använder vi styrkan i den sociala sammanhållningen, tar nya utvecklingssprång samtidigt som vi tar ansvar för att utvecklingen sker inom hållbara gränser för planeten.

Vad är en regional utvecklingsstrategi?

Gotlands regionala utvecklingsstrategi syftar till att tillsammans skapa förutsättningar för bästa möjliga framtid för oss som bor och verkar på Gotland. Vår utvecklingsstrategi visar också Gotlands bidrag till Sveriges och Europas utveckling samt till de globala hållbarhetsmålen.

Den regionala utvecklingsstrategin tas fram och genomförs i samverkan mellan olika utvecklingsaktörer på Gotland; Region Gotland, Länsstyrelsen, Uppsala universitet Campus Gotland, andra statliga myndigheter, näringslivet och föreningslivet. Gotlands speciella förutsättning, att samma geografiska yta är kommun, region och län, ger unika möjligheter för samverkan och genomförande.

Det formella uppdraget kommer från lagen om regionalt utvecklingsansvar som säger att den regionalt utvecklingsansvariga aktören - Region Gotland – i samverkan med myndigheter, näringsliv och civilsamhälle, ska ta fram en strategi för den långsiktiga utvecklingen för Gotland. I uppdraget ingår också att samordna insatser för genomförande av strategin och att följa upp resultaten.

VI SIKTAR MOT	Vision <i>Gotland – en kreativ ö med plats för hela livet</i>
VÅRT FOKUS	Mål och inriktning för Gotlands utveckling Strategin är ett verktyg för att stärka Gotlands utveckling i riktning mot visionen, för att möta utmaningarna och nå en hållbar regional utveckling. Strategin beskriver Gotlands utmaningar och slår fast vilka övergripande mål och effektmål som ska nås samt vilka insatsområden som bidrar till det.
VI GÖR	Handling För att genomföra strategin behövs allas vårt engagemang, samverkan, handlingskraft och uthållighet från offentliga, privata och ideella krafter. Vi delar ansvaret för att genomföra insatser som leder i önskad riktning. Det är vad vi tillsammans gör som för oss närmare vision och mål. Den regionala utvecklingsstrategins genomförande konkretiseras i efterföljande strategier, planer och program.
VI FÖLJER UPP	Uppföljning, utvärdering och lärande Den regionala utvecklingsstrategin behöver följas upp så vi vet om utvecklingen går åt önskat håll. Uppföljningen ligger till grund för eventuella revideringar och för lärande.

Hur ska den regionala utvecklingsstrategin användas?

En stärkt samsyn kring de långsiktiga utvecklingsfrågorna är det viktigaste den regionala utvecklingsstrategin kan bidra till. Att gotländska utvecklingsaktörer drar åt samma håll ger en större utvecklingskraft på Gotland och en större möjlighet att nå framgång i påverkan gentemot nationell- och EU-nivå. Förankringen spelar en avgörande roll.

Den regionala utvecklingsstrategin:

- ska bidra till sektorsövergripande samverkan mellan aktörer på lokal, regional, nationell och internationell nivå och även mellan olika regioner.
- är utgångspunkt när andra regionala strategier, planer och program tas fram, inklusive program för hur EU struktur- och investeringsfonder ska användas i det regionala strukturfondspartnerskapet.
- är utgångspunkt när Region Gotland och Länsstyrelsen fattar beslut om finansiering av projekt och företagsstöd, där statliga tillväxtmedel och EU-medel används.
- ska beaktas i statliga myndigheters verksamhetsplanering, för insatser som bidrar till att uppnå målen i de regionala utvecklingsstrategierna och till det regionala tillväxtarbetet i övrigt.
- är utgångspunkt för den övergripande koncernstyrningen av Region Gotlands nämnder och förvaltningar.
- ska vara inspirerande för näringsliv och föreningsliv på Gotland och inbjuda till gemensam handling.

Ordet Vi

Genomgående i texten används ordet Vi. När det finns ett vi brukar det finnas ett dem. Men det är ett inkluderande vi som avses, för att visa på att utvecklingen på Gotland är en angelägenhet för alla och därmed kan också alla bidra. Vi betyder alla organisationer som bidrar till att genomföra strategin, Region Gotland, Länsstyrelsen, Uppsala universitet Campus Gotland, andra berörda myndigheter, näringsliv och civilsamhälle. Vi betyder också alla som bidrar till en hållbar utveckling och till att Gotland blir den bästa platsen att leva på. Vi betyder alla gotlänningar – infödda eller inflyttade, alla potentiella gotlänningar, delärsgotlänningar, alla som vill Gotland väl. Med orden Vi och Vårt Gotland sätts det gemensamma bästa i fokus och det faktum att det är tillsammans som förändring kan åstadkommas.

Vision och mål för Gotland 2040

Vision

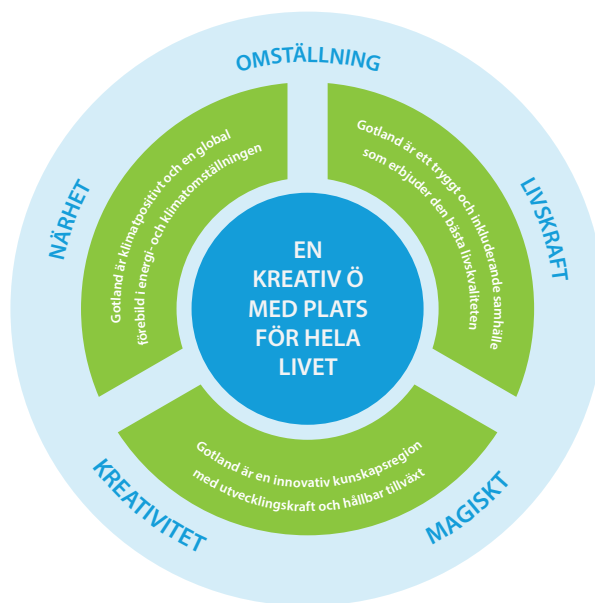
Gotland – en kreativ ö med plats för hela livet.

Gotland präglas av kreativitet och närhet mellan människor, och vi lever i samklang med vår unika natur. Här finns livskraft och en öppenhet för nya influenser, vilket skapar förutsättningar för människor och företag att växa och utvecklas. Vi driver förändring och omställning för ett långsiktigt hållbart Gotland, något som ger oss en ledande roll såväl nationellt som internationellt. Gotland är den bästa platsen att växa upp, leva och åldras på. Tryggt och attraktivt i alla livets skeden. En plats för allt liv. En plats för hela livet.

Så lyder visionen för Gotland 2040. Visionen bygger på styrkor som Gotland har. Visionen uttalar hur vi vill att Gotland ska vara i framtiden, men fungerar också som vägledning och inspiration på kort och medellång sikt.

Mål för Gotland 2040

Målen tar utgångspunkt i Gotlands utmaningar och visar vad vi vill uppnå på lång sikt. Målen ska ses som helhet som tillsammans ger en hållbar regional utveckling och leder mot visionen. Kärnvärdena i det gotländska varumärket visar hur vi vill uppfattas.

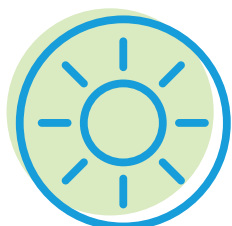
Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle som erbjuder den bästa livskvaliteten.

Gotland är ett tryggt och öppet samhälle för invånare och besökare, ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa. Gotland präglas av en mångfald av uttryck, en rik fritid, ett dynamiskt kulturliv och goda möjligheter till livslångt lärande. Gotland har trygga och attraktiva livsmiljöer. Livskvaliteten på Gotland ökar inflyttningen och fler vill stanna kvar, befolkningen växer stadigt. Människor känner tillit och förtroende för samhället och varandra samt känner sig delaktiga i samhällsutvecklingen. Det gotländska samhället tål påfrestningar, är anpassningsbart och förändringsbenäget.

Gotland är klimatpositivt och en global förebild i energi- och klimatomställningen.

Gemensamma satsningar och ett målmedvetet arbete möjliggör för Gotland att gå före i energi och klimatomställningen och tidigt nå nationella mål baserade på FN:s Parisavtal. Det innebär kontinuerliga utsläppsminskningar av växthusgaser genom omställning till förnybar energi och energieffektivisering. Energi- och klimatomställningen är en hävstång för ett konkurrenskraftigt näringsliv och för att nå övriga miljömål. På Gotland finns god tillgång till dricksvatten och tillräckliga grundvattennivåer. Östersjön är ett levande och friskt hav och kretsloppen är giftfria. Den cirkulära ekonomins betydelse har ökat och naturen brukas så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald säkras.

Gotland är en innovativ kunskapsregion med utvecklingskraft och hållbar tillväxt.

På Gotland skapas hållbar tillväxt på ett balanserat sätt i nyttjandet av resurser. Företagarandan är fortsatt stark och näringslivet blomstrar. På Gotland finns goda möjligheter att testa och förverkliga nya idéer. Samverkan kring forskning och innovation stärker Gotlands attraktionskraft, utvecklar välfärdstjänsterna och bidrar till nya och kunskapsintensiva företag på ön. Ett gott näringslivsklimat, goda kommunikationer, en tydlig hållbarhetsprofil, tillgång till bostäder och en väl utbyggd infrastruktur ger förutsättningar för att hela Gotland ska fortsätta att utvecklas positivt. Genom utbildning, attraktionskraft och matchning möts kompetensförsörjningsutmaningen.

Effektmål förtydligar de övergripande målen

De övergripande målen är stora mål, ambitionsmål, men inte så konkreta. Varje övergripande mål har ett antal effektmål som förtydligar innehållet i respektive övergripande mål och visar på de förändringar som behövs för att nå dem. Effektmålen ska stödja uppföljning och utvärdering. Till varje effektmål sätts ett antal indikatorer. Indikatorerna mäter faktiska nivåer och förändringar i riktning mot målen.

De effektmål som vi föreslår i denna remissversion är preliminära och syftar till att ge en bild av tänkbara effektmål. Under remissperioden och fram till en slutlig version av RUS kommer effektmålen att särskilt ses över. Till effektmålen kommer också indikatorer för att mäta utvecklingen att tas fram.

Mål 2040: Gotland är ett tryggt och inkluderande samhälle som erbjuder den bästa livskvaliteten.

EFFEKT MÅL

1. En god, jämlik och jämställd hälsa
2. Goda uppväxtvillkor
3. En trygg och attraktiv livsmiljö
4. Höjd utbildningsnivå och goda förutsättningar för livslångt lärande
5. Ökad befolkning i yrkesaktiv ålder
6. God beredskap och förmåga att hantera samhällsstörningar

Mål 2040: Gotland är klimatpositivt och en global förebild i energi- och klimatomställningen.

EFFEKT MÅL

1. Positivt klimatavtryck
2. Ett energisystem baserat på förnybar energi
3. Hållbara och klimatpositiva näringar
4. Säkrad tillgång till vatten av god kvalitet
5. Säkrad biologisk mångfald

Mål 2040: Gotland är en innovativ kunskapsregion med utvecklingskraft och hållbar tillväxt.

EFFEKT MÅL

1. Ökad tillväxt i näringslivet
2. Ökad innovationskraft och utvecklade styrkeområden
3. Förbättrad matchning mellan utbud och efterfrågan av arbetskraft
4. En mer inkluderande och jämställd arbetsmarknad
5. Ökat bostadsbyggande och en resurseffektiv bebyggelse
6. Ett hållbart transportsystem och ökad tillgänglighet

Gotländska utmaningar

När Sveriges regioner arbetar med den regionala utvecklingsstrategin ska de enligt regeringen möta fyra samhällsutmaningar som påverkar Sverige och Sveriges regioner i arbetet med att uppnå målet för hållbar regional utveckling. Här beskriver vi kort samhällsutmaningarna och hur de påverkar Gotland. Ett antal utmaningar för Gotland har också tagits fram i den nulägesanalys som gjordes under 2019.

Övergripande samhällsutmaningar

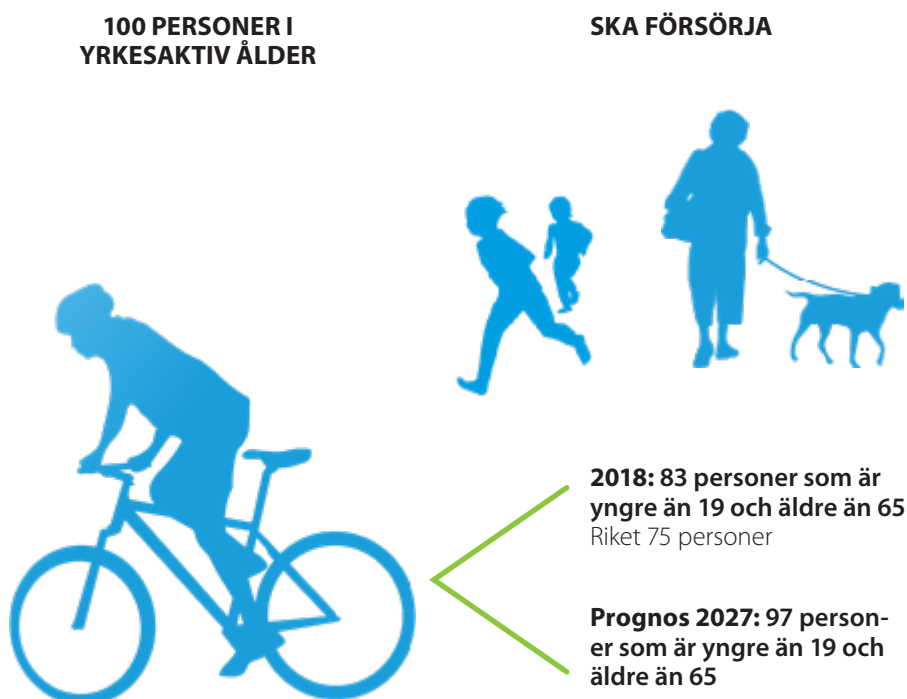
De övergripande samhällsutmaningarna är stora utmaningar som behöver mötas men som också innebär betydande möjligheter. Dessa är;

- demografisk utveckling
- klimat och energi
- social sammanhållning
- globalisering

Demografisk utveckling

De långsiktiga befolkningsprognoserna för Sverige visar att andelen personer över 85 år nära nog kommer att fördubblas under de närmaste två decennierna. Samtidigt bedöms antalet personer i yrkesaktiv ålder endast öka måttligt. Gotland är en av sex regioner i landet där andelen i yrkesaktiv ålder minskar. Andelen äldre ökar och den närmaste framtiden medför främst en ökning i åldersgruppen 80 år eller äldre. Redan idag har Gotland en hög försörjningskvot. Försörjningskvoten är antalet i befolkningen mellan 0-19 år och 65+ som andel av befolkningen mellan 20-64 år. 2018 uppgick kvoten till 83,3. Det innebär att på 100 personer i yrkesaktiv ålder finns 83 personer som är yngre eller äldre. I landet som helhet var kvoten 75,3. År 2027 prognostiseras Gotlands kvot bli hela 96,8. Gotland har ett negativt födelsenetto, det vill säga antalet födselar är färre än antalet som avlider. En nödvändig förutsättning för att befolkningen ska fortsätta växa är att nettoinflyttningen, från andra delar av Sverige och från utlandet, varje år blir högre än födelseunderskottet.

Klimat och energi

Den globala uppvärmningen får mycket stora konsekvenser för jorden, dess ekosystem, människor, jordbruk, vattenförsörjning och samhällen. Detta gäller också för Gotland. Kustområden och öar hör också till de mest utsatta. Merparten av öns natur är fysiskt påverkad av människan. Industrin på ön ger stora utsläpp. För att begränsa de biologiska och socioekonomiska effekterna av klimatförändringarna behövs snabba åtgärder för att minska de klimatpåverkande utsläppen. Samtidigt måste klimatanpassning ske för att möta de förändringarna som nu sker i allt snabbare takt. En stabil energiförsörjning med en tillräcklig överföringskapacitet är en förutsättning för Gotlands konkurrenskraft. Brytvärda mineraler, kvarvarande fossila energiresurser och odlingsbar mark kan bli föremål för konflikter på grund av klimatförändringarna. För ett tryggt och tillitsfullt samhälle är det av stort värde att kunna klara energi- och livsmedelsförsörjning under en viss tid utan leveranser från omvärlden.

Social sammanhållning

Det finns i dag tendenser till en polarisering av samhället i stort. Ett spänningsförhållande finns mellan land och stad. För Gotlands del innebär urbanisering utmaningar i form av en allt högre andel äldre på de gotländska landsbygderna. Delar av de gotländska landsbygderna har en sjunkande andel permanentboende och en ökande andel fritidsboende. En annan sida är den ekonomiska polariseringen som syns i livsvillkor och levnadsvanor. På Gotland finns skillnader i hälsa, upplevd trygghet och tillit mellan könen och mellan socioekonomiska grupper. Ett ökat spänningsförhållande mellan grupper med olika etniskt ursprung kan också observeras i samhället i dag. Om samhället inte klarar av att fullfölja sina åtaganden riskerar tilltron till stat och institutioner att minska.

Globalisering

Under de kommande decennierna kommer sannolikt den globala konkurrensen att öka även inom segment som inte varit utsatta för samma hårda globala konkurrens som delar av tillverkningsindustrin. Det mesta talar för att den globala konkurrensen, som på ett genomgripande sätt förändrat innehåll och arbetsfördelning i världsekonomin under de senaste decennierna, kommer att fortsätta påverka skeendet under överskådlig framtid.

För att möta dessa utmaningar behöver Sveriges regioner vara attraktiva för företag och människor. För Gotlands del handlar det bland annat om att ha en arbetskraft med rätt utbildning och kompetens, samt en god transportinfrastruktur och utvecklad digitalisering som gör ön bättre uppkopplad till sin omvärld. Även högre utbildning och arbetsmarknad blir allt mer global. Det kräver initiativ som aktiverar möjligheten att via distans även nå marknader utanför regionen. Våra företag måste ha accessen till globala talanger, och våra framtida talanger måste få access till globala företag samt utbildningsplattformar för att stärka både utbud och efterfrågan i regionens arbetsmarknad.

Utmaningar för Gotland

En regional utvecklingsstrategi ska bygga på en analys av de särskilda förutsättningarna för hållbar regional tillväxt och utveckling i regionen. En sådan nulägesanalys togs fram under 2019. Under dialoger hösten 2019 prioriterades utmaningarna kring kompetensförsörjning, klimat och energi, befolkningsutveckling, utbildningsnivå, vattenförsörjning och hälsa.

Nulägesanalysen sammanfattas i fjorton utmaningar. Nedan är de sorterade i relation till de globala hållbarhetsmålen i Agenda 2030.

Ekonomiska

- Gotlands befolkning växer, men andelen i yrkesaktiv ålder minskar
- Gotland är Sveriges mest företagsamma region, men behöver vidga sina marknader nationellt och internationellt
- Gotland har låg bruttoregionprodukt (BRP) och låga inkomster jämfört med andra regioner, vilket ger lägre skattekraft och sämre förutsättningar för välfärd
- Gotland har brist på arbetskraft inom näringsliv och offentlig sektor, kompetensförsörjningen är en stor utmaning.
- Gotland är Sveriges enda universitetsö, men samverkan mellan universitetet, det offentliga, näringsliv och civilsamhälle kan utvecklas.

Sociala

- Det sociala kapitalet är Gotlands guldgruva, men det finns skillnader i tillit, delaktighet och upplevd trygghet.
- De allra flesta på Gotland upplever sin hälsa som god eller någorlunda god, men hälsan är ojämlik och den psykiska ohälsan ökar.
- Utbildningsnivån på Gotland är lägre än i andra regioner, det finns en stor potential i att höja utbildningsnivån genom både kortare och längre utbildning.
- Bostadsbyggandet är högt, men det finns hinder för att kunna bygga på delar av ön och för alla målgrupper
- Ö-läget innebär särskilda utmaningar att hantera olika typer av samhällsstörningar.

Miljömässiga

- Gotland har stora klimat- och miljöutmaningar, men också möjlighet att gå före i energiomställningen.
- Gotlands läge gör tids- och kostnadseffektiv tillgänglighet till en nyckelfråga, men resor och transporter måste bli mer hållbara
- Gotland har stora och unika kultur- och naturvärden, utmaningen är att både bruka, bevara och utveckla.
- Vattenförsörjningen är avgörande för hela samhällsutvecklingen, men tillgången till vatten av god kvalitet är sårbar.

När de sammanfattande utmaningarna sätts i relation till de globala hållbarhetsmålen så framgår det att Gotland har styrkor och utmaningar som rör de flesta av målen.

Genomgående perspektiv för en hållbar utveckling

Vår regionala utvecklingsstrategi utgår genomgående från ett jämställdhets- och barnrättsperspektiv och ett geografiskt perspektiv med fokus på hela Gotland, landsbygdssäkring. Agenda 2030 är en utgångspunkt och de tre hållbarhetsdimensionerna genomsyrar arbetet med synsättet att social hållbarhet är målet, miljön sätter ramarna och ekonomin är ett medel för hållbar utveckling. De genomgående perspektiven är viktiga även i genomförandet för att nå målen för Gotland.

Jämställdhets- och barnrättsperspektiv

Ett attraktivt Gotland, nu och i framtiden, är en plats där kvinnor och män har samma möjligheter och rättigheter, olikheter bejakas som en resurs för regionens utveckling och alla invånares förmågor tas tillvara utan att någon person eller grupp blir diskriminerad¹.

Jämställdhet och barnens rätt till en trygg uppväxt är särskilt prioriterat för en hållbar utveckling för Gotland. Barn och unga behöver få förutsättningar att utvecklas till trygga individer som aktivt kan ta del i samhällsutvecklingen. Vi måste därför värna barns rättigheter. Barnen ska bli lyssnade på och barnets bästa ska alltid vara utgångspunkt i beslut som rör dem.

¹ Avser kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder.

Jämställdhet är en förutsättning för en demokratisk utveckling och en hållbar regional utveckling. För att kvinnor och män ska uppleva en region som attraktiv krävs jämställda villkor och möjligheter för alla att använda sin kapacitet, kreativitet och kompetens. Jämställdhet är också en mänsklig rättighet som ska genomsyra alla sektorer i samhället.

I såväl teori och praktik finns stöd som visar att tillväxt och jämställdhet förstärker varandra och främjar tillväxt genom att öka tillgången på arbetskraft, att humankapitalet används effektivare, öka effektivitet och lönsamhet i organisationer, fördjupa demokratin och ökar det sociala kapitalet, samt att öka innovationsförmågan och samhällets resiliens.²

JÄMSTÄLLDHETSPOLITIKENS NATIONELLA MÅL

Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sitt eget liv.

En jämn fördelning av makt och inflytande

Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva medborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.

Ekonomisk jämställdhet

Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.

Jämställd utbildning

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma möjligheter och villkor när det gäller utbildning, studieval och personlig utveckling.

Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet

Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemanarbetet och ha möjligheter att ge och få omsorg på lika villkor.

Jämställd hälsa

Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma förutsättningar för en god hälsa samt erbjudas vård och omsorg på lika villkor.

Mäns våld mot kvinnor ska upphöra

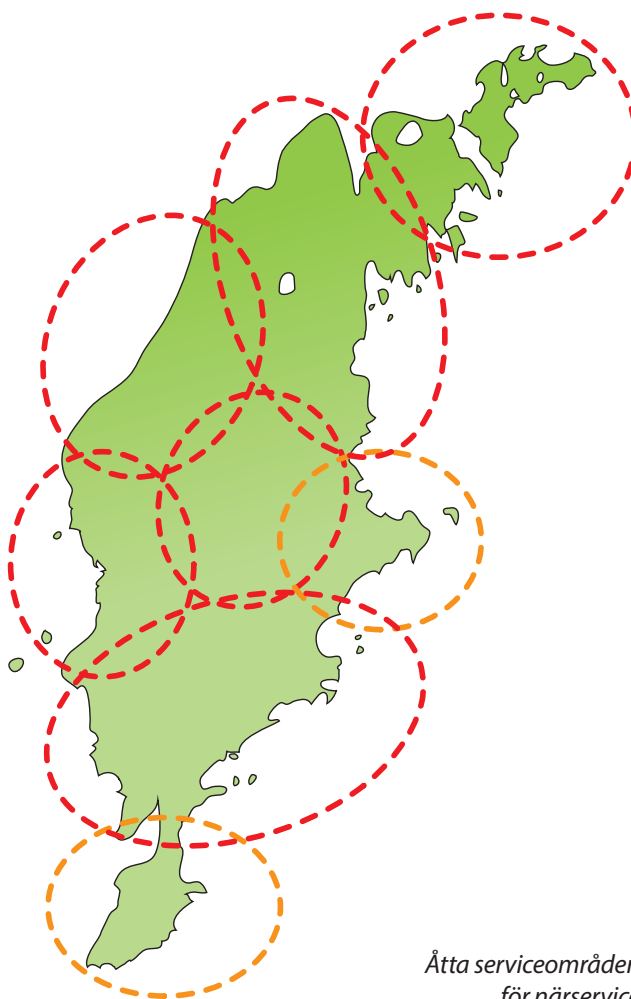
Kvinnor och män, flickor och pojkar, ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

² Att fortsätta välja jämställdhet, Tillväxtverket (2019)

Hela Gotland - det geografiska perspektivet

En hållbar utveckling kräver balans och samspel mellan land och stad. En regional utvecklingsstrategi gäller för hela Gotland, från Sundre i söder till Färö i norr. En bibehållen god inomregional balans är viktigt på Gotland – en landsbygdsregion som består av olika geografier som alla samspelar.

Gotlänningarna bor över hela ön, i samtliga 92 socknar. Den geografiska strukturen med 92 socknar är viktig för Gotland. Den lokala identiteten och stoltheten är stark och har genom alla tider sammanfört och mobiliserat människor på ett framgångsrikt sätt. Gotland är hem för runt 60 000 gotlänningar och 58 procent av befolkningen bor utanför Visby. Det finns också många deltidboende vars hjärta bor på Gotland. På Gotland är Visby dominerande som tätort med en befolkning på cirka 25 000 invånare, de näst största tätorterna är Hemse med drygt 1700 invånare och Slite med drygt 1500 invånare.³

³ SCB, 2018

Sedan ett tag tillbaka används begreppet **landsbygder** istället för **landsbygd**. Det synliggör på ett nytt sätt bredden och den stora variation som de olika landsbygderna har. De svenska landsbygderna ser ut på många olika sätt beroende på om du är i norr eller söder, så också på Gotland. Även om avstånden är korta på Gotland så finns det skillnader i förutsättningar som behöver beaktas.

Region Gotland arbetar med flera strategier för att säkerställa god service och en hållbar utveckling över hela Gotland. I strategin ”Ett långsiktigt hållbart serviceutbud på Gotland” beskrivs hur det framtida offentliga serviceutbudet ska utformas. För närservice finns åtta serviceområden med de större orterna, med mer än 750 invånare, som utgångspunkt. Två av dessa områden, Storsudret och Östergarnslandet, saknar dock ett större centrum och har därutöver en stor andel delårsboende.

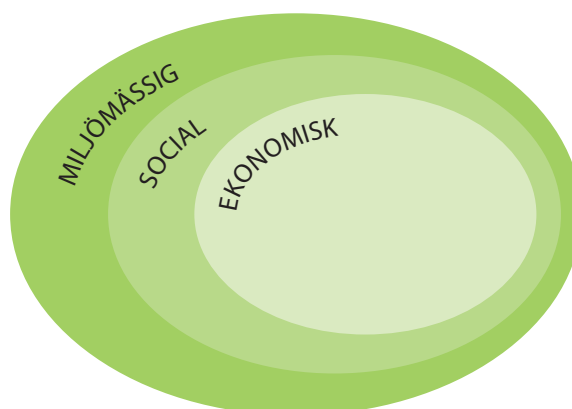
Gotland ligger långt framme med att bygga ut den digitala infrastrukturen, vilket ger boende och företagare stora möjligheter att tillgodogöra sig service digitalt. För fortsatt god inomregional balans är det viktigt med en god demokratisk dialog över hela ön och att det finns förtroende hos både den lokala och regionala nivån kring långsiktigt arbete med landsbygdsutveckling. Gotland är känt för sitt framgångsrika sätt att arbeta med platsutveckling som kännetecknas av att människor över hela ön har ett stort engagemang för sin plats och dess utveckling.

Hållbarhetsperspektiven

Eftersom hållbar utveckling är ett arbete för oss alla, inkluderar den regionala utvecklingsstrategin alla aspekter av hållbarhet och de globala målen för hållbar utveckling integreras. På så sätt visar vi hur vi på Gotland kan bidra till att de globala målen kan nås.

Hållbarhetsarbetet behöver vara en naturlig del av all utveckling och alla affärs-mässiga beslut. För det behövs ett fortsatt arbete med utbildningsinsatser för höjd kunskapsnivå, metodutveckling för beslutsstöd och olika fora för kunskaps- och erfarenhetsutbyte.

I aktuell hållbarhetsforskning används synsättet att social hållbarhet är målet, ekologin, dvs. de planetära gränserna, sätter ramarna och ekonomin är ett medel för hållbar utveckling.

Definitionen av hållbar utveckling är enligt Brundtlandrapporten⁴, **En hållbar utveckling är en utveckling som tillfredsställer dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillfredsställa sina behov.** Att arbeta för ett hållbart Gotland, nu och på lång sikt, är särskilt viktigt för de som är unga idag och för kommande generationer. Barnperspektivet är tydligt och det ansvar vuxengenerationerna har är stort, sett mot de utmaningar världen och Gotland står inför.

År 2015 antog FN:s medlemsländer Agenda 2030, en universell agenda som innehåller de 17 globala målen för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling. En annan viktig internationell överenskommelse är Parisavtalet⁵. Avtalet innebär att världens regeringar åtar sig att tillsammans arbeta för att begränsa klimatförändringarna till maximalt 2 graders temperaturhöjning och vidta åtgärder för att helst klara 1,5 grader.

⁴ Our Common Future, 1987

⁵ COP21, Paris, 2015

Tio områden som bidrar till att målen nås

Insatsområden

Följande områden, som vi kallar insatsområden, har valts för att det är områden som påverkar en hållbar regional utveckling på Gotland. Insatser inom de här områdena bidrar till att nå de långsiktiga målen.

Varje insatsområde innehåller en kort beskrivning av nuläge och utmaningar. Varje insatsområde innehåller också ett antal strategiska inriktningar. Dessa ska stödja aktörerna vid val och prioriteringar av insatser och vara ett stöd för gemensamma processer, samarbete och finansiering. För varje insatsområde visas också vilka av de globala hållbarhetsmålen som området påverkar.

HÄLSA OCH DELAKTIGHET	KULTUR
KOMPETENSFÖRSÖRJNING OCH LIVSLÅNGT LÄRANDE	ATTRAKTIONSKRAFT FÖR ÖKAD BEFOLKNING
KOMMUNIKATIONER	KLIMAT OCH ENERGIOMSTÄLLNING
MILJÖ OCH VATTENFÖRSÖRJNING	INNOVATION OCH FORSKNING
NÄRINGSLIVSUTVECKLING	BOSTADSFÖRSÖRJNING OCH BYGGANDE

Hälsa och delaktighet

Ett jämlikt och jämställt samhälle där människor lever ett gott liv med god hälsa är grunden för ett socialt hållbart Gotland. Att människor känner trygghet, delaktighet, tillit och förtroende för samhället och varandra är viktigt för samhällsutvecklingen och spiller över på många områden, så som kompetensförsörjning och attraktionskraft.

Nuläge och utmaningar

- De allra flesta på Gotland upplever sin hälsa som god eller någorlunda god, men hälsan är ojämlik och den psykiska ohälsan ökar.
- Det sociala kapitalet är Gotlands guldgruva, men det finns skillnader i tillit, delaktighet och upplevd trygghet.

Skillnad i upplevd hälsa mellan grupper

De allra flesta på Gotland upplever sin hälsa som god eller någorlunda god, men hälsa och hälsofrämjande levnadsvanor är ojämlikt fördelade i befolkningen. Män upplever hälsan bättre än vad kvinnor gör. Yngre upplever hälsan bättre än äldre. Upplevelse av hälsan som god ökar med ökad utbildningslängd och ögre hushållsinkomst.

Psykisk ohälsa

Efterfrågan av stöd och vård på grund av psykisk ohälsa ökar. Världshälsoorganisationen, WHO, förutspår att 2030 kommer psykisk ohälsa globalt att stå för den största sjukdomsörskadan. På Gotland ses exempelvis ett ökat antal sjukskrivningar på grund av oro, stress och ångest och cirka 10 procent av barn och ungdomar har haft kontakt med barn- och ungdomspsykiatri, BUP, under ett år. På Gotland finns fler registrerade psykiatriska diagnossatta tillstånd och neuropsykiatriska funktionsnedsättningar per invånare än i riket, samtidigt som upplevt nedsatt psykiskt välbefinnande är i nivå med riket. Det är också något vanligare med suicid på Gotland än i riket.

Utbildningslängd och hälsa är två områden som förstärker varandra

Andelen personer med kort utbildning är större på Gotland än i riket. Utbildningslängd och hälsa är tätt sammanlänkade. Det är vanligare att kvinnor har eftergymnasial utbildning än att män har det och det är vanligare att flickor har gymnasiebehörighet än att pojkar har det. Mer än var tionde elev på Gotland i årskurs 9 saknar behörighet till gymnasieskolan och var fjärde elev i gymnasiet slutför inte studierna med examen eller studiebevis inom fyra år. Insatser som rör utbildning och livslångt lärande påverkar alltså inte bara kompetensförsörjningen utan också hälsan (se insatsområde Kompetensförsörjning och livslångt lärande).

Levnadsvanorna måste bli bättre

Många gotlänningar i alla åldrar har, liksom i riket, levnadsvanor som inte främjar hälsa. Knappt 70 procent av männen och knappt 50 procent av kvinnorna har fetma eller övervikt, var tionde person röker, var tredje person rör sig för lite och var femte man och var tionde kvinna har riskbruk av alkohol. Motsvarande oroande tendens ses hos unga. Ökad användning av droger utgör en stor utmaning och kräver samordnade förebyggande insatser.

Ett aktivt förenings- och friluftsliv

Ett aktivt föreningsliv stärker den sociala sammanhållningen och tilliten mellan människor. På Gotland finns många föreningar och ett aktivt föreningsliv, med ungefär 40 000 medlemskap i gotländska föreningar. Det finns signaler om viktiga medlemskap och minskat engagemang. Efter 11 års ålder sjunker till exempel andelen unga som är föreningsanslutna, detta gäller både nationellt och lokalt. Gotland ligger bra till nationellt sett utifrån antalet ungdomar som idrottar i förening. 77 procent av alla gotlänningar i åldern 7-20 år var aktiva i en idrottsförening 2017, varav något fler var pojkar. Gotlands unika natur är en stor resurs för friluftslivet och naturen är öppen för alla. De många naturreservaten visar till särskilt intressanta naturtyper. En del av dem är särskilt tillgängliga för friluftslivet.

Mäns våld mot kvinnor

Mäns våld mot kvinnor är ett brott som orsakar stora samhällsproblem, särskilt utifrån perspektivet barn och ungas uppväxtvillkor. Barn tar stor skada av att uppleva våld och hot i hemmet. Psykiatriska symtom som nedstämdhet, ångest och aggressivitet är betydligt vanligare hos barn som bevittnat våld. Det finns en underrapportering av mäns våld mot kvinnor i riket och bedömningen är att det ser ut så även på Gotland.

Trygghet, inkludering och socialt deltagande

Gotlänningar upplever trygghet och tillit till andra människor i högre grad i jämförelse med riket. På Gotland upplever var tredje kvinna och knappt var tionde man otrygghet. Var fjärde person på Gotland upplever låg tillit till andra människor, var femte person har lågt socialt deltagande och sex av tio äldre kvinnor och fyra av tio äldre män upplever ensamhet. Att inte vara digitalt delaktig innebär ett samhälleligt utanförskap, spridda insatser görs men här kan samordning och samverkan mellan olika aktörer öka den digitala inkluderingen.

Positiva sociala faktorer återspeglas även på integrationsområdet. Civilsamhällets engagemang har varit en framgångsfaktor i frågor om etablering och boende. Vidare är arbetslösheten bland de lägsta i landet vilket underlättar inkludering på arbetsmarknaden. Samtidigt kvarstår flera utmaningar kring utanförskap och sociala riskfaktorer. Situationen för i synnerhet unga utlandsfödda kvinnor liknar övriga landet, med en stor andel som varken arbetar eller studerar. En betydande andel unga personer saknar sysselsättning och finns varken i pågående studier eller i arbete.

God, nära och samordnad vård och omsorg

På Gotland, liksom nationellt, behövs en omställning av dagens hälso- och sjukvårdssystem. En stark primärvård behövs för att bibehålla eller öka kvaliteten i hälso- och sjukvården, möta den demografiska utvecklingen och samtidigt ha kontroll på kostnaderna. Samtidigt behövs förebyggande insatser där flera aktörer kan bidra. Omställningen till mer förebyggande insatser och primärvård behövs för att möta invånarnas behov på ett bättre sätt, främja hälsa och motverka ojämlikhet i hälsa.

Förmåga att hantera samhällsstörningar

En del av den grundläggande tryggheten är att kunna hantera samhällsstörningar. Det finns särskilda utmaningar att hantera olika typer av samhällsstörningar mot bakgrund av geografiska och logistiska förutsättningar. För vissa samhällsfunktioner är det centralt att kunna säkerställa en ö-drift. Mot den bakgrunden är en god krisberedskap samt uppbyggnaden av ett modernt totalförsvar särskilt i fokus på Gotland.

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- främjar psykisk och fysisk hälsa för hela befolkningen men med särskilt fokus på grupper med störst risk för ohälsa.
- möjliggör hälsofrämjande levnadsvanor för alla genom hela livet.
- ger förutsättningar för att alla människor är inkluderade i samhället och har tillgång till föreningsliv och friluftsliv.
- stärker samverkan i det våldsförebyggande arbetet, för att nå ett samhälle fritt från våld i nära relationer.
- bidrar till ett resiliert, tryggt och säkert samhälle.

25

Kultur

Konsten och kulturen möter oss var vi än går på ön och vare sig det är levande samtida konster, ett ytterst påtagligt kulturarv eller rikedomerna på kreativa företag så är det vi möter i sig en attraktiv livsmiljö, ett fundament för människors växande och en resurs för en hållbar regional utveckling.

Nuläge och utmaningar

- Gotland har stora och unika kultur- och naturvärden, utmaningen är att både bruka, bevara och utveckla.
- Det sociala kapitalet är Gotlands guldgruva, men det finns skillnader i tillit, delaktighet och upplevd trygghet
- Gotland är Sveriges företagsammaste region med ett brett näringsliv, men behöver vidga sina marknader nationellt och internationellt.

Kulturen och samhället

Ett levande kulturliv är en omistlig del av det demokratiska samhället och ett kännetecken för en dynamisk, aktiv och attraktiv region. Det gör Gotland till en plats att vilja bo och verka på och att besöka. Tillgång till ett kulturutbud av hög kvalitet och möjligheter till eget skapande bidrar till nya möten och ett rikare liv. Kulturaktiviteter fungerar ofta som brobyggare mellan människor och stärker tilliten i samhället. En utmaning är att uppnå ett breddat deltagande i kulturlivet.

Vinster att nå med ökad samverkan

Kulturen har ett värde i sig men har också stor betydelse för andra områden, till exempel i samhällsplaneringen och i folkhälsoarbetet. Kulturens drivkraft för en hållbar utveckling av fysiska miljöer kan utvecklas ytterligare genom ett ökat tvärsektorielt samarbete. En samordnad satsning på kultur och folkhälsa kan ge betydande hälsovinster.

Ett rikt kulturliv med många aktörer

På Gotland finns ett mycket rikt utbud av konst och kultur genom flera regionala institutioner, professionella kulturskapare, privata aktörer och ideella föreningar samt en engagerad publik. Här finns dock en utmaning i bristen på för kulturen anpassade lokaler.

Barn, unga och unga vuxna

Sju procent av pojkarna och tolv procent av flickorna mellan 6-19 år deltog 2017 i kulturskola. Av kulturskolans elever var drygt 60 procent flickor⁶. Läsförståelsen bland unga minskar. Skillnaderna mellan pojkar och flickor minskar, däremot ökar skillnaderna mellan socioekonomiska grupper. Barn och unga läser mindre, ungas läsning av böcker och tidningar har halverats under en sexårsperiod. Tillgången till skapande kulturaktiviteter, till kultur i skolan, samt läs- och språkutveckling är viktiga delar för goda uppväxtvillkor. Kulturutbudet är rikt för barn, för vuxna och äldre. Men för gruppen ungdomar och unga vuxna behöver tillgången till kultur och möjligheterna till eget skapande förbättras.

Kulturella och kreativa näringar växer

Gotland är en av tre regioner i landet där den största tillväxten inom kulturella och kreativa verksamheter har skett de senaste åren⁷. På ön finns 1 050 aktiva företag inom de kreativa näringarna och ön har dessutom landets näst högsta densitet av konstnärer. Med den starka kulturella infrastrukturen och mängden av kreativa kulturskapare har dessa näringar stor betydelse för hållbar tillväxt och attraktiva livsmiljöer. För att främja en kulturdriven tillväxt behövs goda förutsättningar för kreativa företag att verka i regionen. En utmaning är att främja en god näringslivsutveckling för de kulturella och kreativa näringarna.

Unikt kulturarv

Kulturarvet är rikt på hela ön. Världsarvet Visby Hansestad är den starkaste symbolen, men här finns även öns medeltida kyrkor, ett av landets mest besökta och uppskattade läns museer, rikedomerna på fornlämningar och ett påtagligt immateriellt kulturarv i form av traditioner, språk och sägner. Det biologiska kulturarvet med fiskelägen, odlingsmark och ängen utgör också ett viktigt inslag tillsammans med ett mera sentida kulturarv. De ständigt närvarande medeltida kulturmiljöerna utgör mycket av Gotlands särprägel och ger en stark identitet och stor attraktionskraft som tillsammans med den säregna naturen är starka inslag i Gotlands varumärke. En utmaning är att prioritera i den stora tillgången av objekt och att värdera varje plats unika karaktärsdrag vid utveckling och förändring.

⁶ KOLADA (Kommun- och landstingsdatabasen)

⁷ Enligt statistik från Tillväxtverkets Kreameter

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030 Insatsområdet Kultur påverkar dessa mål för Gotland

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- främjar skapande, läsning, små barns språkutveckling och delaktighet för barn och unga.
- stärker tillgången till kultur och eget skapande för ungdomar och unga vuxna.
- främjar kulturdriven tillväxt.
- förbättrar tillgången på ändamålsenliga lokaler för kulturellt skapande.
- tar tillvara kulturens potential i ett generöst tvärsektorielt samarbete.

Kompetensförsörjning och livslångt lärande

Kompetensförsörjning dvs tillgången till kvalitativ utbildning på alla nivåer, matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetsmarknaden, möjligheter till livslångt lärande, omställning och att ta tillvara hela befolkningens kompetens är oerhört viktigt för Gotlands utveckling.

Nuläge och utmaningar

- Gotlands befolkning växer, men andelen i yrkesaktiv ålder minskar.
- Gotland har brist på arbetskraft inom näringsliv och offentlig sektor, kompetensförsörjningen är en stor utmaning.
- Utbildningsnivån på Gotland är lägre än i andra regioner, det finns en stor potential i att höja utbildningsnivån genom både kortare och längre utbildning.

En lägre andel i yrkesaktiv ålder

När befolkningen blir äldre och andelen i yrkesaktiv ålder minskar blir bristen på arbetskraft allt mer tydlig. En fjärdedel av arbetsgivarna i det gotländska näringslivet upplever det svårt att hitta arbetskraft med rätt kompetens. Inom många offentliga verksamheter är bristsituationen ännu större. Det är brist på arbetskraft som matchar den kompetens som efterfrågas.

Snabba förändringar och behov av omställning

Inom vissa områden sker utvecklingen snabbt och påverkar yrken och yrkesroller, till exempel användningen av artificiell intelligens och robotisering. Robotiseringen sträcker sig utanför tillverkningsindustrin för att bli vardag inom exempelvis handel, vård, distribution och autonoma transporter. För att klara snabba förändringar på arbetsmarknaden är möjligheterna till yrkesväxling under arbetslivet och livslångt lärande centralt. Möjligheterna till livslångt lärande behöver vara väl känt. Det är viktigt att involvera näringslivets behov i utformningen av utbildningar och ta tillvara företagens möjlighet att erbjuda praktikplatser. Det kräver också innovation och omställning i arbetslivet med ett ökat fokus på innovation, nya arbetssätt, processer och metoder. Det gäller inte minst inom välfärdsområdet.

En jämställd och inkluderande arbetsmarknad

För att säkra kompetensförsörjningen är en jämställd och inkluderande arbetsmarknad central. Den gotländska arbetsmarknaden är könssegregerad. Ungefär 50 procent av kvinnorna på Gotland arbetar inom offentlig sektor och drygt 80 procent av männen i privat sektor. Det handlar om att se den kompetens och potential som finns. En ökad förståelse hos arbetsgivare för ett inkluderande ledarskap leder till en breddad rekryteringsbas och ökad mångfald på arbetsplatsen. Ökad jämställdhet och mångfald leder även till en högre innovationskraft och ökad lönsamhet.

Ö-läget påverkar rekrytering och utbildning

Gotland utgör en egen arbetsmarknadsregion vilket är en utmaning för gotländska arbetsgivare vid rekryteringar. Pendling är sällan ett alternativ och möjligheten att attrahera främst spetskompetens utpekade som särskilt utmanande. Löneläget spelar också in som en faktor. Flexibla utbildningslösningar behövs för att gotlänningar ska kunna ta del av ett brett utbildningsutbud, och för att möta behov av arbetskraft som kan vara avgörande för enskilda företags tillväxt men där antalet personer i behov av utbildningen är lågt.

Universitetets betydelse

De begränsade möjligheterna till in- och utpendling gör att Gotland behöver vara självförsörjande inom vissa utbildningsområden, där det är svårt att rekrytera kompetens från fastlandet. Det gör tillgången till universitetsutbildning på ön särskilt betydelsefull för kompetensförsörjningen, exempelvis socionomer, lärare, sjuksköterskor m.fl. Inflödet av studenter inom alla olika utbildningsinriktningar är en tillgång för den gotländska arbetsmarknaden under studietiden men också som potentiella gotlänningar för framtiden.

Hela utbildningskedjan behövs för kompetensförsörjningen

En väl fungerande kompetensförsörjning förutsätter att hela utbildningskedjan fungerar väl. Det gäller allt från att fler elever når gymnasiebehörighet i grundskolan, avslutar gymnasieskolan med godkända betyg till att förutsättningarna för det livslånga lärandet förbättras på hela Gotland och hos alla grupper i samhället. På Gotland är andelen med eftergymnasial utbildning lägre än i riket. Könsskillnaderna är stora, kvinnor är i högre grad högutbildade. Även bland elever behöriga till gymnasieskolan finns skillnader mellan flickor och pojkar, där flickor i högre grad är behöriga.

Stärkt valkompetens och möjligheten att göra väl underbyggda val

Mångfalden av både yrken och studier leder till att många elever upplever svårigheter att se vilka möjligheter de har. En snabb och ständigt pågående samhällsutveckling, och hastiga förändringar på arbetsmarknaden,

bidrar ytterligare till att elever får svårigheter med att förutse villkor och förhållningssätt i arbetslivet. Att stärka elevers valkompetens, för att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval, är en viktig del i det livslånga lärandet.

Validering visar verklig kompetens

Validering innebär en värdering av kunskaper och kompetenser som en person skaffat sig genom studier eller samhällsliv och arbetsliv, men som inte alltid finns i formella betyg eller intyg. Med validering på gymnasial och eftergymnasial nivå kan kompetens matchas mot behov på den gotländska arbetsmarknaden och antalet individer som står utanför arbetsmarknaden minska. Validering kan även korta ner utbildningstiden och bidra till snabbare omställning och yrkesväxling i arbetslivet.

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- bidrar till att arbetskraftens kompetens i större utsträckning matchar arbetsmarknadens behov, såväl inom näringslivet som i offentlig sektor.
- möjliggör utbildning och kompetensutveckling för individer som står utanför arbetsmarknaden.
- bidrar till att reell kompetens tillvaratas genom nationellt giltig validering.
- ökar innovation inom hållbart inkluderande arbetsliv.
- bidrar till ökad jämställdhet i utbildning och på arbetsmarknaden.
- ger alla ungdomar möjlighet att fullfölja gymnasiet.
- stimulerar att fler gotlänningar väljer eftergymnasial utbildning.
- knyter näringslivets behov av kompetens närmare utbildningar.

Kommunikationer

Tillgång till väl fungerande kommunikationssystem, fysiska och digitala, är förutsättningar för människors möjligheter att resa, för godstransporter och för att utnyttja tjänster. De är också avgörande för att andra funktioner i samhället ska fungera. Som ö är Gotland beroende av fungerande kommunikationer och vi står inför stora utmaningar när fossila drivmedel ska fasas ut och klimatmålen ska nås.

Nuläge och utmaningar

- Gotlands läge gör tids- och kostnadseffektiv tillgänglighet till en nyckelfråga, men resor och transporter måste bli mer hållbara.
- Gotland är Sveriges företagsammaste region med ett brett näringsliv, men behöver vidga sina marknader nationellt och internationellt.
- Gotland har stora klimat- och miljöutmaningar, men också möjlighet att gå före i energiomställningen.
- Ö-läget innebär särskilda utmaningar för att hantera olika typer av samhällsstörningar.

Gotlands läge gör oss beroende av färje- och flygtrafik

Gotlands läge kräver en god tillgänglighet för konkurrenskraft, ekonomisk utveckling och välfärd. Färje- och flygtrafiken har i huvudsak olika målgrupper och trafikslagen kompletterar varandra. Trafiksystemen måste kunna erbjuda rese- och transportlösningar som utgår från invånarnas, näringslivets och besökarnas behov. Kopplingen till nationella och internationella trafiksystem är viktig för att kunna transportera varor eller resa vidare. Hela resan är viktig.

Kommunikationsberoende näringar

Näringslivet på Gotland är starkt kommunikationsberoende. De företag som vill växa behöver kunna nå marknader nationellt och internationellt. Det finns stora behov av arbetskraft inom transportbranschen.

Hållbara transporter krävs för att nå klimatmålen

Den alltigenom dominerande utmaningen är att klara såväl en god och konkurrenskraftig tillgänglighet som minskade klimatutsläpp. Transportsektorn har en stor miljöpåverkan. Utsläppen har minskat men takten behöver öka för att etappmålet 2030 ska kunna nås. Sverige ska senast år 2045 inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. För inrikes transporter gäller att växthusgasutsläppen ska ha minskat med minst 70 procent senast 2030 jämfört med 2010. Inrikes luftfart ingår inte i det nationella målet, då den ingår i EU:s utsläppshandelssystem.

Vägnätet och infrastrukturplaneringen

Vägnätet på Gotland är tätt, beroende på att boende och verksamheter är spridda över hela ön. Trafikverket ansvarar för det statliga vägnätet, i huvudsak utanför tätorterna. Region Gotland ansvarar för vägnätet i tätorterna. Därtill finns ett stort antal enskilda vägar. Brister och behov av åtgärder finns både ur ett tillgänglighets- och säkerhetsperspektiv. Genom länsplanerna för regional transportinfrastruktur fördelas statliga medel för statliga vägar och för medfinansiering till kommuner. Inriktning för Gotlands länsplan 2018-2029 är: tillgänglighet, hållbarhet och trafiksäkerhet.

Pendling med bil dominerar

På Gotland dominerar pendling med bil, det kan i hög grad förklaras med den gleasa boendestrukturen. Gotland är det biltätaste länet, körsträckan per personbil och år är dock lägst i Sverige. Visbys många olika funktioner gör att tillgängligheten till staden är av stor betydelse. Även tillgängligheten till och förbindelserna mellan bostadsorter och övriga serviceorter samt arbetsplatser är viktiga. Studier visar att kvinnor och män gör olika val som påverkar boende, arbetsort och därmed även pendlingsavstånd. Vanligen har män längre tid och avstånd till sin arbetsplats medan kvinnor har mer komplexa arbetsresor och resekedjor som innebär fler stopp för att till exempel hämta barn eller handla.

Kollektivtrafikens andel av resandet är låg

Kollektivtrafikens andel av resandet är låg. I det regionala trafikförsörjningsprogrammet finns mål för kollektivtrafiken som syftar till att öka attraktiviteten, förbättra tillgängligheten, öka nåbarheten, reducera miljöpåverkan och nå ett bättre resursutnyttjande. En första viktig milstolpe är tekniska nämndens inriktningsbeslut att öka kollektivtrafikutbudet från 2,6 miljoner till drygt 4,5 miljoner tidtabellskilometer i flera steg från och med år 2023. Ytterligare åtgärder är dock nödvändiga om kollektivtrafikresandet skall öka.

Gotlands hamnar och flygplats

Enligt Region Gotlands hamnstrategi ska hamnarna i Visby, Slite och Klintehamn ha full kapacitet för sina uppdrag gällande färjetrafik, gods, fritids- och kryssningstrafik. Dessa hamnar ägs och drivs av Region Gotland. Visby hamn och Klintehamns hamn är riksintressen. Sjöfartsverket ansvarar för farlederna och innanför hamngränserna ansvarar Region Gotland. Under tidigare avtalsperioder för färjetrafiken har en reservhamn funnits med som en del i trafiksystemet. Utan en reservhamn för linjetrafiken är Gotland sårbart om något skulle inträffa som gör att Visby hamn inte kan trafikeras under en viss period. Visby hamn kan erbjuda landansluten elförsörjning till färjorna i linjetrafik.

Swedavia äger och driver Visby flygplats, som ingår i det nationella basutbudet av flygplatser. Gotlands läge gör att flygplatsen är av central betydelse. Den har beredskap dygnet om för kris- och nödsituationer. Flygplatsen har också militär trafik. Visby flygplats är ett riksintresse.

Digital infrastruktur och digitalisering

Gotland har ett mycket väl utbyggt fibernät över hela ön och intar en tätposition bland landets regioner. Gotlands regionala digitala agenda för 2015-2020 sätter fokus på ett antal områden för att på ett effektivt sätt ta tillvara digitaliseringens möjligheter. Områdena är digitalt stött företagande, utveckling av E-tjänster, ökad IT-användning, digital stödd samhällsplanering och digital stödd utbildning. Utbyggnaden av 5G kommer att kopplas till en robusthetsstrategi på landsbygden i samband med att mobilnätets basinfrastruktur stärks upp. Region Gotland driver med Uppsala universitet Campus Gotland projektet Effektiv Regional Digital Agenda, en uppsökande och proaktiv verksamhet bland öns småföretagare för att stötta dem i arbetet med att nyttja digitaliseringens möjligheter. Bland annat kan en utbyggd digital infrastruktur stötta och driva på utnyttjande och utveckling av "sakernas" internet. Här är målet att skapa en ny nisch för gotländskt företagande.

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- säkrar, stärker och utvecklar fastlandskommunikationerna vad gäller tillgänglighet, kapacitet, tid och kostnad samt kopplingen till andra trafiksystem.
- utvecklar hållbara och fossilfria transportsystem som minskar klimatpåverkande utsläpp.
- utvecklar kollektivtrafiken och underlättar ett ökat hållbart resande. Särskilt viktigt är kopplingen till serviceområden för att knyta samman resor mellan orter och mellan boende, arbete, service, etc.
- ökar framkomligheten, trafiksäkerheten och tillgängligheten på Gotlands vägar.
- utvecklar transportinfrastrukturen som kan bidra till att stärka attraktiviteten och tillgängligheten till och från Gotland.
- upprätthåller och stärker det gotländska bredbandsnätet, med redundans och robusthet, och använder digitaliseringens möjligheter för produkter och tjänster.

35

Klimat och energiomställning

Den dominerande utmaningen är att ställa om samhället för att nå klimatmålen i linje med FN:s Parisavtal. Gotland har av regeringen pekats ut som pilot som ska gå före i energiomställningen, dvs. att ställa om till förnybar energi och nå de nationella klimatmålen.

Nuläge och utmaningar

- Gotland har stora klimat- och miljöutmaningar, men också möjlighet att gå före i energiomställningen

Förutsättningar för att gå före i energiomställningen

Gotland har goda förhållanden för förnybar elproduktion från sol och vind samt resurser för biobränsle från de gröna näringarna. Det finns ett stort engagemang för klimat- och miljöfrågor på ön och många utvecklingsinitiativ som kan bidra till att förverkliga Gotland som pilot. Här finns också en tung industrisektor som svarar för större delen av energianvändningen och merparten av utsläppen. Förutsättningarna för att få ned industrins stora processutsläpp, från råvaran, påverkas av tillgången till förnybar energi. Förutsättningarna för att etablera vindkraft, solenergianläggningar och att möjliggöra förnybara drivmedel till transporter, styrs också av tillgång till infrastruktur och hänsyn till Gotlands stora natur- och kulturvärden.

Energiomställningen kräver insatser inom många sektorer

Energiomställningen kräver full lokal delaktighet⁸. Länsstyrelsens energi- och klimatstrategi för Gotland bygger på nationella mål. Där finns sex fokusområden: hållbart energisystem, klimatsmart industri, resurseffektiv bebyggelse, fossilfritt transportsystem, areella näringar och hållbar konsumtion. I den färdplan för att möjliggöra ett hållbart energisystem på Gotland, som Energimyndigheten samordnar och ska redovisa till regeringen, är fokus tydligare på energiförsörjningen. Fokusområdena är lokal förankring och kapacitet för omställning av energisystemet, flexibelt och robust elsystem, utveckla en lokal marknad för flexibilitet samt trygg energiförsörjning och beredskapsfrågor. Områdena är ett förtydligande av det hållbara energisystemet. Hållbar konsumtion är inte ett eget insatsområde i energimyndighetens färdplan, men är en avgörande del för att nå miljö- och klimatmålen.

⁸ Tillsammans mot 2030, En energi- och klimatstrategi för Gotland, Länsstyrelsen (2019)

En cementindustri utan klimatpåverkande utsläpp

Cementindustrin dominerar ifråga om klimatpåverkande utsläpp på Gotland och påverkar även Gotlands vattentillgångar. För den snabba utveckling som behövs på Gotland ifråga om direkt minskade utsläpp från cementindustrin finns begränsad rådighet inom regionen. Här blir det avgörande att industrin ges förutsättningar att utvecklas enligt den redovisade färdplanen för klimatneutralt betongbygge.⁹ Cementa arbetar mot en nollvision för koldioxidutsläpp under betongprodukternas livscykel. För cement, där själva råvaran är fossil kalksten som i cementtillverkningen hettas upp och då avger fossilt kol, bedöms koldioxidavskiljning och lagring vara en nödvändig teknisk utveckling för att tillsammans med andra åtgärder klara klimatmålen.

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030

⁹ http://fossilfritt-sverige.se/wp-content/uploads/2018/04/ffs_cementbranschen.pdf

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- behövs för att nå ett hållbart energisystem och de kraftigt minskade koldioxidutsläpp som behövs för att bli klimatpositiva.
- ökar omsättningen för lokal produktion av el, värme och drivmedel från förnybar energi.
- bidrar till att omsättningen kring energi på Gotland stannar i den lokala ekonomin
- ger ökad energieffektivitet.

Miljö och vattenförsörjning

Ett aktivt miljöarbete behövs för att kunna lämna över ett samhälle till kommande generationer där de stora miljöproblemen är lösta. Det innebär att arbeta för ett rent grundvatten och en levande Östersjö, bidra till giftfria kretslopp, öka den cirkulära ekonomins betydelse samt överlag bruka naturen så att ekosystemtjänsterna värnas och öns biologiska mångfald.

Nuläge och utmaningar

- Gotland har stora och unika kultur- och naturvärden, utmaningen är att både bruka, bevara och utveckla.
- Vattenförsörjningen är avgörande för hela samhällsutvecklingen, men tillgången till vatten av god kvalitet är sårbar.
- Gotland har stora klimat- och miljöutmaningar, men också möjlighet att gå före i energiomställningen.

Miljökvalitetsmålen inte uppnådda

Miljöarbetet på Gotland är omfattande. Ändå bedöms bara två nationella miljökvalitetsmål som länsstyrelsen följer upp för Gotland vara på väg att uppnås år 2020, **Frisk luft** och **Bara naturlig försurning**.

Det är oroväckande att utvecklingen inte går snabbare åt rätt håll inom flera mål. Utvecklingen är densamma över hela Sverige.

Stabila ekosystem är en förutsättning för hållbara samhällen

Idag är utmaningarna globalt och nationellt att hejda förlusten av biologisk mångfald och återskapa hållbara ekosystem som också klarar av att försörja en växande befolkning. Kulturlandskapet och dess biologiska mångfald är format av de gröna näringarna. Öns gröna näringar måste ha förutsättningar att utvecklas, samtidigt som unika natur- och kulturarv ska förvaltas. Olika exploateringsintressen påverkar också landskapet. För Gotland som ö är också Östersjöns tillstånd avgörande.

Vattenförsörjningen är sårbar

Tillgången till vatten av godtagbar kvalitet är en av de viktigaste förutsättningarna för att bostäder och verksamheter ska kunna fungera och för att nya ska kunna etableras. Gotlands särpräglade geologi och hydrologi skapar särskilda utmaningar gällande tillgången till vatten av god kvalitet. Grundvattnet är sårbart och känsligt för föroreningar. Region Gotlands Vision och strategi för Gotlands VA-försörjning 2030 slår fast att dricksvatten, spillvatten och dagvatten då ska vara hållbara samhällsfunktioner. Naturens gränser för tillgång på sötvatten och robusta livsmiljöer för växter, djur och människor utgör grunden. Lösningar för dricksvatten, spillvatten och dagvatten möter sociala och ekonomiska intressen.

Vatten och vattenmiljöer berörs direkt av hälften av de nationella miljömålen och regleras även inom EU:s ramdirektiv för vatten och nationell lagstiftning. Länsstyrelsen på Gotland gör bedömningen att för att nå vattenförvaltningens mål krävs stärkt samarbete mellan Länsstyrelsen i Gotlands län och Region Gotland, men även med Havs- och vattenmyndigheten, Sveriges geologiska undersökning (SGU), Vattenmyndigheterna, SMHI och Livsmedelsverket.^[1]

God bebyggd miljö

Både i Agenda 2030 och i de nationella miljömålen finns det flera målsättningar om tätortsnära natur och ekosystemtjänster. Miljökvalitetsmålet **God bebyggd miljö** anger att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en god regional och global miljö. Natur- och kulturarv ska tas tillvara och utvecklas. Byggnader och anläggningar ska lokaliseras och utformas på ett miljöanpassat sätt och så att en långsiktigt god hushållning med mark, vatten och andra resurser främjas. Den biologiska mångfalden och natur- och kulturmiljön ska bevaras, främjas och nyttjas hållbart.

^[1] Miljökvalitetsmålen Gotland 2019, rapport 2019:10

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- bidrar till hållbar konsumtion och produktion baserad på resurseffektivitet och cirkulär ekonomi.
- ökar kunskaper som leder till miljömässigt hållbar konsumtion och produktion.
- utvecklar verktyg för åtgärder kring grundvattenproblematik.
- bidrar till ett hållbart nyttjande av skog, mark och vatten och säkrar den biologiska mångfalden.

40

Innovation och forskning

Ökad innovation och forskning bidrar till att stärka Gotlands attraktionskraft, att utveckla framtidens välfärdstjänster och ökar förutsättningarna för nya och kunskapsintensiva företag på ön. Väl fungerande samarbetsarenor mellan näringsliv, offentlig och ideell sektor samt akademien är en katalysator för innovation och utveckling.

Nuläge och utmaningar

- Gotland är Sveriges enda universitetsö, men samverkan mellan universitetet, det offentliga, näringsliv och civilsamhälle kan utvecklas.

Uppsala universitet Campus Gotland är en motor för samhällsutvecklingen på Gotland.

Med Uppsala universitet på Gotland ökar kunskapsnivån på ön. Att Uppsala universitet finns på Gotland spelar stor roll för utbildningsnivån, rekryteringsmöjligheter för arbetsgivare och kopplingen mellan innovation och forskning för både näringsliv och offentliga miljöer. Vidare bidrar universitetet till att skapa förutsättningar för mer och fler kunskapsintensiva företag. Uppsala universitet pekar ut ett antal områden som särskilt viktiga på Campus Gotland gällande forskningens utveckling. Dessa är digitalisering, folkhälsa, besöksnäring, kulturarv, vatten, hållbar utveckling och energiomställning.

Partnerskap och samverkan mellan Gotlands aktörer lägger grunden

Region Gotland och Uppsala universitet har ett strategiskt partnerskap. Syftet är att öka kunskapsutbytet mellan universitetet och Region Gotland, stärka den gotländska forsknings- och innovationsmiljön och säkra att Gotlands är en attraktiv universitetsö och utvecklingsmiljö. Ett av målen är att forskningsprojekt kopplas till Gotlands utveckling.

Regionala kunskapscentrum, som Blått centrum Gotland och Gotland Grönt Centrum, stärker samverkan på Gotland och är också samarbetspartner för andra universitet och Östersjöländer. Sveriges lantbruksuniversitet har lantbruksegendomen Hallfreda/Stenstugu och samarbetar med Hushållningssällskapet kring fältforskningsverksamhet. I Gotland Science Park sker samverkan och projekt kan drivas, som innehåller såväl en verksamhetsutvecklings-, forsknings-, som affärsutvecklingskomponent.

Innovationsförmågan kan och behöver stärkas ytterligare

Innovationsförmågan kan och behöver stärkas ytterligare, för att utveckla fler kunskapsintensiva företag, stärka konkurrenskraften inom det befintliga breda näringslivet och för att utveckla framtidens välfärdstjänster. Innovation uppstår i mötet mellan olika kompetenser. En nära och tät dialog leder till att flera regionala utvecklings-, forsknings- och innovationsprojekt kan genomföras i bred samverkan. I regionala utvecklingsprojekt ger en bred aktörssamverkan erfarenhet och vana som stärker innovationsförmågan.

Stärkt samverkan ger konkurrensfördelar

En strukturerad samverkan mellan universitet, näringsliv, civilsamhälle och offentliga aktörer ger möjlighet att bygga upp innovativa och kreativa miljöer för forskning, tester och implementering. I konkurrensen om forskningsmedel från EU:s ramprogram för forskning och innovation är samverkan mellan akademi, näringsliv, civilsamhälle och det offentliga en viktig faktor, liksom att forskningen tar avstamp i samhällsliga utmaningar. Breda partnerskap samt internationella nätverk och kontakter lägger en god grund.

Smart specialisering

I Tillväxtprogrammet 2016-2020 (Region Gotland) finns två områden för smart specialisering utpekade, besöksnäring samt mat- och livsmedel. Dessa är satsningar som kommer att fortgå framöver. Men ytterligare områden kan tillkomma som resultat av en gemensam process mellan aktörerna.

Smart specialisering är centralt inom EU:s sammanhållningspolitik. Syftet med Smart specialisering är att förstärka konkurrenskraften genom att identifiera och prioritera områden med potential för tillväxt. Det handlar både om områden där en region redan har styrkor och också om nya områden. Inom de prioriterade områdena mobiliseras olika aktörer för att gemensamt utveckla området.

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- leder till en stark positionsförflyttning inom området forskning och innovation på Gotland.
- bygger en långsiktig, strategisk och strukturerad samverkan mellan universitet, näringsliv, civilsamhälle och offentliga aktörer. Ett forsknings- och innovationsråd bildas och blir plattformen för en sådan utveckling.
- stärker Gotlands kompetenser och strategier för att i högre utsträckning kunna erhålla extern finansiering från EU:s olika fonder och program.
- bidrar till att kontaktytorna mellan företag och forskning ökar och att innovationsförmågan ökar i öns företag.
- stimulerar samspel mellan näringsliv, akademi, offentliga myndigheter och föreningslivet för stärkt innovationsförmåga.

Näringslivsutveckling

Gotlands diversifierade näringsliv och starka entreprenörskap utgör en vital del av öns mångfald och möjligheter. Gotland var 2019 inte bara Sveriges mest företagsamma län utan hade också landets näst största andel kvinnor som driver företag. Fler företag och fler växande företag med fler anställda behövs, inte minst för stärkt skattekraft.

Nuläge och utmaningar

- Gotland är Sveriges företagsammaste region med ett brett näringsliv, men behöver vidga sina marknader nationellt och internationellt.

Företagsamt och uthålligt men fler växande företag behövs

16 procent av gotlänningarna är företagare och nyföretagandet placeras i topp nationellt. Bland nystartade företag är det en högre grad kvinnor på Gotland än i riket. Det är en hög aktivitet inom Ung företagsamhet på ön. Tillväxtviljan, dvs. att företag vill växa både genom att öka antalet anställda eller öka omsättningen, är lägre än i riket och behöver stimuleras.

Ett brett näringsliv med stor säsongsvariation

Gotland har ett brett näringsliv. Besöksnäringen, mat- och livsmedelssektorn, de gröna näringarna, de kulturella och kreativa näringarna, sten-, trä- och tillverkning samt bygg, handel och tjänsteföretag är viktiga branscher. Många branscher präglas av stor säsongsvariation. Besöksnäringen och mat- och livsmedel är två områden som är utpekade för smart specialisering med särskilt fokus på utvecklad samverkan.

Behov av vidgade marknader nationellt och internationellt

Gotland är en avgränsad marknad med en begränsad köpkraft, företag som vill växa behöver nå marknader nationellt och internationellt. Gotländska företag exporterar i lägre utsträckning än svenska små och medelstora företag generellt, men exporten har de senaste åren utvecklats och ökat något. På Gotland anses de största hindren för internationalisering vara brist på kontakter och nätverk, brist på resurser i företaget samt kostnader. De gotländska näringarna är starkt beroende av goda kommunikationer.

Ett utvecklat näringslivsklimat

Näringslivsklimatet utgör en viktig utvecklingsfaktor för ökad tillväxt på Gotland. Förutsättningar för att starta och driva företag har stor betydelse för ökad sysselsättning och bidrar till finansieringen av öns välfärd. Offentliga organisationer har ett ansvar att i samverkan med näringslivet och det övriga samhället verka för god tillgänglighet och information samt stöd för rättssäkra processer och ett lösningsfokuserat förhållningssätt.

Hållbarhet och energiomställning en affärsmässig möjlighet och utmaning

Kundernas ökade efterfrågan på hållbara produkter, varor och tjänster ger affärsmässiga möjligheter för företag som har fokus på hållbarhet i sin verksamhet. Klimat- och energiomställningen, liksom den demografiska utvecklingen med allt fler äldre kräver innovation och gynnar företag som kan ligga i framkant av den utvecklingen. Kompetensen i näringslivet och hos företagsfrämjande aktörer när det gäller miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor behöver utvecklas.

Digitaliseringens möjligheter behöver tas tillvara

Gotland har en mycket väl utbyggd fibertäckning över hela ön. Men gotländska företag har en låg digitaliseringsgrad¹⁰. Digitaliseringsgraden handlar om användningen av IT inom administration, inköp, produktutveckling, produktion, marknadsföring, försäljning, distribution och affärsutveckling.

¹⁰ Digitalisering i svenska företag, Tillväxtverket (2018)

Små företag har lägre digitaliseringsgrad än större, skillnader finns också mellan olika branscher. De potentiella produktivets- och hållbarhetsvinsterna av bredband-sutbyggnaden behöver komma fler företag till del. Här finns behov av att stärka de företagsfrämjande aktörernas kunskap, kompetens och kapacitet att bistå företagen med grundläggande affärsutveckling inom digitalisering.

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- ger goda förutsättningar att starta, driva och utveckla hållbara företag.
- ökar företagens möjlighet att nå en större marknad, nationellt och internationellt.
- driver på och underlättar omställning till hållbar och fossilfri produktion av varor och tjänster.
- främjar jämställdhet och mångfald på arbetsplatser och företag.
- främjar digitaliseringens möjligheter när det gäller innovation och teknikutveckling för en ökad hållbarhet.

Attraktionskraft för ökad befolkning

Att Gotland ska vara en attraktiv plats att bo, leva och verka på innehåller flera komponenter. En strategisk utmaning är den demografiska utvecklingen med en allt lägre andel människor i yrkesaktiv ålder som bor på Gotland. Attraktiviteten påverkas av bland annat synen på arbetsmarknaden och om Gotland är en plats som erbjuder ett rikt fritidsliv året runt och tillgängligheten till och från fastlandet. Attraktionskraft handlar både om att locka nya inflyttare men också om att behålla den befolkning som bor på ön.

Nuläge och utmaningar

- Gotlands befolkning växer, men andelen i yrkesaktiv ålder minskar.
- Gotland har brist på arbetskraft inom näringsliv och offentlig sektor, kompetensförsörjningen är en stor utmaning.

Demografisk utveckling

Gotlands befolkning ökar och var 59 686 den 31 dec 2019, den högsta siffran på sjuttio år. Befolkningen ökar genom att fler flyttar till Gotland än från Gotland, men antalet födselar är färre än antalet som avlider. Andelen äldre ökar samtidigt som andelen i yrkesaktiv ålder minskar, en utveckling som kommer att förstärkas framöver.

Bilden av Gotland påverkar inflyttningen

Synen på Gotland är starkt präglad av att vara ett resmål under några veckor under sommaren. Detta är en styrka för den viktiga besöksnäringen, men behovet av befolkningsökning höjer kraven på att bilden av Gotland behöver breddas till att också vara en attraktiv plats att bo, verka och leva på.

Långt bort men nära

Närhet mellan människor präglar Gotland, där civilsamhällets kraft är påtaglig med engagerade invånare och ett mycket aktivt föreningsliv. Det är en styrka som gotlänningar själva lyfter fram. Övriga Sverige förknippar dock Gotland i stor utsträckning med att ligga långt bort, med långa resor och transporter och ser detta som ett hinder för att ha det som boendeort. Även unga, unga vuxna och studenter på Gotland lyfter avståndet som en negativ faktor för att vara bosatta på ön.

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- fördjupar kunskapen om vad som gör Gotland attraktivt för boende, besökare och företag.
- tar tillvara på och utvecklar de faktorer som påverkar Gotlands attraktionskraft som plats att bo, leva och verka på.
- stärker bilden, både lokalt och nationellt, av Gotland som en attraktiv plats att bo, leva och verka på – året runt.
- sprider kunskap om Gotlands breda arbetsmarknad, med fokus på fastlandet och människor i yrkesaktiv ålder.
- bättre tar tillvara och integrerar studenter som deltar i eftergymnasiala utbildningar på Gotland i det gotländska samhällslivet och erbjuder goda möjligheter att stanna efter avslutad utbildning.

Bostadsförsörjning och byggande

En väl fungerande bostadsmarknad är en förutsättning för att kunna skapa ett attraktivt och långsiktigt hållbart Gotland, såväl ur ett ekonomiskt som ur ett socialt och miljömässigt perspektiv. Det handlar inte enbart om att bygga bostäder, utan om att bygga samhällen. En hållbar samhällsplanering handlar förutom om fysiska strukturer, även om sociala aspekter såsom livsstil, hälsa, rörelsemönster, ekonomiska förutsättningar samt möjligheter att vara delaktig i att påverka sin livsmiljö.

Nuläge och utmaningar

- Bostadsbyggandet är högt, men det finns hinder för att kunna bygga på delar av ön och för alla målgrupper.
- Gotland har stora klimat- och miljöutmaningar, men också möjlighet att gå före i energiomställningen.
- Vattenförsörjningen är avgörande för hela samhällsutvecklingen, men tillgången till vatten av god kvalitet är sårbar.
- Gotland har stora och unika kultur- och naturvärden, utmaningen är att både bruka, bevara och utveckla.

En bostadsmarknad för alla

Allt färre bostäder byggs som gotlänningen med en genomsnittlig inkomst har råd med. Allt fler människor har svårt att på egen hand ta sig in på bostadsmarknaden, särskilt ungdomar, studenter på eftergymnasial nivå, nyanlända och personer med funktionsnedsättning. En ökad andel äldre i befolkningen leder till ett ökat behov av tillgängliga bostäder med närhet till kommersiell och offentlig service. Samhällsplanering bör ske med målet att skapa likvärdiga förutsättningar för alla medborgare att ha ett hälsosamt och socialt liv.

Förutsättningar för bostadsbyggande på Gotland

Bostadsbyggandet på Gotland har varit högt de senaste åren, men de bostäder som tillkommit har främst varit bostadsrätter i Visby. Gotlands säregna natur- och kulturlandskap utgör en stor del av regionens attraktionskraft, men detta kan också medföra hinder för byggnation. Det finns även en rad andra restriktioner att förhålla sig till, till exempel strandskydd, vattenskyddsområden, militärens närvaro och dess påverkansområden, vindkraftutbyggnad, flygbuller osv. En av de viktigaste förutsättningarna för ett ökat byggande är tillgång till dricksvatten.

Bostadsmarknaden påverkas även av det ökande antalet fritidsbostäder och Gotlands popularitet bland fritidshusköpare. Av det totala bostadsbeståndet utgörs ca 40 procent av fritidsbostäder och på flera delar av Gotland har den bofasta befolkningen minskat, medelåldern har höjts och antalet deltidboende ökat. Ett mål för bostadspolitiken är att öka bostadsbyggandet på och inflyttningen till landsbygderna och för att uppnå det krävs marknadsstimulerande insatser.

Goda boendemiljöer stärker platsens attraktivitet

Boendefrågan är en viktig faktor när det gäller livskvalitet, att få människor att bo kvar på Gotland samt att attrahera fler att flytta hit. Det är även en grund för näringslivets och universitets konkurrenskraft. Vid rekrytering av arbetskraft och för att locka studenter till ön är tillgången till bostäder och attraktiva boendemiljöer en avgörande faktor. Genomtänkta och väl gestaltade boendemiljöer stärker både social hållbarhet och ökar Gotlands attraktivitet som livsmiljö. En bred delaktighet i samhällsplaneringen där alla kan komma till tals är centralt.

Resurseffektiv bebyggelse en viktig del i energiomställningen

För att klara energiomställningen behöver bebyggelsen möjliggöra en energisnål och klimatsmart livsstil. Lokalisering av bostäder, service, arbetsplatser samt resor och transporter påverkar energianvändningen. En utveckling behövs för koldioxidsnåla byggmaterial och byggprocesser samt effektivisering och energiproduktion i byggnader, såväl för befintliga byggnader som vid nyproduktion.

Koppling till globala hållbarhetsmål Agenda 2030

Strategisk inriktning

Vi prioriterar insatser som:

- ger förutsättningar för bostadsbyggande över hela Gotland som bidrar till en bostadsmarknad i balans där utbud och efterfrågan möts.
- ger förutsättningar för ett varierat utbud av bostäder för människor med olika behov och med olika ekonomiska förutsättningar.
- främjar och verkar för en samlad bebyggelse och ett varierat bostadsutbud i serviceområdena.
- främjar ett bostadsbyggande där arkitektur bidrar till ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart och jämlikt samhälle med omsorgsfullt gestaltade livsmiljöer.
- främjar en resurseffektiv bebyggelse och en hållbar förvaltning av natur-, kultur- och vattenmiljöer.

Genomförande

- hur ska vi nå målen?

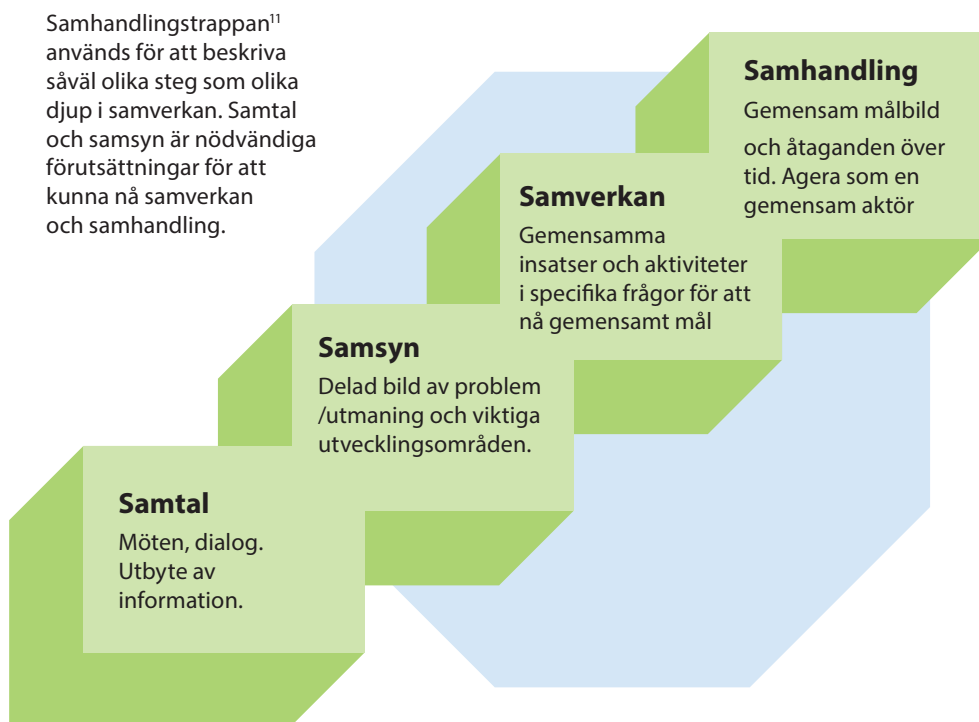
För att genomföra strategin och nå målen behövs engagemang, samverkan, handlingskraft och uthållighet från offentliga, privata och ideella krafter. Det är vad vi tillsammans gör som för oss närmare vision och mål.

Samverkan, samhandling, ledarskap och gemensamt ansvarstagande

För att nå målen behövs en tät samverkan, ett tydligt regionalt ledarskap och ett gemensamt ansvarstagande för Gotlands utveckling.

Region Gotland har som regionalt utvecklingsansvarig aktör uppdraget att leda och samordna insatser för genomförandet av RUS. Alla aktörer kan inom ramen för sina ordinarie aktiviteter och verksamheter styra mot målen. Statliga myndigheter och länsstyrelsen har i uppdrag att göra det. Andra aktörer, som till exempel företag, näringslivets organisationer eller föreningsliv, kan också bidra genom sin ordinarie verksamhet, samt även genom samverkan och med stöd av finansiering utveckla insatser som särskilt bidrar till strategins mål.

Detta innebär alltså att alla kan bidra till att målen nås. Det betyder inte att formella ansvarsområden för olika aktörer ska frångås. I genomförande är det viktigt att se till vem eller vilka som har ansvar för vissa frågor. Varje aktör behöver ta ansvar för sin del, men också stödja de gemensamma processerna. I den komplexa värld vi lever i så behövs ofta samordnade insatser från flera olika utvecklingsaktörer. Det innefattar länsstyrelsen i Gotlands län, akademin, andra statliga myndigheter, nämnder och förvaltningar inom Region Gotland, föreningsliv, företag och näringslivets organisationer.

Handling konkretiseras i efterföljande strategier, planer och program

Den regionala utvecklingsstrategin konkretiseras i efterföljande strategier, planer och program. För att verkligen göra skillnad behöver Gotlands utvecklingsaktörer sannolikt göra mer av något, göra på ett annat sätt, sluta göra något, dvs. verkligen prioritera om. Det behöver ske på ett samordnat sätt där de samlade resurserna tas tillvara. För att åstadkomma detta föreslås tre program för samhandling med inriktning social hållbarhet, näringslivets förutsättningar och innovation samt klimat, miljö och energi.

För många av strategins insatsområden finns hos regionala utvecklingsaktörer redan program och planer samt krav på uppföljning. De övergripande målen, effektmålen och de strategiska inriktningarna i varje insatsområde, ska i det fortsatta arbetet ligga till grund för revidering eller utveckling av regionala planer och i verksamhetsplaneringen hos Region Gotland.

¹¹ Samhandling för innovationsledd tillväxt, Vinnova 2005:07

Inom Region Gotlands ansvar som kommun finns en omfattande verksamhet med bäring på regional utveckling och med krav på planer, program och strategier. Exempel på obligatoriska planer är översiktsplan, energiplan och riktlinjer för bostadsförsörjning. Det finns också ett antal frivilliga planer och program som Region Gotland tar fram för den primärkommunala verksamheten, t ex program för jämställd och jämlik hälsa, och strategi för att förebygga och motverka mäns våld mot kvinnor. Världsarvsstrategin är ett exempel på strategi som behövs för att upprätthålla en internationell status, Visby Hansestäds status som världsarv.

Det finns även ett antal obligatoriska planer och program på regional nivå som har tydliga kopplingar till regional utveckling. För vissa är Region Gotland ansvarig för genomförandet och för andra Länsstyrelsen. De tas i regel fram i bred samverkan och behöver också synkroniseras med RUS. Exempel på dessa är integrationsstrategi, kulturplan, regional digital agenda, länsplan för regional transportinfrastruktur och regionalt trafikförsörjningsprogram, regional energi- och klimatstrategi, regionalt serviceprogram, regional skogsstrategi och åtgärdsprogram för regionala miljömål och för vattenförvaltning.

Den regionala utvecklingsstrategin är också utgångspunkten för de regionala program och handlingsplaner som finns för genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik.

Uppföljning, utvärdering och lärande

Målen i den regionala utvecklingsstrategin är långsiktiga och omfattar många samhällsområden. För att hålla engagemanget uppe krävs att aktiviteter och resultat synliggörs och att RUS upplevs som aktuell över tid. RUS ska ses över varje mandatperiod.

Vid sidan av uppdraget att leda och samordna insatser och aktiviteter för genomförandet av den regionala utvecklingsstrategin har Region Gotland också uppdraget att årligen samlat följa upp och utvärdera resultaten av det regionala utvecklingsarbetet som bedrivs på Gotland. Den regionala utvecklingsstrategin ska även ses över åtminstone en gång mellan varje val till region- och kommunfullmäktige.

Under remissperioden och fram till en slutlig version av RUS kommer Region Gotland att utarbeta en uppföljnings- och utvärderingsplan för hur detta ska göras, och som också har bäring på genomförandet av RUS. Den kommer att bestå av följande delar:

- **Kvantitativ del som innefattar**

- Effektmål och indikatorer med utgångs- och målvärden
- Formerna för revidering av nulägesanalysen som ska ligga till grund för den löpande uppdateringen och därmed också för översynen av RUS.

Nulägesanalysen utgör utgångspunkten för de strategiska inriktningarna. Den behöver revideras och publiceras varje år kompletterad med statistik på länsnivå som visar utvecklingen utifrån indikatorerna för effektmålen och ett andra fakta som kompletterar indikatorerna. I översynen kan också ingå återkommande rapporter över tillståndet på Gotland, exempelvis avseende näringslivets förutsättningar, energiomställning, Gotlands ekonomi och kompetensförsörjning.

- **Kvalitativ del som innefattar:**

- Former för processutvärdering av samverkan och samhandling. Detta ska precisera formerna för Region Gotlands uppdrag att leda och samordna regionalt utvecklingsarbete. Det betyder att en processutvärdering behöver göras i relation till de insatser Region Gotland planerar att göra för uppdraget att leda och samordna det regionala utvecklingsarbetet enligt RUS.
- Former för självutvärdering.
- Former för lärande i relation till genomförande, uppföljning och utvärdering, hur och i vilka sammanhang/forum detta ska ske. Ett exempel kan vara en återkommande konferens ("Hur går det för Gotland") där gotländska utvecklingsaktörer ges tillfälle att gemensamt ta del av hur utvecklingen går och analysera vad som bidragit till utvecklingen.

Gotland är Sveriges minsta region, men den 39:e största kommunen av landets 290

Ö-läget ger en stark regional och kulturell identitet

Ö-lägets förutsättningar uppmuntrar samarbete, kreativitet och uppfinningsrikedom

Ö-läget gör att daglig pendling i någon större omfattning inte är möjlig

Ö-läget gör att hälso- och sjukvården måste upprätthålla viss verksamhet som Gotlands storlek i sig inte motiverar

Gotlands läge gör tillgänglighet och hållbara kommunikationer till en nyckelfråga

Gotland utgör en egen arbetsmarknadsregion

Gotland har särskilda utmaningar gällande tillgången till vatten av god kvalitet

Ö-läget är sårbart vid samhällsstörningar och en ö-drift av viktiga samhällsfunktioner måste kunna säkerställas.

Att vara en ö-region

Gotlands ö-läge påverkar förutsättningarna

Vårt geografiska läge är mitt i Östersjön. Det är tio mil till Västervik, tolv mil till Oskarshamn, femton mil till Nynäshamn och något längre till Lettlands kust. Det ställer krav på tillgänglighet och hållbara kommunikationer. En god tillgänglighet är inte bara nödvändig för gotlänningarna och för besökare, utan även för transporter inom mat- och livsmedelsindustrin och näringslivet i stort. En stark kulturell och regional identitet är något som kännetecknat gotlänningar genom historien. Det syns bland annat i vår unika bebyggelse och kulturmiljöer som är präglade av lokala förutsättningar, men också av att Gotland genom tiderna berikats av kontakter med omvärlden.

Ö-läget innebär förutsättningar som uppmuntrar kreativitet och en vana att gemensamt lösa viktiga frågor. Det omfattande föreningslivet och antalet lokala utvecklingsbolag vittnar om detta. Ö-läget gör att hälso- och sjukvården måste upprätthålla en verksamhet som Gotlands befolkningsstorlek i sig inte motiverar. Även gymnasieskolan erbjuder en stor bredd i programutbud sett till elevunderlag.

Tillgången till dricksvatten är en av de viktigaste förutsättningarna för att kunna bygga bostäder och utveckla verksamheter. Även om Gotland är omgärdat av vatten är tillgången till vatten av god kvalitet på sina ställen begränsad. Ö-läget medför en större sårbarhet för konsekvenserna av olika samhällsstörningar, men det finns också en medvetenhet och beredskap bland öbor att klara utmaningar av det slaget. Tillgången till förnybar energi från vind, biobränslen och sol är god. Men tillgång till infrastruktur krävs både på lokal och nationell nivå för en säker och trygg energiförsörjning. Vårt geografiska läge är viktigt ur ett militärt perspektiv. Det säkerhetspolitiska läget i Östersjön har aktualiserat Gotlands centrala läge.

Gotland i världen

Kommunikationer, fysiska som digitala, och internationella nätverk och samarbeten ger Gotland tillgång till mervärden som kunskaps- och erfarenhetsutbyten, lösningar på gemensamma problem och handelsutbyten.

Kommunikationer med omvärlden

Kommunikationer med omvärlden är en förutsättning för att förse Gotland med varor och tjänster och för gotländska företag att kunna sälja sina varor och tjänster på andra marknader. Kommunikationer och infrastruktur behöver ge god tillgänglighet för boende och verksamma på ön till service och utbud som inte finns på Gotland. Det är även avgörande för elförsörjning och energiproduktion, för att hantera risker och sårbarhet samt garantera säkerhet och försvar. Trafiksystem sätter ramar för rese- och transportmönster både vad gäller tidsåtgång och målpunkter.

Bilden nedan visar nuläget för Gotlands samband med sitt omland. Bilden visar också på samband som behöver stärkas. Det handlar om god access till Europas stomnätskorridorer (pilar med förstärkta samband), och att stärka möjligheten att med olika färdmedel nå fler målpunkter (exempelvis utvecklade flygförbindelser med norra Tyskland, streckad linje).

TEN-T-nätet utgör stommen i EU:s transportpolitik. Genom investeringar i stomnätskorridorerna (markerade som breda blå band i bilden) ska Europas viktigaste urbana knutpunkter knyts ihop till 2030, och samtliga regioner ska ha åtkomst till år 2050. För Gotlands del är det viktigt att samverka med regioner på fastlandet för att säkerställa en god access till stomnätskorridorerna.

Internationella nätverk och samarbeten

Samverkan med andra ö- och kustregioner inom EU är viktigt för att nå Gotlands mål. Samarbeten inom EU underlättas av att det finns gemensamma strukturer och finansieringsmöjligheter. Samtidigt kan samarbeten även ske med regioner utanför EU. Geografin avgör inte val av regionsamarbetspartners, det är mervärdet för Gotland som är avgörande. Samarbete kan ske inom alla tematiska områden, men för Gotland är det särskilt angeläget med innovation och omställning till ett grönt samhälle. Tematiskt fokuserar vi det internationella samarbetet på: energiomställning, vattenförsörjning, fossilfria transporter, en hållbar besöksnäring, och ett hållbart jord- och skogsbruk.

Många gotländska aktörer inom näringsliv, ideell sektor, offentlig sektor och akademien har redan idag internationella kontakter. Genom att använda fler av de plattformar och verktyg som finns inom EU och i Östersjöområdet och i Norden, kan Gotlands utvecklingsarbete stärkas ytterligare. För att stärka den internationella dimensionen i Gotlands utvecklingsarbete bör kunskapen öka om de arenor och plattformar som finns tillgängliga inom olika samhällssektorer. Språkkunskaper, kunskaper om det europeiska samarbetets verktyg och möjligheter, kompetens i projektarbete i samband med internationellt samarbete är några exempel på kunskapsområden som kan stärka och utveckla Gotlands roll på den internationella arenan.

Internationalisering som katalysator

Deltagande i internationella projekt kan ske inom olika sakområden. Särskilt viktigt att prioritera för en hållbar regional utveckling är projekt som accelererar energiomställningen, gynnar innovation och som bidrar till att lyfta bort hinder för en hållbar ekonomisk utveckling. Det handlar om att säkerställa kompetensförsörjningen, främja fossilfria transporter, driva på för en hållbar besöksnäring, ta tillvara världsarvet, främja kreativa och kulturella näringars utbyten och samarbeten med andra näringar, stärka Gotlands position som en region inom produktion av livsmedel på ett miljömässigt, ekonomiskt och socialt hållbart sätt, trygga vattenförsörjningen och gå före i omställningen av energisystemet.

Vägen fram till ny regional utvecklingsstrategi

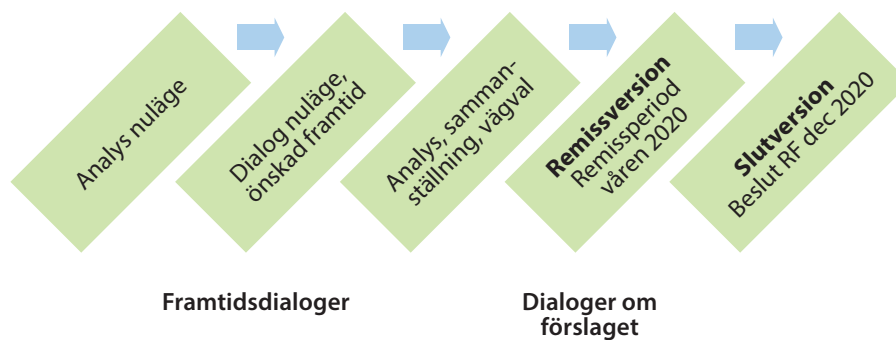
Hur har det gått för Vision Gotland 2025?

Vision Gotland 2025 antogs 2008. Under 2017/2018 följdes den upp, både kvalitativt och kvantitativt. I uppföljande intervjuer framkom att målen i Vision Gotland 2025 fortfarande känns relevanta, men behöver uppdateras och göras mätbara. Det efterfrågades löpande uppföljning och nya former för en väl fungerande samverkan för att nå målen.

Sammantaget fungerade Vision Gotland 2025 väl under de första åren, som mobiliserande och samlande process för det gemensamma utvecklingsarbetet på Gotland. De övergripande målen och strategierna har haft betydelse för inriktningen i efterföljande handlingsprogram och planer. Efterhand har ändå betydelsen minskat och behovet av en ny regional utvecklingsstrategi blivit tydlig. Regionstyrelsen beslutade därför 2018 att ge uppdraget att ta fram en ny RUS. I en revidering av förordningen för regionalt tillväxtarbete 2017 kom också ett tillägg om att en RUS ska ses över varje mandatperiod.

Process och steg i arbetet

Många har redan på olika sätt deltagit i att ta fram RUS. Remissperioden är ytterligare ett tillfälle att ge både skriftliga och muntliga synpunkter. Ett brett deltagande i arbetet är minst lika viktig som den slutliga regionala utvecklingsstrategin. Med en bred förankring kan en ny RUS engagera och inspirera till ett aktivt genomförande.

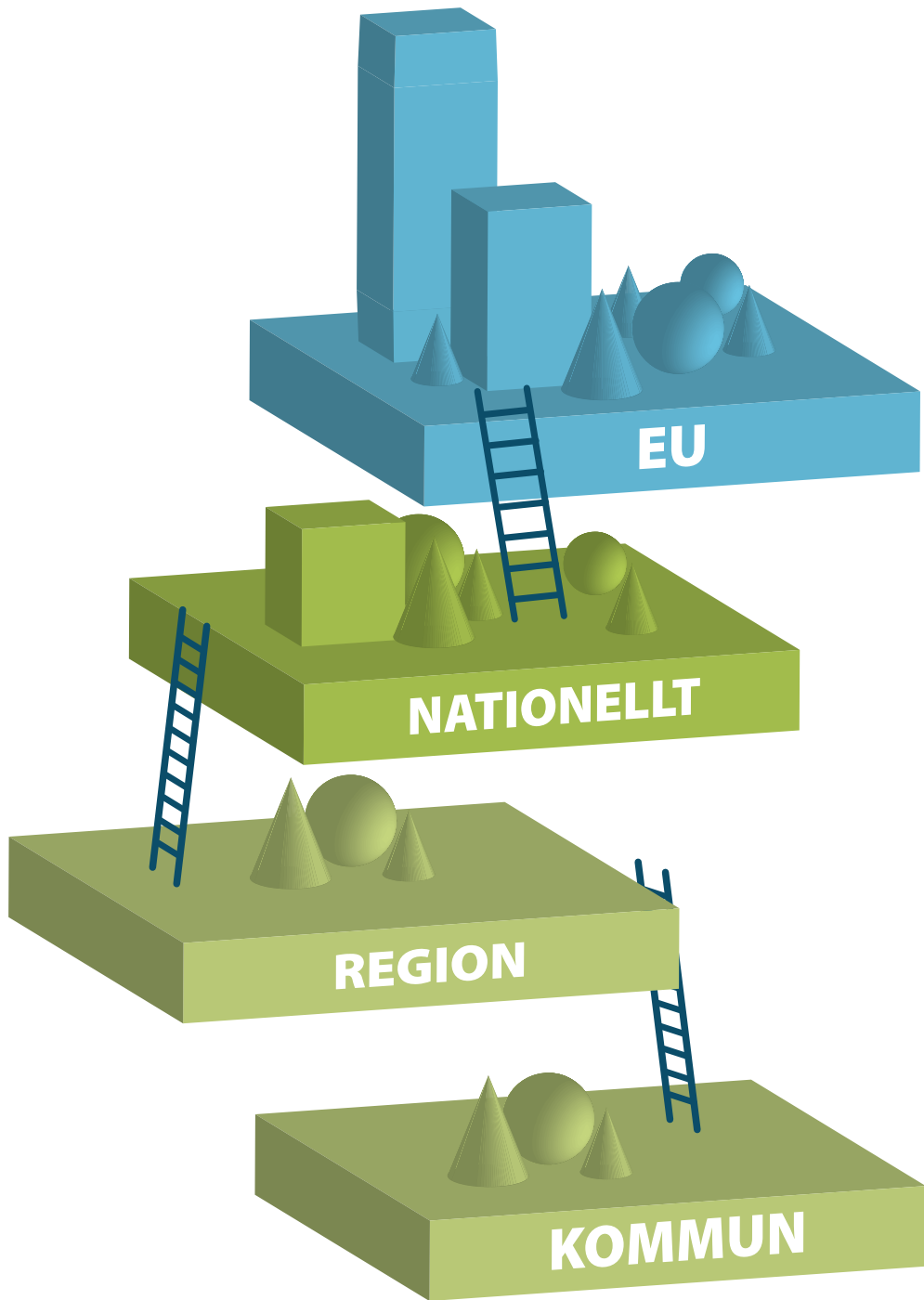
I arbetet har en nulägesanalys av Gotland tagits fram, styrkor och svagheter har stämts av i olika befintliga samverkanskonstellationer och tre större dialoger om framtidens Gotland genomfördes i oktober 2019, med drygt 130 deltagare. Dessutom har ett flertal statliga myndigheter besvarat frågor om viktiga faktorer för Gotlands utveckling. Region Gotlands olika förvaltningar har gett inspel utifrån sina verksamhetsområden. Länsstyrelsen samt Uppsala universitet Campus Gotland har under arbetets gång ingått i styrgrupp och projektgrupp.

Samspel mellan regional, nationell och internationell nivå

Mål och inriktning för det regionala utvecklingsarbetet på Gotland sätts utifrån våra förutsättningar och vad vi regionalt vill prioritera, men i samspel med mål på nationell nivå och EU-nivå. Dessutom är internationella beslut som FN:s Agenda 2030 med de globala målen för hållbar utveckling och klimatmålen i Parisavtalet viktiga utgångspunkter.

Den regionala utvecklingsstrategin för Gotland svarar upp mot det nationella målet för den regionala tillväxtpolitiken, **Utvecklingskraft med stärkt lokal och regional konkurrenskraft för en hållbar utveckling i alla delar av landet**. Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015-2020 är vägledande i det regionala tillväxtarbetet.

För en landsbygdsregion som Gotland är det nationella målet för en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder viktigt. Målet är: **en livskraftig landsbygd med likvärdiga möjligheter till företagande, arbete, boende och välfärd som leder till en långsiktigt hållbar utveckling i hela landet**.

Presidium - Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet §§ 67-77

Tid: 2020-05-13 kl. 09:00

Plats: Regionens hus, sal A

§ 73

Verksamhetsberättelse 2019 Värnamo folkhögskola

Diarienummer: RJL 2020/832

Beslut

Presidiet föreslår nämnden

- Godkänna verksamhetsberättelse 2019 för Värnamo folkhögskola.

Sammanfattning

Enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen ska årsredovisning årligen upprättas och sändas till Folkbildningsrådet. Den ekonomiska redovisningen ska omfatta resultaträkning. Av årsredovisningen ska tydligt framgå hur mycket folkhögskolan erhållit i statsbidrag från folkbildningsrådet, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Myndigheten för yrkeshögskolan, eventuella övriga statliga medel ska också redovisas.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2020-03-31
- Verksamhetsberättelse 2019 Värnamo folkhögskola

Beslutet skickas till

Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Beslutets antal sidor

1

Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Verksamhetsberättelse 2019 Värnamo folkhögskola

Förslag till beslut

Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

- Godkänner verksamhetsberättelse 2019 för Värnamo folkhögskola.

Sammanfattning

Enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen ska årsredovisning årligen upprättas och sändas till Folkbildningsrådet. Den ekonomiska redovisningen ska omfatta resultaträkning. Av årsredovisningen ska tydligt framgå hur mycket folkhögskolan erhållit i statsbidrag från folkbildningsrådet, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Myndigheten för yrkeshögskolan, eventuella övriga statliga medel ska också redovisas.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2020-03-31
- Verksamhetsberättelse 2019 Värnamo folkhögskola

Beslut skickas till

Värnamo folkhögskola
Utbildning och kultur stab

REGIONLEDNINGSKONTORET

Kristina Athlei
Regional utvecklingsdirektör

Emil Alm
Rektor Värnamo folkhögskola

Värnamo Folkhögskola

Verksamhetsberättelse

2019

Bakgrund

Skolans huvudman

Skolans huvudman är Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA) inom Region Jönköpings län. Regionens insatser ger förutsättningar som bidrar till en positiv utveckling av näringsliv, sysselsättning och befolkningstal. Speciellt viktiga är insatser inom områdena utbildning, kultur, näringsliv och infrastruktur. Värnamo Folkhögskola är en del av verksamhetsområdet Utbildning och kultur som för utbildningsverksamheten har som målsättning att erbjuda ett attraktivt och framtidsinriktat utbildningsutbud som speglar omvärldens och individens behov.

Demokrati

Skolans huvudman menar att den gemensamma värdegrunden och demokratifrågorna måste ständigt hållas vid liv. I detta sammanhang kan folkrörelse- och folkbildningsperspektivet inte nog betonas. Regionen har ett ansvar för att en utveckling av demokratifrågorna sker och att frågor om politiskt arbete och politiska organisationsstrukturer aktivt bearbetas, inte minst ur ett ungdomsperspektiv. Strävan måste vara att finna arbetsformer som attraherar ungdomar.

Utbildning

I dagens snabbt föränderliga samhälle med ständiga krav på nya eller förändrade kompetenser är tillgången och möjligheterna till utbildning av avgörande betydelse. En väl utbyggd utbildningsverksamhet, såväl vad avser bredd och djup som kvalitet, är inte bara av stor vikt sett utifrån rent utbildningspolitiska aspekter och möjligheter och möjligheter för enskilda individers utveckling, utan minst lika viktigt för regionens utveckling.

Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet:

Ordförande: Rune Backlund (c), rune.backlund@rjl.se

1:e vice ordf: Monica Samuelsson (kd), 2:e vice ordf: Dan Sylvebo (m)

Ledamöter:

Per Svenberg (s)

Adam Starck (s)

Per Eriksson (c)

Ulf Svensson (sd)

Helen Skogelin Torvaldsson (ba)

Mari Lindahl (l)

Gun Lusth (m)

Hans Jarstig (kd)

Jon Heinpalu (mp)

Kristina Nero (v)

Olle Moln Teike (sd)

Aneth Amundson (s)

Föredragande

Kristina Athlei

Fackliga företrädare och skyddsombud

SFHL-Lf Marie Albertsson

LR Michael Näslund

Kommunal Tomas Backnäs

Vision Thorbjörn Bahn

SSR Anette Svensson

Jaqueline Berger – Studerandeskyddsombud

Lokala Samverkansgruppen

Emil Alm, arbetsgivarrepresentant, ordf. och sekr.

Stefa Iveljic, arbetsgivarrepresentant

Marie Albertsson, SFHL-Lf

Michael Näslund, LR

Tomas Backnäs, Kommunal

Matilda Tingstedt, Vision

Anette Svensson, SSR

Samverkansgruppen Utbildning och kultur

Fjodor Eklund, SFHL-Lf, lärare

Deltagarrådet

Ordförande: Ken Holmqvist

Vice ordf: William Harinen

Krisgruppen

Emil Alm, rektor

Anette Svensson, kurator

Gunilla Johansson, deltagarassistent

Eva Näslund, lärare/kursföreståndare allmän linje/ersättare för rektor

Julia Elstring Högberg, lärare

Stefa Iveljic, servicechef/ek-ass/förest. Vandrarhem

Pär Johansson, lärare/miljöansvarig (suppleant)

Övriga resurspersoner:

Sofie Fast, områdespolis

Miljöombud

Pär Johansson, lärare

Innehåll

Bakgrund	2
Samlad verksamhet	8
Antal genomförda kurser och deltagarveckor	8
Rapport från respektive arbetslag	8
Arbetslag Allmän	8
Arbetslag Bas	11
Arbetslag FLU/SP	13
Arbetslaget och dess organisation.....	13
Textilakademien	15
Arbetslag Kök och städ	17
Deltagar- och kursstatistik 2019	18
Slutförd utbildning.....	18
Avbrott/avhopp	18
Profileringsarbete	18
Grundvillkoren för statsbidragsberättigad verksamhet	21
Verksamhetsåret 2019	21
Kundperspektiv.....	21
Styrkort 2019	21
Handlingsplan med aktiviteter för att nå målen	21
Processperspektiv.....	22
Styrkort 2019	22
Medarbetarperspektiv.....	22
Handlingsplan med aktiviteter för att nå målen	23
Ekonomiperspektiv.....	23
Handlingsplan med aktiviteter för att nå målen	24
Förnyelseperspektiv	24
Styrkort 2019	24
Handlingsplan med aktiviteter för att nå målen	25
Redovisning av kvalitetsarbetet	25
Nätverk för kvalitetsutveckling.....	25
Kundperspektivet	26

.....	26
Processperspektivet	28
Verksamhets-specifika mål	29
Helår (Värnamo folkhögskola)	29
Statsbidragsvillkoren	32

Verksamhetsberättelse

2019 har inneburit nya utmaningar och en ny utbildning på Värnamo Folkhögskola. Hösten 2019 startade Teaterfolks-utbildningen för personer med intellektuell funktionsvariation. Det är ett projekt finansierat av Allmänna Arvsfonden och kommer att drivas i skolans regi under två år med möjlighet till ett tredje år. Utbildningen vänder sig till deltagare som vill utveckla sitt skådespelande och inriktningen är unik för folkhögskolor i Sverige. Detta första år såg vi ingen rusning till utbildningen, men det slutade ändå i 12 deltagare – och det var vad vi budgeterat för.

Vi har sett en stadig nedgång på etableringssidan men också nya samarbeten med regionen. Vi har haft cirka 220 deltagare inskrivna hos oss under året.

Under året arbetade skolan med att bli HBTQ-diplomerade och lagom till sommaren 2019 blev vi klara med handlingsplan och all personal fick sina diplom. Bland annat hade vi workshops med både personal och deltagare och biblioteket köpte in mycket ny litteratur.

Vi anslöt oss till lärplattformen Google Suite for Education som ger oss fler verktyg att arbeta med 1:1-lösningar. Vi använder mycket tid till för personal att få kompetensutveckling kring detta.

Vårt arbete med marknadsföring intensifierades ytterligare med god hjälp från regionen. Vi syns ännu mer i sociala medier, som ex. Instagram, Facebook, Youtube och hemsida. Vi har även varit än mer synliga på mässor och inspirationsdagar i framför allt länet.

Ekonomi går lysande med ett avslut som pekade på närmare 2 miljoner på plussidan. Detta beror delvis på intäkter som kommer långt efter genomförda utbildningar och därför inte kunnat rymmas i budget. Men vi tror att kommande år kommer innebära en betydligt mer balanserad budget eftersom vissa uppdragsutbildningar ser en tydlig nedgång. Fortfarande väntar och förbereder vi oss på återverkningar i ekonomin i samband denna nedgång.

Huvudbyggnaden har fått ett nytt bibliotek i hjärtat av verksamheten. I samarbete med statsbiblioteket i Värnamo och regionsbibliotekarien har vi satsat på att lyfta fram vårt fina bibliotek och föra det närmare deltagare och personal.

Vår hälsoprofil är stark med väl fungerande må-bra-dagar med valbart innehåll för deltagarna och där även deltagarrådet planerar och genomför en heldag. Under året har vi även köpt in fem elcyklar som är bokningsbara för både deltagare och personal.

Deltagarrådet har aktivt tagit del i planering av verksamhet och haft en röst i både lednings- och samverkansgruppen. Hösten innebar en middag för samtliga deltagare vecka 44 med underhållning.

Vår etableringskurs, i samarbete med Arbetsförmedlingen, fortsätter men med ett betydligt mindre underlag. Det är tydliga signaler över hela Sverige att dylika utbildningar tappar deltagare eftersom den största flyktingvågen nu är förbi. På skolan har vi aktivt arbetat för att inkludera de deltagare som kommit till oss och Etableringskursen. Många av dem har valt att studera vidare på skolan inom Allmän linje. Språkcafeerna har genomförts under höstterminen och detta har visat sig vara ett framgångsrecept för att alla skall känna sig delaktiga och väl inkluderade på vår skola.

Kursen som riktar sig till nysvenskar med akademisk sjukvårdsutbildning fortsätter. Det är mycket bra att regionen har denna utbildning under sitt tak och den samordnas av rektor på Sörängens folkhögskola, för Värnamo och Sörängen. Vi har även samarbetat med Värnamo sjukhus i en utbildning för servicepersonal med utländsk bakgrund. Kursen har innefattat renodlad svenskundervisning men även tagit upp kulturella och sociala konventioner, som hur vi betar oss under lönesamtal eller i olika sociala kontexter.

Det har varit möjligt för både personal och deltagare att genomgå kurs i tobaksavvänjning. Vårt arbete för att förebygga sjukskrivning fortsätter med friskvårdstimme som all personal har möjlighet att ta ut under arbetstid och då innebär främst gruppaktivitet som ex. träningspass, promenader.

Vi har haft flera publika arrangemang med teater och modevisning. För och med deltagarna har vi genomfört sommarmiddag, höstmiddag, julshow, varav den senare lockade över 350 personer som åt julbord och såg showen.

Vandrarhemmet har god beläggning under 2019 och därmed bidragit till en stabil ekonomi. Den goda tillströmningen av deltagare ställer dock stora krav på skolans lokaler. Ombyggnation av skolans huvudbyggnad har initierats och det finns långt framskridna planer på nya klassrum och grupprum. Samtliga utrymmen för deltagarna ska också tillgänglighetsanpassas.

Deltagarnöjdheten ligger stadigt på över 90 % och inte minst våra yrkesutbildningar har visat sig vara mycket populära att söka. En orsak är säkerligen att drygt 85 % har relevant sysselsättning sex månader efter avslutad utbildning.

Jag är stolt och glad över att få vara en del av folkbildningen i regionen och vårt land. Den bidrar i hög grad till lycka och framgång för de som får ta del av den. Det ger människor, som kanske misslyckats i den obligatoriska skolformen och på gymnasieskolan, en annan chans. Jag ser fram emot ännu ett år på Värnamo Folkhögskola.

Emil Alm, rektor

Samlad verksamhet

Antal genomförda kurser och deltagarveckor

På Värnamo folkhögskola har under 2019 genomförts fem långa kurser, etableringskurs för nyanlända samt utbildning av utlandsrekryterad sjukvårdpersonal inom ramen för det projekt som drivs av Region Jönköpings län. Antalet genomförda deltagarveckor har varit **7122** deltagarveckor samt därav ca. 730 deltagarveckor på etableringskurs för nyanlända.

Rapport från respektive arbetslag

Verksamheten på Värnamo folkhögskola är uppdelad på sex arbetslag; Allmän, Bas, Fritidsledare, Socialpedagog, Textilakademin och kök & städ. Samtliga arbetslag bedriver ett eget mål- och kvalitetsarbete varav en del redovisas nedan för respektive arbetslag.

Arbetslag Allmän

Ingående verksamheter: Allmän kurs och Etableringskursen

Personal: Jakob Bergman, Ros-Marie Tollstern, Pär Johansson, Per Magnusson, Irina Vilpo, Anna Troste, Malin Svanström (slutade vt 19), Eva Näslund (arbetslagsledare). Alla i arbetslaget jobbar som lärare och har pedagogisk högskoleutbildning. Flera av lärarna har undervisning på andra utbildningar på skolan. För att kunna genomföra alla ämnen vi erbjuder kommer lärare från andra arbetslag in.

Allmän kurs

På allmän kurs erbjuder ämnen på grundskolenivå och gymnasienivå för att deltagarna ska få grundläggande behörighet till studier på högskola eller yrkeshögskola samtidigt som de får chans att utvecklas inom ett specialområde. Vi erbjuder också ämnen för särskilda behörigheter till högskolan. Efter studierna erhålls ett studieomdöme som används vid ansökan till högskola i särskild kvotgrupp.

Vårterminen startade med 69 deltagare och höstterminen med 79 deltagare. Dessa siffror stämmer väl överens med vårt mål.

Våra fem profiler från vårterminen startade igång även på höstterminen. En förändring var att Konst och Form-profilen bytte namn och till vis del inriktning. Det nya namnet är Digital och Analog konst.

1/3 av lektionstiden ägnas åt profilerna.

Profil	Antal deltagare vt	Antal deltagare ht
Barn och ungdom	9	12
Konst och Form	8	10
Idrott och hälsa	16	13
Studieförberedande	12	15
Deltagare utan profil	12	10

Mer om Sverige och svenska språket	12	19
------------------------------------	----	----

Etablering	Antal deltagare vt	Antal deltagare ht
Kurs C	16	9
Kurs D	6	9

På allmän kurs läggs de största resurserna på att deltagarna ska klara av sina behörighetsämnen och få sin gymnasiebehörighet. Vi försöker ha små grupper och låta deltagarna jobba utifrån sina förutsättningar. Vid uppstarten på hösten sätter deltagarna upp studiemål och ett hälsomål för året. Utifrån studiemålet görs individuella studieplaner tillsammans med personalen. Målen diskuteras vid enskilda samtal och ändras vid behov. Målen utvärderas vid läsårsslutet.

Vår satsning på mentorsgrupper har fallit väl ut och vi fortsatte med detta under höstterminen. Vi har gjort lite förändringar i upplägget. Istället för att använda mentorstiden för att planera och utvärdera sina studier läser vi dagens kvart. Samtidigt har mentorerna samtal med deltagarna där studiesituationen och närvaron tas upp. Målet är att det ska vara ett kort samtal som kan återkomma relativt ofta för att så snabbt som möjligt uppmärksamma om något inte fungerar.

Arbetslagsmål 1	Koppling till skolans vision mm	Målvärde inkl mått	Måluppfyllelse
Deltagarna upplever god hälsa och välbefinnande	Värnamo folkhögskola ska möjliggöra att deltagare och personal växer och utvecklas på ett hållbart och hälsosamt sätt för individ och samhälle	100% av deltagarna upplever att de har förbättrat sin hälsa enligt sin plan. Mäts i maj då en ny hälsoprofil fylls i. Förbättrad närvaro vid schemabrytande aktiviteter (må bra dagar, utbildningsgemensamma kurser, kulturevenemang, föreläsningar).	Ej uppfyllt på vt Vi har inte följt upp hälsoprofilen dock upplevde 76 % upplevde att de uppfyllt sitt hälsomål vid läsårets slut. Förra året upplevde 86% att de förbättrat sin hälsa. Närvaro vid schemabrytande 63% .förra året 72 % HT 79%

För att öka möjligheterna att uppnå målen har vi valt att satsa speciellt på några områden.

a) Alla deltagare har egen träning en gång i veckan.

b) Deltagarna skriver loggbok minst en gång i veckan på klasstimman. Målet är att deltagarna ska bli medvetna om och få kontroll över sitt eget lärande.

c) Vi har också valt att satsa på att förbättra deltagarnas läsning och därför läser alla en kvart om dagen. Detta följs upp med bokpresentationer och bokprat.

Vi erbjuder också några tillvalsämnen som, idrott motion, fri läsning och drama för att ytterligare stärka vår satsning på hälsa och läsning.

Att våra deltagare deltar i skolans utbildningsgemensamma kurser, må bra dagar och schemabrytande aktiviteter ser vi också som viktigt för att öka möjligheterna för deltagarna att uppnå sina studiemål och hälsomål.

Etableringskurs för nyanlända.

Under våren har 10 startat på c-kursen och vid vårterminens slut var antalet 22. När höstterminen startade var det 18 deltagare sammanlagt i C- och D kursen. Deltagarna som under året slutat etableringskursen har erbjudits plats på allmän kurs. De flesta har fortsatt att läsa svenska och deltagit i profilerna.

För etableringskursens deltagare ligger huvuddelen av undervisningen på att läsa SFI, svenska för invandrare. De deltar i alla schemabrytande aktiviteter, må bra dagar, utbildningsgemensamma kurser och har också idrott, data och drama. De som läser D- kursen läser också två timmar engelska i veckan. Undervisningen på etableringskursen pågår alla vardagar under 6 månader från startdatum. Om de inte är klara med C och D- kursen efter de första 6 månaderna erbjuds de att läsa ytterligare en 6 månaders period.

Arbetslag Bas

Baskursens syfte är att erbjuda elever med funktionsnedsättning att studera på folkhögskola. På baskursen tar vi hänsyn till deltagarnas olika inlärningsstilar. Baskursen har tre olika profiler:

1. AKO (Aktivitet, kunskap, orientering) – en profil för personer med psykisk funktionsnedsättning. I AKO kan man läsa engelska, datakunskap, idrott och friskvård, samhällskunskap, bild och drama.
2. Teori och praktik – en profil för den som behöver läsa in en grundskole- eller gymnasiekompetens i ett lugnt och behagligt tempo. Man kan även jobba med särskolans kurser samt kombinera teoretiska studier med att skaffa arbetslivserfarenhet.
3. LOK (lärande och kreativitet)

Presentation av arbetslaget

- Helena Peterson - kursföreståndare, lärare svenska och engelska, klassföreståndarskap i TP och AKO, sammankallande för läsfrämjande åtgärder, ansvarig för språkresor till Brighton Loxdale Folk High School, beredningsarbete i stödgruppen, likabehandlingsplanen
- Mikael Skörd - lärare matematik och naturkunskap, delat klassföreståndarskap för AKO, medlem i marknadsföringsgrupp
- Marie Albertsson – dramapedagog och ansvarig för Teaterfolk, kulturansvar, delat klassföreståndarskap för Teaterklassen, facklig representant SFHL, huvudskyddsombud
- Maria Bäck - assistent, kulturansvar, läsfrämjandegruppen, delat klassföreståndarskap
- Tomas Backnäs - assistent, delat klassföreståndarskap för Naturklassen, reseplanerare
- Titti Engblom - assistent på bas och textilakademin, karnevalsgeneral
- Gunilla Johansson- assistent, delat klassföreståndarskap för TP, medlem i krisgruppen, beredningsarbete frånvaro, hbtq och praktik
- Jennie Thaug – assistent
- Matilda Hawerman – dramapedagog (anställd ht 19)
- Mohammad Marza – assistent Teaterfolk (anställd ht 19)
- Gudrun Lennartsson – assistent Teaterfolk (anställd ht 19)
- Alexander Bäckstrand – assistent Teaterfolk (anställd ht 19)

Merparten av baskursens verksamhet är förlagd till två lektionssalar (H1 och H4), aulan, bildsalen och en datasal. Varje klass har en klassföreståndare och assistent som ansvarar för information och utvecklingssamtal med deltagarna. Arbetslaget består av både lärare och assistenter. Det finns alltid en eller flera assistenter med på varje lärarledd lektion. Kvalitetsarbetet sköts på arbetslagsträffar och förarbetet till dessa görs i mindre grupper utsedda av arbetslaget. Vi samarbetar också i nätverk inom psykiatrin och omsorgen och har en gång per termin nätverksträffar.

Bakgrundsfaktorer

- 100 % av assistenterna har gått i livets hårda skola, såsom undersköterskeutbildning, behandlingspedagog, slaktare, postiljon, kock, turism, pizzabagare,

barngymnastikledare och studiecirkelledare. 100 % av lärarna på baskursen har pedagogisk högskoleutbildning.

- En genomsnittlig grupp innehåller runt 9 deltagare

Basarbetslaget har deltagit i skolans övergripande arbete för kollegialt lärande. Eftersom vi alltid arbetar i team på våra lektioner, blir det ett löpande kollegialt arbete. Denna feedback är en förutsättning för att vår komplicerade arbetssituation ska fungera. Vi måste alltid revidera vårt arbete beroende på de förutsättningar våra deltagare har. Det finns en naturlig komplexitet i grupper bestående av deltagare med så många olika funktionsvariationer.

På tisdagar, onsdagar och torsdagar har vi korta arbetslagsträffar där tillfälle ges för feedback utifrån följande:

1. Vad hände?
2. När?
3. Hur förhåller vi oss?

Arbetslagets avsikter för kommande läsårs utvecklingsarbete med tanke på årets resultat är att försöka vara mer utomhus, öka miljömedvetandet, förbättra och ytterligare stärka deltagarnas självförtroende och självkänsla, kunskaper om hälsa och vikten av utbildning för att vara aktiv i samhällsarbetet, bland annat via läsning.

Arbetslag FLU/SP

Ingående verksamheter: Fritidsledarutbildning och Socialpedagogutbildning

Arbetslaget och dess organisation

Arbetslaget Flu & Sp arbetar gemensamt med utbildningsövergripande frågor och samordnar kvalitetsarbetet på arbetslagsträffar.

Fritidsledarutbildningen har bestått av tre personer; Marie Cavorian, Michael Näslund och Helena Sidklev Svensson. P.g.a. att Lena Carlsson avslutade sin anställning årsskiftet 18/19 var även Jessica Petkovic en del av arbetslaget under våren 2019. Arbetslaget har arbetat gemensamt med kursövergripande frågor och samordnat kvalitetsarbetet på arbetslagsträffar (ALT) i samband med arbetsplatsträffar (APT). Helena Sidklev Svensson och Marie Cavorian har haft delat kursföreståndarskap. Helena Sidklev Svensson har varit klassföreståndare för årskurs två (vt19), senare den nya årskurs ett (ht19). Michael Näslund har varit klassföreståndare för årskurs ett (vt19), och senare årskurs två (ht19). De lärare som ingått i utbildningens arbetslag har pedagogisk högskoleutbildning med relevans för respektive undervisningsområde.

Kvalitetsarbetet utgår från skolans gemensamma mål och handlingsplan, men också från Fritidsledar-skolornas gemensamma utbildningsplan och Fritidsledarutbildningens lokala utbildningsplan. Det har varit viktigt att kvalitetsarbetet harmoniserats och att de två kvalitetsprocesser som utbildningen ingår i, det vill säga Folkhögskolans kvalitetsarbete och Fritidsledarskolornas kvalitetsarbete, gått att förena och bidragit till att utveckla utbildningens innehåll och struktur positivt.

Under året 2019 deltog FLU vid Fritidsledarskolornas vårkonferens, samt att vår skola var arrangör av Fritidsledarskolornas årsmöte november 2019. Hösten 2019 stod vi också värd för en nätverksträff med ”Fraktion Syd”, som består av kursansvariga och lärare för de fritidsledarutbildningar som bedrivs i södra Sverige (Värnamo, Hvilan, Jämshög och Eslöv). Vi fanns även representerade vid MUCF:s rikskonferens 2019.

På Socialpedagogutbildningen arbetar Fjodor Eklund, Cecilia Whitaker, Doreen Gibbs (slutade vt 19) och David Gustafsson (började ht 19).

Samtliga lärare som ingår i utbildningarnas arbetslag har pedagogisk högskoleutbildning. Fyra av lärarna har folkhögskollärover utbildning. Två lärare har idrottslärover utbildning. Lärarna har även högskoleutbildning eller annan utbildning inom sina undervisningsområden.

Fritidsledarutbildningen:

Fritidsledarutbildningen vid Värnamo Folkhögskola är en tvåårig eftergymnasial yrkesutbildning med Fritidsledarskolornas gemensamma utbildningsplan som grund för den lokala kursplanen. Utbildningen har en tydlig hälsoprofil där utgångspunkten är att deltagarna ska öka sitt medvetande kring begreppet hälsa både vad gäller sitt egna välbefinnande, men också på vilket sätt de kan i sitt framtida yrke kunna påverka sin omgivning i en

hälsöfrämjande riktning. En viktig utgångspunkt för fritidsledarutbildningen är det salutogena perspektivet.

Genomsnittlig gruppstorlek: 9,5 personer vt. 2019, 11,5 personer ht. 2019.

Socialpedagogutbildningen:

Socialpedagogutbildningen är en tvåårig eftergymnasial yrkesutbildning . Utbildningen innehåller följande moment.

- Socialt välfärdsarbete – Etik och värdegrunder
- Det sociala arbetets organisation och utveckling
- Samhälle
- Individ och grupp
- Socialpedagogiskt arbete – fokus på förhållningssätt och bemötande
- Metoder i socialt förändringsarbete
- Specialisering/Fördjupning
- Kunskapsteori och vetenskaplig metod
- Lärande i Arbeta (LiA)

Genomsnittlig gruppstorlek: Gruppstorleken ligger i snitt på 18 personer. Under 2019 har vi haft 17 deltagare i årskurs 1 och 18 deltagare i årskurs 2.

Andelen män/kvinnor bland deltagarna vt 20: 27 kvinnor och 8 män. Andelen män är 23 %

Andel deltagare med annat modersmål än svenska. Av de 35 deltagarna har 10 ett annat modersmål än svenska. Denna andel blir c:a 28 %.

Deltagare som får relevanta arbeten	Vår skola ska erbjuda ett attraktivt och framtidsinriktat utbildningsutbud som speglar omvärldens och individens behov	antal i arbete ett år efter avslutad utbildning	> 2/3 (66 %)	89%	
Hälsoprofilering	livslångt lärande och utveckling till aktiva och ansvarstagande samhällsmedborgare	utomhusaktiviteter som filosofiska promenader & träningsdagbok	Minst 1 ggn/vecka	100,0% 75 %	

Under kommande år kommer SP fortsätta att jobba med portfoliomodellen för att bättre kunna överblicka deltagarnas kunskapande och återkoppla till praktiken. Portfolion kommer att gå igenom i samband med avslutningssamtalen. I år och framöver finns även bild/pedagogik och drama schemalagt.

Textilakademin

Textilakademin är en textil grundutbildning med bredd. Utbildningen är till för alla som vill fördjupa och utveckla sitt intresse för textila material och metoder. Man kan välja 1-årig grundutbildning, samt två påbyggnadsterminer, höst och vår.

Ingående verksamheter:

Textilakademin 1-årig grundutbildning

Textil påbyggnadsutbildning 1 och 2

Målsättning

Utbildningens syfte är att bredda och fördjupa intresset för textil och det egna skapandet, för att ge behörighet för högre studier, samt förutsättningar för att starta eget företag. Målet är att öka insikten om ett hållbart samhälle och mindre miljöbelastning samt medvetandegöra den nationella och globala utvecklingen inom området textil och textila material.

Utbildningen

Utbildningen består av ett grundår och en påbyggnadsdel där man kan välja att läsa påbyggnadstermin 1 med fördjupning inom önskat område eller påbyggnadstermin 2 med fokus på portfolioarbete och ansökningar. Undervisningen innehåller teoretiska praktiska lektioner samt egna studier i våra verkstäder. Ämnena har varit sömnad, mönsterkonstruktion, vävning, fackteckning, färg & form, textiltryck, hattsömnad, textilkunskap och eventproduktion. Den sistnämnda kursen ledde till vårens slutprojekt, "Modeveckan" på Textilakademin.

Praktik

Under tre veckor på vårterminen för år ett och tre veckor under hösten för år två var de studerande på praktik hos modedesigners, textilföretag, skräddare och i butiker m.fl. med inriktning på textil och kläder. Dessa veckor är mycket betydelsefulla för deltagarna som får möjlighet att prova på yrken och knyta kontakter för framtiden.

Temaveckor och övrig verksamhet

Några veckor under året bryts den vanliga undervisningen och temaveckor genomförs. Under våren har vi haft en temavecka i maskinstickning och underklädessömnad. På höstterminen hade vi en vecka med speciell inriktning på trikåsömnad. I samband med skolans miljövecka gjorde vi på Textilakademin en aktivitet med julpyssel av återbruk. Vi sydde också grönsaks-/fruktpåsar av gamla trådgardiner. Under året har vi deltagit i Språkcafé vid två tillfällen tillsammans med etableringskurserna på skolan.

Mål 3 ur vårt Kvalitetsarbete

DELAKTIGHET I KULTURLIVET

Bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet, genom att vid minst 4 tillfällen under läsåret besöka utställningar eller annan kulturaktivitet.

KOPPLING TILL SKOLANS VISION

Delaktighet i kulturaktivitet ingår i folkbildningens syfte

Textilakademin har besökt:

- Källemo, Värnamo
- Vandalorum, Värnamo
- Kulturhuset Spira i Jönköping Kostymateljéer samt föreställningen ”Spelman på taket”
- Textilmuseet i Borås
- Textilhögskolan i Borås
- Smart Textiles, Borås
- Vintage in my heart, Rydaholm
- Tillskärarakademin i Göteborg
- Skräddarn´s hus, Göteborg
- Stockholm Fashion week:
Möbelmässan, Älvsjö,
Ark Des/moderna museet,
Liljevalchs vårsalong,
Artipelag, Stockholm (Margiela)

Textilakademin egna utställningar och projekt

- Återbruksprojekt i samarbete med Erikshjälpen, Värnamo
- Egen utställning av år två på Vandalorum, inspirerat av utställningen ”Wasteland”
- Modevisning och utställning av deltagarnas arbeten på skolan.

Material, utrustning och lokaler

Undervisningen bedrivs i salar på Bokullen samt Julias hus. Vi har haft besök på skolan av flera firmor som säljer material såsom tyger och garn mm. Under hösten har vi också bjudit in en arbetsterapeut som tittat på arbetsmiljön i våra verkstäder och kommit med goda tips på ergonomi vid arbete med textil.

PR och besöksdagar

För att marknadsföra Textilakademin har vi haft en besöksdag 18/4 samt tagit emot besök vid flera tillfällen under våren. Vi har även funnits med på mässor som Jobb-GPS i Värnamo.

Under våren har vi även gjort utskick till de gymnasieskolor som bedriver textila och konstnärliga utbildningar, för att tala om att vi finns. Under året påbörjades digital marknadsföring med inlägg på Instagram och Facebook.

Våra deltagare har mycket god närvaro och är starkt studiemotiverade.

Genomsnittlig gruppstorlek

10st

Deltagare

Vårterminen 2019: 13 deltagare i år 1(12 kvinnor och 1 man) 9 deltagare i år 2(8 kvinnor och 1man)

Höstterminen 2019: 11 deltagare i år 1 (10 kvinnor och 1 man) 5 deltagare i år 2 (5 kvinnor)

Personal

Lärare:

Lena Gunnarsson – kursföreståndare, klassföreståndare, sömnad, mönsterkonstruktion.

Lena Mellergård – kursföreståndare, klassföreståndare, textila tekniker, färg och form, designdata

Johanna Jeansson – vävning, textilkunskap.

Catarina Söder – fackteckning

Julia Elstring Högberg – sömnad, mönsterkonstruktion, stilhistoria

Till Textilakademin finns också knutet några gästlärare med speciell kompetens vilka kommer in under kortare perioder. Andel lärare med pedagogisk högskoleutbildning: 2

Arbetslag Kök och städ

Personer som ingår i arbetslaget inklusive arbetslagsledare Stefa Iveljic:

Else-Marie Brodin, Stefa Iveljic (arbetslagsledare), Marielouise Karlsson, Marina Milisic, Gun Olofsson, Britt-Marie Rasmusen, Milivojka Zorkic och Cecilia Sundström.

Under året har andelen ekologisk och kravmärkt mat ökat i vår verksamhet till ca. 65%. Vi arbetet medvetet med matsvinnsmätning och utmanar all personal och alla deltagare att tänka över matsituationen över huvud taget. När vi beställer livsmedel till skolan har vi noga tänkt över så att det så effektivt som möjligt kan användas utan onödigt spill. Vi anpassar matsedel och planering efter hur våra livsmedelsförråd ser ut. Deltagare som bor på skolan har möjlighet att efter avslutad lunch varje dag ta del av den mat som blivit över och på så sätt minskar vi serveringssvinnet ytterligare.

Deltagar- och kursstatistik 2019

Slutförd utbildning:

Allmän kurs:

Antalet klarade behörigheter av de som avslutade sina studier: ca. 80%

Socialpedagogutbildningen:

Samtliga deltagare som påbörjat utbildningen slutförde den

Textilakademin:

Samtliga deltagare som påbörjat utbildningen slutförde den

Fritidsledarutbildningen:

8 av 13 deltagare som påbörjade utbildningen slutförde den

Avbrott/avhopp:

Under vårterminen 2019 så gjorde 29 deltagare studieavbrott.

Under höstterminen 2019 gjorde 46 deltagare studieavbrott.

Profileringsarbete

Under 2019 har profileringsarbetet fortsatt på Värnamo Folkhögskola. Bland annat har samtliga skolans arbetslag har satt upp ett eget hälsomål med tillhörande handlingsplan. Hälsoprofilen har kommunicerats externt vid bland annat besöksdagar och i aktuell utbildningskatalog som både finns tryckt och i digitalt format på skolans webbplats. Vi har arbetat vidare med verksamhetsidén för Värnamo folkhögskola där hälsoprofilen är en viktig del. Verksamhetsidén finns i tryckt form från 2017. Kanske allra viktigast har genomförande av ett stort antal utbildningsövergripande kurser med ett brett hälsotema under ca 10 fredagsförmiddagar i period 1. Tvärgruppsformen i sig ger nya kontaktytor och skapar en än bättre sammanhållning på skolan. De utbildningsövergripande kurser utvärderades av deltagare och personal. Utvärderingen visar på kurserna uppfattats mycket positivt. Vi har också genomfört tre stycken må-bra-dagar under 2019 varav deltagarrådet ansvarade för den

vi hade i juni månad. Vi har också i valet av schemabrytande föreläsningar och kulturevenemang försökt att anknyta till vår hälsoprofil tydligare. En stor poäng i dessa var att deltagare från olika klasser och utbildningar blandades och att personal deltog eller arrangerade aktiviteter i stor utsträckning.

På samtliga profiler på vår allmänna kurs ingår idrott och hälsa och inom ramen för etableringskursen har vi också infört obligatoriska veckopass med idrott och hälsa utöver valbara sådana. Kurator, specialpedagog och klassföreståndare har genomfört hälsosamtal med samtliga deltagare och våra screeningtester för att kunna erbjuda deltagarna relevant stöd har intensifierats.

På personalsidan har vi arbetat intensivt för att förbättra arbetsmiljön och minska ohälsotal. Samtliga medarbetare är indelade i fem grupper med olika ansvar för att arbeta med hälsoprofilen (må-bra-dagar och personalsociala aktiviteter). Uppstarten av läsåret 2019-20 genomfördes i Varberg med tid för rörelse och teambuilding.

Sammanfattningsvis har flera steg för en tydligare profilering tagits under 2019.

Budgetsammanställning

Värnamo Folkhögskola 2019

	Budget 2019	Bokslut 2019
Personalkostn. Inkl. soc. Avg	22 650 424	22 416 305
Externa kostn. Inkl. avskrivningar	6 854 506	4 843 947
Internhyra inkl värme o el, IT	7 917 820	7 939 525
Övr. interna kostnader	3 262 250	3 323 759
SUMMA KOSTNADER	40 685 000	38 523 536
Regionbidrag	16 612 000	16 612 000
Statsbidrag	19 874 000	19 350 017
Utomlänsintäkter	650 000	774 954
Elevintäkter (kost, logi, mm)	1 700 000	1 947 571
Övriga bidrag och intäkter	1 849 000	1 727 812
SUMMA INTÄKTER	40 685 000	40 412 354
RESULTAT	0	1 888 818

Grundvillkoren för statsbidragsberättigad verksamhet

Verksamhetsåret 2019

Nedan följer våra framgångsfaktorer (mätetal ex. i Stratsys) och verksamhetsplan 2019 utifrån fem perspektiv: kund-, process-, medarbetar-, ekonomi- och förnyelseperspektiv.

Kundperspektiv

Styrkort 2019		
Strategiskt mål	Mått	Målvärde
Ett attraktivt och framtidsinriktat utbildningsutbud med hög kvalitet, anpassat efter befolkningens och arbetsmarknadens behov	Sökande per utbildningsplats - könsuppdelas (kvinnor/män/övriga)	≥2,0
	Andel nöjda deltagare - könsuppdelas	≥80 %
Verksamhetsmål - mätbara	Mått	Målvärde
Samtliga deltagare ska veta om vad som de kan förvänta sig av den utbildning de studerar och vad som är slutmålet med respektive utbildning	Andel utbildningar som har en tydlig utbildningsplan där mål, innehåll för och antagningskriterier framgår	100%
Verksamhetsmål - inriktning	Mått	Målvärde
Deltagarna får det stöd de behöver för att kunna slutföra sin utbildning	Andel deltagare i behov av särskilt stöd som har en pedagogisk plan som de själva är med och skapar	100%

Handlingsplan med aktiviteter för att nå målen

AKTIVITET - vad ska göras?	Resultat - vad ska aktiviteten ge?	Mål - vilket mål ska resultatet stödja?	Klardatum	Ansvarig
Samtliga kurser på varje utbildning ska utvärderas med gemensamma enkätfrågor	Fler nöjda deltagare och ökad utbildningskvalitet	Deltagarna får det stöd de behöver för att kunna slutföra sin utbildning	2019-12-31	Samtliga kursföreståndare (rektor följer upp)
Resultatet från deltagarenkät och kursenkät används i arbetslagens kvalitet- och utvecklingsarbete	Ökad möjlighet att påverka utbildningen för deltagare och ökad utbildningskvalitet	Ett attraktivt och framtidsinriktat utbildningsutbud med hög kvalitet, anpassat efter befolkningens och arbetsmarknadens behov	2019-12-31	Samtliga kursföreståndare (rektor följer upp)
Stödgruppen (kurator, speciallärare/pedagog, rektor och biträdande rektor) arbetar med att följa upp deltagare i behov av särskilt stöd	Deltagarna får det stöd de behöver för att klara utbildningsmålen	Deltagarna får det stöd de behöver för att kunna slutföra sin utbildning	2019-12-31	Rektor, biträdande rektor, speciallärare/pedagog, kurator och kursföreståndare m.fl.
Schoolsoft används av samtliga pedagoger för ökad tydlighet hur man som deltagare ligger till med inlämningar, frånvaro, etc.	Deltagarna får det stöd de behöver för att kunna slutföra sin utbildning	Deltagarna får det stöd de behöver för att kunna slutföra sin utbildning	2019-12-31	Samtliga kursföreståndare
Mätning av andel deltagare på socialpedagogutbildningen och fritidsledarutbildningen som har	Signal om utbildningarna är relevanta för befolkningens och	Ett attraktivt och framtidsinriktat utbildningsutbud med hög kvalitet, anpassat	2019-12-31	Kursföreståndare SP och FLU

relevant sysselsättning sex månader efter avslutad utbildning	arbetsmarknadens behov	efter befolkningens och arbetsmarknadens behov		
Samtliga utbildningar skapar eller reviderar en gällande utbildningsplan	Deltagarna har rätt att veta vad som ingår i utbildningen och vad slutmålen är	Samtliga deltagare ska veta om vad som de kan förvänta sig av den utbildning de studerar och vad som är slutmålet med respektive utbildning	2019-12-31	Kursförelständarna (rektor följer upp)

Processperspektiv

Styrkort 2019			
Strategiskt mål	Framgångsfaktor	Mått	Målvärde
Deltagarna ska slutföra sin utbildning	Utbildningsinnehåll anpassat till deltagarens behov	Andel deltagare som slutför kurs inom folkhögskolan	≥85%
Kostnadseffektiv upphandling	Rätt beteende	Avtalstrohet inköp	≥90
Verksamhetsmål - mätbara		Mått	Målvärde
Ett aktivt kvalitets- och utvecklingsarbete bedrivs såväl på en övergripande nivå samt i varje enskilt arbetslag på Värnamo Folkhögskola		Andel av arbetslagen (samt SAMO på en övergripande nivå) som har arbetat fram egna mål, mått och aktiviteter som följs upp och sammanställs på kalenderår och läsår	100%
Verksamhetsmål - inriktning		Mått	Målvärde
Deltagares kunskapsutveckling ska kunna följas		Andel utbildningar som skapat sig underlag för att kunna följa samtliga deltagares kunskapsutveckling	Mäts under 2019

Medarbetarperspektiv

Delaktiga, kompetenta och friska medarbetare	Attraktiv arbetsplats	Andel medarbetarsamtal	≥90 procent
		Andel med dokumenterad kompetensutvecklingsplan	≥90 procent
Verksamhetsmål - mätbara		Mått	Målvärde
Samtliga medarbetare ska ha tillgång till information om de rättigheter och skyldigheter som finns som medarbetare i region Jönköpings län i allmänhet och specifikt på Värnamo Folkhögskola		Andel medarbetare som har tillgång till regionnätet	100%
Verksamhetsmål - inriktning		Mått	Målvärde
Relevanta aktuella kompetensutvecklingsplaner som genomförs för samtliga medarbetare		Andel kompetensutvecklingsaktiviteter som genomförts	Mäts under 2019

Handlingsplan med aktiviteter för att nå målen

AKTIVITET - vad ska göras?	Resultat - vad ska aktiviteten ge?	Mål - vilket mål ska resultatet stödja?	Klardatum	Ansvarig
Levande och individuell kompetensutvecklingsplan görs av chef, medarbetare och förankras i arbetslaget	Aktuell och relevant kompetensutvecklingsplan som kan följas	Relevanta aktuella kompetensutvecklingsplaner som genomförs för samtliga medarbetare	2019-12-31	Rektor, servicechef a-lagsledare
Formulera och förankra Värnamo Folkhögskolas koncept	Förstå allas roll i att nå vår vision samt lättare ta ställning till vilket håll skolan ska i framtiden	Samtliga medarbetare ska ha tillgång till information om de rättigheter och skyldigheter som finns som medarbetare i region Jönköpings län i allmänhet och specifikt på Värnamo Folkhögskola	2019-12-31	Rektor och SAMO
Genomförande av Medarbetarenkät	Delaktiga, kompetenta och friska medarbetare samt tydlig organisation	Delaktiga, kompetenta och friska medarbetare	2019-12-31	Rektor och servicechef
IT-investering för bättre internt access samt tillgång till regionnätet och drift via ITC	Tillgång till regionnätet för samtliga medarbetare	Samtliga medarbetare ska ha tillgång till information om de rättigheter och skyldigheter som finns som medarbetare i region Jönköpings län i allmänhet och specifikt på Värnamo Folkhögskola	2019-12-31	IT-ansvariga och rektor
Pedagogiskt aktuellt innehåll på studiedagar	Pedagogisk utveckling och förbättrade resultat	Relevanta aktuella kompetensutvecklingsplaner som genomförs för samtliga medarbetare	2019-12-31	Rektor

Ekonomiperspektiv

Strategiskt mål	Framgångsfaktor	Mått	Målvärde
Verksamheten ska kännetecknas av en god hushållning av resurser på såväl kort som lång sikt	Organisationsutveckling för ökad produktion och effektivitet	Ekonomi i balans	Nettokostnaden per verksamhetsområde ska inte överstiga budget
	Kunskap om prestations- och kostnadsutfall		
Verksamhetsmål - inriktning		Mått	Målvärde
Det ska finnas en medvetenhet och engagemang kring ekonomin hos de anställda		Antal aktiviteter som genomförts under året för att stödja målets inriktning	≥3

Handlingsplan med aktiviteter för att nå målen

AKTIVITET - vad ska göras?	Resultat - vad ska aktiviteten ge?	Mål - vilket mål ska resultatet stödja?	Klardatum	Ansvarig
Ekonomiinformation till all personal varje månad via APT, måndagsmöten, SVG och informationsmail från rektor	Organisationsutveckling för ökad produktion och effektivitet	Det ska finnas en medvetenhet och engagemang kring ekonomin hos de anställda	2019-12-31	Rektor och servicechef
Budgetuppföljningsupplägg tydligare och mer pedagogiskt (personal ska lättare kunna se de poster som man själv kan påverka samt kunna se utfallet i en delverksamhet)	Kunskap om prestations- och kostnadsutfall	Det ska finnas en medvetenhet och engagemang kring ekonomin hos de anställda	2019-12-31	Rektor och servicechef samt ekonomistöd från verksamhetsområdet
Budgetuppföljningsdagar per tertiäl på skolan med tid för varje budgetansvarig - i detta ingår också inköp utanför avtal	Kunskap om prestations- och kostnadsutfall	Det ska finnas en medvetenhet och engagemang kring ekonomin hos de anställda	2019-12-31	Rektor, servicechef samt ekonomistöd från verksamhetsområdet

Förnyelseperspektiv

Styrkort 2019			
Strategiskt mål	Framgångsfaktor	Mått	Målvärde
Organisation och medarbetare som utvecklas i takt med nya krav	Kompetensutveckling av personal för att möta framtida krav och kvalitet i skolan	Lärartäthet - antal årstjänster per 1000 deltagarveckor	≥1,8
Verksamhetsmål - inriktning		Mått	Målvärde
Det unika med folkhögskola som utbildningsform ska stärkas		Antal aktiviteter som genomförts under året för att stödja målets inriktning	≥4
Hälsoprofileringen ska stärkas både övergripande och i varje enskild utbildning		Antal aktiviteter som genomförts under året för att stödja målets inriktning	≥2
Arbeta för att fler resfria möten kommer till stånd		Utbilda personal i vilka system och vilken teknik som kan användas	

Handlingsplan med aktiviteter för att nå målen				
AKTIVITET - vad ska göras?	Resultat - vad ska aktiviteten ge?	Mål - vilket mål ska resultatet stödja?	Klardatum	Ansvarig
Tre fasta må-bra-dagar per läsår ska genomföras (varav deltagarna ansvarar för den sista)	Fler aktivt sökande deltagare och en förbättrad folkhälsa	Hälsoprofileringen ska stärkas både övergripande och i varje enskild utbildning	2019-12-31	Utsedda aktivitetsgrupper
Utbildningsövergripande kurser med hälsoanknytning ska genomföras som ett obligatoriskt inslag	Fler aktivt sökande deltagare och en förbättrad hälsa	Hälsoprofileringen ska stärkas både övergripande och i varje enskild utbildning	2019-12-31	Biträdande rektor
Planera in studiedag med hälsopedagogik och lärande samtal kring det unika med folkhögskola som utbildningsform	Stärka vår identitet som folkhögskola	Det unika med folkhögskola som utbildningsform ska stärkas	2019-12-31	Rektor
Erbjuda nyanställda kurs i folkhögskolans idé och pedagogik i Linköping samt dag för nyanställda på folkhögskolor inom Region Jönköpings län	Stärka vår identitet som folkhögskola som alternativ	Det unika med folkhögskola som utbildningsform ska stärkas	2019-12-31	Rektor

Redovisning av kvalitetsarbetet

Nätverk för kvalitetsutveckling

Utveckling av olika nätverk och yrkesråd prioriteras på skolan.

- Fritidsledarskolornas förening
- Balsam (nätverk för behandlings- och socialpedagogutbildningar)
- BAS-linjens nätverk
- SYV-nätverk (studie- och yrkesvägledare)
- Utbildningsråd inom fritidsledarutbildningen
- Kvalitetsutvecklingsgrupp inom fritidsledarskolorna
- Olika rektorsnätverk (offentligägda folkhögskolor i landet, regionens folkhögskolor, rektorsfortbildningsgrupp)

Utöver detta så har också vi valt att demokratisera beslutsprocessen inom personalen så att ett stort mått av medarbetarinflytande vad gäller att förbereda stora viktiga beslut görs via arbetsplatsträffarna. Då har vi inte kommit in på det formaliserade deltagarinflytandet som finns genom deltagarråd, studerandeskyddsombud, mat-, miljö- och städråd, kultur- och biblioteksråd samt idrott- och hälsoråd. Deltagarna har också representation i skolans samverkansgrupp (delar av mötet). Särskilda träffar med rektor och alla deltagare har också genomförts med möjlighet att ställa och få svar på frågor.

Utöver detta så finns ett aktivt utvecklingsarbete som utgår från samtliga skolans arbetslag där upp till fem mål sätts med tillhörande handlingsplan. För samtliga arbetslag gäller att ett mål ska vara relaterat till skolans hälsoprofil, för de pedagogiska arbetslagen gäller att det också ska finnas mål relaterat till deltagares kunskapsutveckling och att deltagare slutför sin utbildning (kan genomföras genom exempelvis flexibelt lärande och läsfrämjande åtgärder).

Slutligen ska våra yrkesutbildningar också ha mål kopplat till att våra deltagare får relevant arbete efter avslutad utbildning.

Kundperspektivet

	80%	93%
 Andel nöjda deltagare (Folkhögskola)		
VO	0	1
 Deltagare per utbildningsplats, inskrivna på 15-dagen (Folkhögskola)		

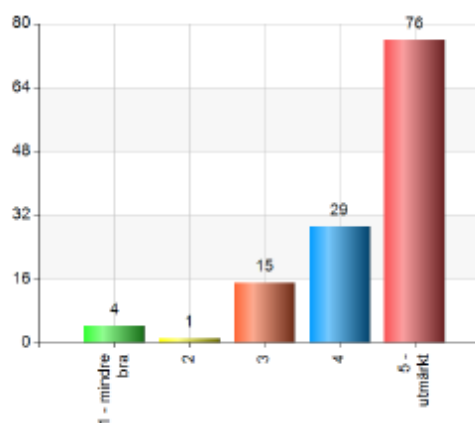
Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Andel utbildningar som har en tydlig utbildningsplan där mål, innehåll och antagningskriterier framgår	100%	100%	

Enkät svar - Ht 2019

Hur trivs du på Värnamo Folkhögskola?

Namn	Antal	%
1 - mindre bra	4	3,2
2	1	0,8
3	15	12
4	29	23,2
5 - utmärkt	76	60,8
Total	125	100

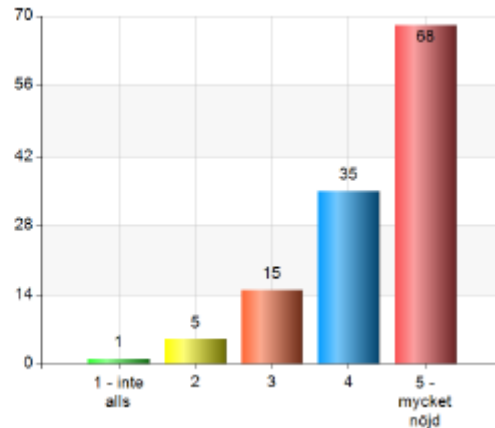
Svarsfrekvens
100% (125/125)

Är du nöjd med din utbildning?

Namn	Antal	%
1 - inte alls	1	0,8
2	5	4
3	15	12,1
4	35	28,2
5 - mycket nöjd	68	54,8
Total	124	100

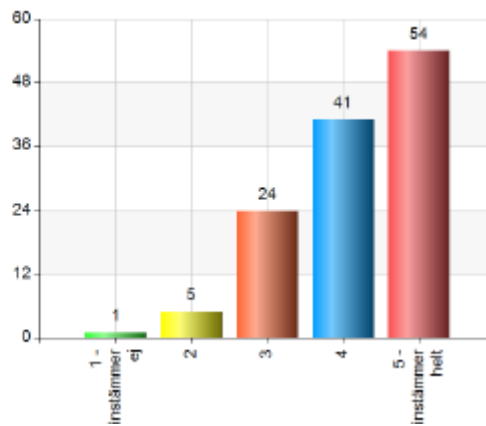
Svarsfrekvens
99,2% (124/125)

Kan jag påverka mina studier?

Namn	Antal	%
1 - instämmer ej	1	0,8
2	5	4
3	24	19,2
4	41	32,8
5 - instämmer helt	54	43,2
Total	125	100

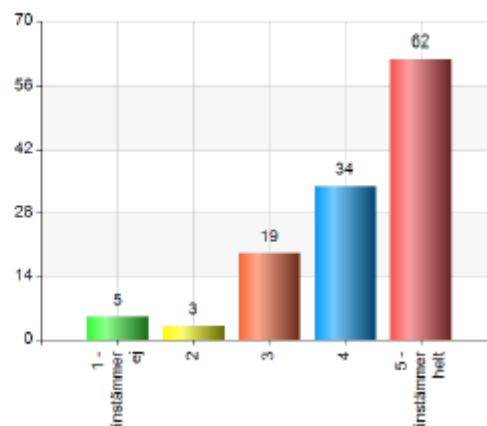
Svarsfrekvens
100% (125/125)

Linjens innehåll och utformning är tydligt

Namn	Antal	%
1 - instämmer ej	5	4,1
2	3	2,4
3	19	15,4
4	34	27,6
5 - instämmer helt	62	50,4
Total	123	100

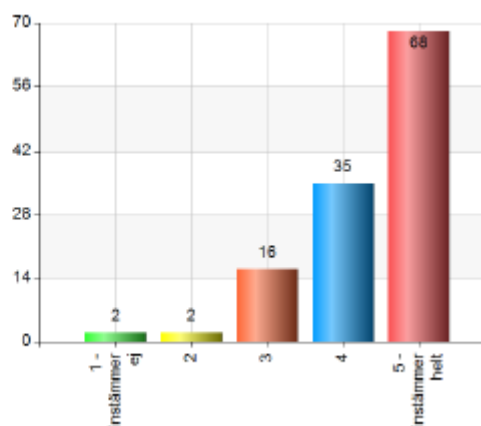
Svarsfrekvens
98,4% (123/125)

Vi respekterar varandras åsikter på skolan

Namn	Antal	%
1 - Instämmer ej	2	1,6
2	2	1,6
3	16	13
4	35	28,5
5 - Instämmer helt	68	55,3
Total	123	100

Svarsfrekvens
98,4% (123/125)

Processperspektivet

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
  Andel deltagare som slutför kurs inom folkhögskolan	85%	82%	
Aktiviteter	Analys		
 Skapa/uppdatera handlingsplan för att öka läsförmågan bland skolans deltagare	Våra läsprojekt och intensiva läsperioder fortsätter		

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Andel deltagare i behov av särskilt stöd som har en pedagogisk plan som de själva är med och skapar		100%	
Aktiviteter	Analys		
 Likabehandlingsplanen revideras varje år och tryggheten på skolan följs upp i deltagarenkäten två gånger per år (elevrådet medverkar i detta)	Detta görs fullt ut.		
 Kedjan från hälsosamtal, registrering av funktionsnedsättning, ansökan SPSM, åtgärdsplan, uppföljning förtydligas	Hälsosamtal genomförts i samtliga klasser. Stödgruppen fungerar. Ansökan till spsm kommer.		
 En stödgrupp skapas med ett tydligt arbetssätt	Det finns en befintlig stödgrupp och planen är godkänd.		
 Samtliga kurser på varje utbildning ska utvärderas med gemensamma enkätfrågor	Genomfördes i maj-juni		

Verksamhetspecifika mål

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Andel av arbetslagen (samt SAMO på en övergripande nivå) som har arbetat fram egna mål, mått och aktiviteter som följs upp och sammanställs på kalenderår och läsår	100%	100%	

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Andel utbildningar som skapat sig underlag för att kunna följa samtliga deltagares kunskapsutveckling	100%	100%	

Helår (Värnamo folkhögskola)

4 1 8 3 av 16 Mätetal

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys	Periodicitet
 RJL Sökande per utbildningsplats (folkhögskolan)	2	1,5	2019 Det är svårt att få fram adekvata siffror på könsfördelningen eftersom vårt system inte är upplagt på det sättet. Vi tycker också att det är ett förlegat sätt att se på individer, eftersom det 2019 borde finnas ett tredje kön.	År
 RJL Andel deltagare som slutför kurs inom folkhögskolan	85 %	97 %	2019 Det här är svårt att få grepp på. Beroende på hur man räknar, slutför och fått behörigheter?	År
 RJL Tjänsteresor, antal km egen bil (privatbil) Antal kilometer egen bil/privatbil i tjänsten hittills i år, i relation till antal kilometer	-20 %	-0,9 %	 	Tertial

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys	Periodicitet
egen bil/privatbil i tjänsten samma period 2017. Ackumulerade värden jan-april (T1), jan-aug (T2) och jan-dec (T3). Bygger på utbetalad bilersättning via Heroma.				
 RJL Tjänsteresor, antal km poolbil och hyrbil (korttid) Antal kilometer via regionens bilpool inklusive hyrbil hittills i år, i relation till antal kilometer via regionens bilpool inklusive hyrbil samma period 2017. Ackumulerade värden jan-april (T1), jan-aug (T2) och jan-dec (T3).	-10 %	RJL		Tertial
Kilometeruppföljning egna fordon Gäller de fordon som tillhör Värnamo Folkhögskola och mäts genom att läsa av trippelmätare varje tertial.			 Tertial 1 2019 Vi har minskat våra kilometer med egna fordon med 37%	Tertial
VO Antal km, verksamhetens egna fordon Uppföljning av körsträckan hos de fordon som ägs av verksamheten.			 	År
 RJL Matsvinn per restaurangportion Antal kg uppmätt matsvinn (kantinsvinn/beställningssvinn + tallrikssvinn) för restaurangmåltider i relation till antal beställda/levererade portioner. Avser uppmätta mängder vid lunchservering under en veckas tid, måndag-fredag, vid minst två tillfällen/år (mars respektive oktober). Ackumulerade värden jan-april (T1), jan-aug (T2) och jan-dec (T3). Sista mätperioden år 2017 utgör bas för beräkning av procentuell förändring.	-8 %	94,9 %	 Tertial 3 2019 Både kantin och tallrikssvinnet har minskat, vilket är glädjande. Dock ser vi att antalet portioner också minskat.	Tertial
 RJL Andel svenskproducerat oberett kött, mjölk och ägg Inköpt svenskproducerat (ursprungsland Sverige) färsk/frysst oberett kött, mjölk och färska ägg, av totala inköpen för produktgrupperna.	93 %	95,2 %	 Tertial 3 2019 Det är nästan hundra procentigt och ligger inom felmarginalen.	Tertial
 RJL Andel svenskodlad frukt och	18 %	26,4 %		Tertial

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys	Periodicitet
grönt <i>Inköpt svenskodlad (odlingsland Sverige) färsk frukt, bär, grönsaker och potatis, av totala inköpen för produktgrupperna.</i>				
 RJL Andel MSC-märkt fisk och skaldjur <i>Inköpt MSC-märkt (eller motsvarande) färsk/frost oberoedd fisk och skaldjur, av totala inköpen för produktgrupperna.</i>	68 %	77,8 %		Tertial
 RJL Andel ekologiska livsmedel <i>Inköpta ekologiska livsmedel, av totala livsmedelsinköpen.</i>	55 %	49,5 %		Tertial
 RJL Andel kaffe, te och kakao med sociala och etiska krav <i>Inköpt kaffe, te och kakao som är producerade med sociala och etiska krav med Fairtrade-märkning eller motsvarande, av totala inköpen för produktgrupperna.</i>	95 %	89,5 %		Tertial 3 2019 Mycket nöjda och hoppas på fortsatt fina resultat.
 RJL Medarbetarsamtal <i>Registrerade medarbetarsamtal i heroma i förhållande till antal anställda i genomsnitt senaste 15 månaderna. 90 % av personalen ska ha ett medarbetarsamtal under de senaste 15 månaderna.</i>	90 %	92 %		Feb 2019 Rektor har haft samtliga samtal med personal.
 RJL Kompetensutvecklingsplan <i>Registrerade kompetensutvecklingsplaner i heroma i förhållande till antal anställda i genomsnitt senaste 15 månaderna. 90 % av personalen ska ha en kompetensutvecklingsplan under de senaste 15 månaderna. Observera att planer endast räknas om de är registrerade när personen är tillsvidareanställd. Endast senaste planen räknas så medarbetare som byter arbetsplats inom Regionen kan bara bidra med en plan på den ena av arbetsplatserna – den där senaste planen togs fram. Rapporten uppdateras efter hel månad, dvs planer</i>	90 %	92 %		Tertial 1 2019 Vi arbetar med att lägga in detta.

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys	Periodicitet
<i>inlagda i mars kommer inte med förrän efter månadsskiftet till april och en helg har passerat då diver-rapporterna för Personal uppdaterats.</i>				
 RJL Personalhälsa - sjukfrånvaro <i>Sjukfrånvaro för medarbetare ska inte öka i jämförelse med samma period föregående år.</i>	5 %	4,8 %	Jun 2019 I samtliga fall där det finns sjukfrånvaro för vi dialog med personalen i fråga.	Månad
 RJL Ekonomi i balans	0 tkr	1 330 tkr		Månad

Statsbidragsvillkoren

Grundvillkor för statsbidrag	
Årlig årsredovisning	Ja
Årlig verksamhetsplan	Ja
Beskrivning och resultat av systematiskt kvalitetsarbete	Ja
Policydokument för förstärkningsbidrag och kursdeltagare som har brister i det svenska språket	Ja
Allmän kurs ska utgöra 15% och främst vända sig till deltagare som saknar grundläggande behörighet för högskolestudier	Ja, hos oss utgör Allmän kurs cirka 50 %
Erbjuda olika lärformer	Vi har en stor variation av lärformer och tekniska plattformar då vi ser det som oerhört viktigt att kunna möta alla våra deltagare där de står. Vår specialpedagog och våra assistenter finns förutom ansvariga pedagoger med för att kunna möjliggöra detta. Vi har olika typer av flexibel undervisning på allmän kurs, baskursen, textilakademin, fritidsledarutbildningen samt socialpedagogutbildningen

Tydliga former för studerandeflytande samt hantering av studeranderättsliga frågor	Ja, vi är anslutna till FSR och ger information till alla våra deltagare både före och efter kursstart. Forum som deltagarråd, studerandeskyddsombud, mat-, miljö och städråd, idrott- och hälsoråd samt kultur- och biblioteksråd finns för samtliga deltagare. Bä, bä vita lamm. Dessutom finns klassråd, utbildningsråd (för FLU), medverkan vid skolans samverkansgrupp
Lärartäthet motsvarande 1,8 helårstjänster per 1000 dv rapporetrad verksamhet exkl. Förstärkningsbidrag och språkschablon	Ja

Värnamo 20 april 2020

Emil Alm, rektor

Presidium - Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet §§ 67-77

Tid: 2020-05-13 kl. 09:00

Plats: Regionens hus, sal A

§ 74

Verksamhetsberättelse 2019 Sörängens folkhögskola

Diarienummer: RJL 2020/834

Beslut

Presidiet föreslår nämnden

- Godkänna verksamhetsberättelse 2019 för Sörängens folkhögskola

Sammanfattning

Enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen ska årsredovisning årligen upprättas och sändas till Folkbildningsrådet. Den ekonomiska redovisningen ska omfatta resultaträkning. Av årsredovisningen ska tydligt framgå hur mycket folkhögskolan erhållit i statsbidrag från folkbildningsrådet, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Myndigheten för yrkeshögskolan, eventuella övriga statliga medel ska också redovisas.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2020-03-31
- Verksamhetsberättelse 2019 Sörängens folkhögskola

Beslutet skickas till

Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

Beslutets antal sidor

1

Nämnden för arbetsmarknad näringsliv och attraktivitet

Verksamhetsberättelse 2019 Sörängens folkhögskola

Förslag till beslut

Nämnd för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet

- Godkänner verksamhetsberättelse 2019 för Sörängens folkhögskola

Sammanfattning

Enligt förordningen (2015:218) om statsbidrag till folkbildningen ska årsredovisning årligen upprättas och sändas till Folkbildningsrådet. Den ekonomiska redovisningen ska omfatta resultaträkning. Av årsredovisningen ska tydligt framgå hur mycket folkhögskolan erhållit i statsbidrag från folkbildningsrådet, Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Myndigheten för yrkeshögskolan, eventuella övriga statliga medel ska också redovisas.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2020-03-31
- Verksamhetsberättelse 2019 Sörängens folkhögskola

Beslut skickas till

Sörängens folkhögskola
Utbildning och kultur stab

REGIONLEDNINGSKONTORET

Kristina Athlei
Regional utvecklingsdirektör

Patrik Luth
Rektor Sörängens folkhögskola

Sörängens folkhögskola

Verksamhetsberättelse 2019

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1.	Inledning	4
2.	Verksamhetsberättelse	5
3.	Samlad verksamhet och kursernas innehåll	7
3.1	Antalgenomförda kurser och deltagarveckor	7
3.2	Allmän kurs	7
3.3	Konstskolan – Jönköping	7
3.4	Särskild kurs – Författarlinjen	7
3.5	Särskild kurs – Skrivarlinje på distans	8
3.6	Särskild kurs - Keramik	8
3.7	Särskild kurs – Bilderbok	8
3.8	Särskild kurs – Animation	8
3.9	Särskild kurs - Foto	8
3.10	Särskild kurs – Foto distans	9
3.11	Sommarkurser 2019	9
4.	Deltagar – och kursstatistik	9
5.	Förändrings- och utvecklingsarbete	10
6.	Deltagarinflytande	12
7.	Ekonomisk redovisning	13

forts. INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	sid
8. Verksamhetsplan 2020	13
8.1 Medborgare och kund	13
8.2 Process och produktion	14
8.3 Lärande och förnyelse	14
8.4 Medarbetare	14
8.5 Ekonomi	15
8.6 Hållbarhet	15
9. Redovisning av kvalitetsarbetet 2020	16
Stratsys	16-26

1. Inledning

Skolans huvudman

Skolans huvudman är Nämnden för arbetsmarknad, näringsliv och attraktivitet (ANA) inom Region Jönköpings län. Regionens insatser ger förutsättningar som bidrar till en positiv utveckling av näringsliv, sysselsättning och befolkningstal. Speciellt viktiga är insatser inom områdena utbildning, kultur, näringsliv och infrastruktur. Sörängens Folkhögskola tillhör verksamhetsområdet Utbildning och kultur som för utbildningsverksamheten har som målsättning att erbjuda ett attraktivt och framtidsinriktat utbildningsutbud som speglar omvärldens och individens behov. Sedan 2019 är området Utbildning och kultur i sin tur en del av Regional Utveckling i Jönköpings län, vilket ger kopplingen till utveckling och fortbildning i hela regionen ännu tydligare.

Demokrati

Skolans huvudman menar att den gemensamma värdegrunden och demokratifrågorna ständigt måste hållas vid liv. I detta sammanhang kan folkrörelse- och folkbildningsperspektivet inte nog betonas. Regionen har ett ansvar för att en utveckling av demokratifrågorna sker och att frågor om politiskt arbete och politiska organisationsstrukturer aktivt bearbetas, inte minst ur ett ungdomsperspektiv. Strävan måste vara att finna arbetsformer som attraherar ungdomar.

Utbildning

I dagens snabbt föränderliga samhälle med ständiga krav på nya eller förändrade kompetenser är tillgången och möjligheterna till utbildning av avgörande betydelse. En väl utbyggd utbildningsverksamhet, såväl vad avser bredd och djup som kvalitet, är inte bara av stor vikt sett utifrån rent utbildningspolitiska aspekter och möjligheter för enskilda individers utveckling, utan minst lika viktigt för regionens utveckling.

Presidium:

Ordförande: Rune Backlund (C), rune.backlund@rjl.se

1:e vice ordförande: Monica Samuelsson (KD) monica.samuelsson@rjl.se

2:e vice ordförande: Dan Sylvebo (M) dan.sylvebo@rjl.se

Ledamöter:

Per Svenberg (S)

Adam Starck (S)

Per Eriksson (C)

Ulf Svensson (SD)

Helen Skogelin Torvaldsson (BA)

Mari Lindahl (L)

Gun Lusth (M)

Hans Jarstig (KD)

Jon Heinpalu (MP)

Kristina Nero (V)

Olle Moln Teike (SD)

Aneth Amundson (S)

Föredragande

Kristina Athlei, direktör Regional Utveckling.

Lokala Samverkansgruppen

Rektor, ordförande	Patrik Luth
SFHL-Lf	vakant
Kommunal	Ann-Catrin Andersson
Vision	Anneli Pettersson (även huvudskyddsombud)

Samverkansgruppen U o K

Fjodor Eklund, SFHL-Lf, lärare

Miljöombud

Kenneth Gunnarsson, vaktmästare

2. Verksamhetsberättelse

Kalenderåret 2019 var återigen ett mycket bra år på Sörängens folkhögskola, vilket inte minst deltagarnöjdheten visar. 100 % av deltagarna var nöjda till mycket nöjda med skolan, 97 % var mycket nöjda. Att lyssna på deltagarnas åsikter i det ständiga förbättringsarbetet är en mycket viktig utgångspunkt i arbetet på skolan.

Arbetet med att ändamålsanpassa verksamhetslokaler och internat har fortsatt. I Björkängen, som är det internat som är mest eftersatt, utrustades tio av rummen med helt nya möbler inför läsårsstarten 2019/2020. Planerna med att renovera duschar och toaletter intensifierades med hyresvärden Regionfastigheter under hösten, och kommer att genomföras under våren 2020.

Skolmatsalen fick slutligen sin ljudisolering till stånd, vilket avsevärt förbättrade arbetsmiljön för både personal och deltagare. Köket utrustades vidare med 100 nya stolar och fick en värmebläkt för en jämnare temperatur och minskad energiförbrukning.

I skolans två omklädningsrum sattes avskiljande väggar upp mellan duscharna för att öka integriteten och för att få deltagarna mer bekväma med att använda duscharna.

Till keramiklinjen investerade skolan i en ny kombinerad el- och gasolugn, som redan givit helt andra möjligheter än tidigare ugn. Basåret utrustades med ett nytt dragskåp.

Arbetet med att byta ut branddetektorer på vissa internat till rökdetektorer fortsatte också.

Inga nya långa kurser startade på Sörängen under 2019, men i juni anordnade skolan för första gången på mycket länge sommarkurser. Under en vecka samsades sex olika kurser på skolan. Det gav mersmak. Mer om det nedan under beskrivning av våra kurser.

Deltagarinflytandet är mycket viktigt på Sörängen. Alla kurser på skolan har två deltagare med i skolans kursråd. Även i kulturrådet har skolans alla kurser representanter. På deltagarnas initiativ anordnades både en vår- och en julmarknad under 2019. Vårmarknaden ägde rum som en del av skolans öppna hus. Evenemanget marknadsfördes gemensamt av skolan och av deltagarna själva.

Antalet besökare till vårt öppna hus ökade kraftigt från tidigare år och framförallt gladdes vi av att så många av skolans ”grannar” och andra Nässjöbor besökte oss. Det är viktigt med en bra relation till invånarna och till kommunen.

Deltagarna har också direkta möjligheter att påverka vilka föreläsare/artister som bjuds in till skolans kulturluncher och vilka kvällsaktiviteter som ordnas. Via regelbundna utvärderingar, en gång per termin gemensamt och kontinuerligt i kurserna, ger deltagarna också uttryck för åsikter och önskemål. Målet är att inte lämna någon åsikt obesvarad.

Sörängens folkhögskola har fortsatt arbetet med att stärka kulturprofilen. Till kulturluncher, som också är öppna för allmänheten, har skolan bjudit in artister och föreläsare av skilda slag. Målet har varit att visa på mångfalden i kulturen. Alla kulturluncher har varit schemabrytande för att understryka att kulturluncherna är till för alla på skolan.

Som HBTQ-diplomerad skola är det en självklarhet att hela tiden hålla de frågorna aktuella. Självklart deltog Sörängen i Jönköpings Prideparad även under 2019. Även i skolans löpande arbete ska HBTQ-frågorna vara en naturlig del av vardagen, liksom arbete med rättvisa och bemötande utifrån samtliga sju diskrimineringsgrunder.

Sörängen har också arbetat på att bättre synas i och samarbeta med civilsamhället. I samarbete med Föreningen Norden hölls en författarkväll under hösten och i maj 2019 hade alla skolans särskilda kurser en gemensam utställning på Nässjö konstmuseum, Pigalle, under temat ”Passion”.

Hela skolans personal deltog under hösten 2019 i en gemensam fortbildning om mångfald, bemötande, jämlikhet och normer. Utbildningen anordnades av Kultorum i Jönköpings län. Diskussionerna som kom upp i och mellan personalgrupper belyste på ett bra sätt de frågor Sörängen behöver arbeta ännu mer med i framtiden.

Under våren 2019 anordnades tillsammans med arbetsförmedlingen en SMF-kurs för 10 deltagare.

Sörängens folkhögskola har också en filial i Jönköping som vi driver i samverkan med Ädelfors folkhögskola. Från och med höstterminen 2019 fick vi tillträde till nya lokaler i Jönköping för konstskolan, vilket var en tydlig målsättning.

Som regionfolkhögskola arbetar Sörängen med kompetensförsörjning och integration för Region Jönköpings län. I ett särskilt uppdrag arbetar skolan tillsammans med Värnamo folkhögskola för att höja språk- och kulturkompetensen hos utlandsrekryterade läkare. Dessutom har Sörängen, i projektform, anordnat kurser för regionanställda med utländsk bakgrund.

Under 2019 hade Sörängen 39 medarbetare, fördelade på 21 kvinnor och 18 män. Utöver dessa hyrdes personal in motsvarande ca 1,5 tjänster.

3. Samlad verksamhet och kursernas innehåll

3.1 Antal genomförda kurser och deltagarveckor

På Sörängens folkhögskola har under 2019 genomförts allmän kurs, 8 särskilda kurser, 6 veckolånga sommarkurser samt 1 SMF-kurs. Sommarkurserna var inte statsbidragsfinansierade. Antalet genomförda deltagarveckor uppgick till 6732. Sörängens folkhögskola beviljades 6743 deltagarveckor inklusive extraplatser (1058) av folkbildningsrådet för 2019.

3.2 Allmän kurs

Allmän kurs syftar till att ge människor en chans att läsa in eller komplettera sina gymnasiebehörigheter och samtidigt utvecklas inom ett specialområde. På Sörängens folkhögskola kan man välja bland flera olika profiler, naturvetenskapligt basår, biomedicin, miljöteknik eller humanistisk inriktning, samt många behörighetsgivande kurser. Vi har dessutom en filial i Jönköping där deltagarna också läser allmän kurs. Efter studierna erhålls ett studieomdöme som används vid ansökan till högskola i särskild kvotgrupp. Basåret är en förberedande kurs för vidare studier på högskolenivå och ger deltagarna möjlighet att klara alla behörigheter som behövs för alla program på högskole-/universitetsnivå inklusive läkarprogrammet.

På allmän kurs läggs de största resurserna på att de studerande ska klara av sina behörighetsämnen och få sin grundläggande behörighet till högre studier. Vi försöker ha små grupper och låter deltagarna jobba utifrån sina förutsättningar. Vid uppstarten på hösten görs individuella studieplaner till alla studerande tillsammans med SYV. Dessa diskuteras vid enskilda samtal och ändras vid behov. Det sistnämnda gör att vi även kan ge särskild behörighet för högre studier vilket är viktigt för regionen.

I Jönköping ges också möjlighet för deltagare att studera svenska som andraspråk, matematik, engelska och samhällskunskap på grundskolenivå. Ett mycket bra komplement till utbudet på Sörängen.

3.3 Konstskolan – Jönköping

Konstskolan är en grundläggande halvtidsutbildning i konst och tar upp ett flertal olika tekniker såsom akvarell, olja, kol och tusch. Även analogt och digitalt foto ingår i kursen.

Utgångspunkten är att få deltagarna att våga experimentera och utmana sig själva.

Utbildningen sker till del i samarbete med moderskolan Sörängen. Bland annat deltar även konstskolan i Sörängens gemensamma utställning på konstmuseet i Nässjö. Från och med höstterminen 2019 kompletterades konstskolan med ett påbyggnadsår, även det på halvtid.

3.4 Särskild kurs - Författarlinjen

Författarlinjen är en bred grundkurs där deltagarna får möta flera professionella författare som är experter inom sina olika uttrycksformer. Undervisningen är lagd i kortare block, så att man arbetar med en uttrycksform i taget: prosa, lyrik, journalistiskt skrivande och drama. Inom dessa block ryms skrivande av roman, novell, deckare, kåseri, poesi, prosalyrik, barnbok, reportage och manus för TV, film och scen.

3.5 Särskild kurs – Skrivarlinje på distans

Under ledning av pedagoger och författare ökar deltagarna sin litterära medvetenhet, utvecklar det egna skrivandet och hittar och fördjupar sin personliga stil. Arbetet är nätbaserat och bygger på konstruktiv respons i mindre grupper via plattformen First Class.

Undervisningen har deadlines enligt rullande schema med handledd respons i grupp och enskilt. Läsningen av texterna är utbildningens grund. Den ger inspiration och träning i att se utvecklingsmöjligheter i egna och andras texter.

3.6 Särskild kurs – Keramik

Keramiklinjen på Sörängens folkhögskola vänder sig till deltagare som vill få en grundläggande keramisk utbildning som ger en god grund för fortsatta studier, eget konstnärskap eller arbete inom det keramiska området. Den huvudsakliga inriktningen är brukskeramik och stor vikt läggs vid hantverket.

I utbildningen får deltagaren förutom materialkännedom kunskaper i drejning och andra sätt att formge leran. De får lära sig olika typer av bränningar samt glasyr- och dekortechniker. Linjen ger deltagarna även möjlighet att prova på att fusa och slumpa glas. Teckning, kroki, skissteknik och konsthistoria kan, efter eget önskemål, vara integrerade delar i kursen.

3.7 Särskild kurs – Bilderbok

Kursen startade ht 2018 och har 12 heltidsstuderande. Kursens mål är att leda deltagarna fram till ett förlagsfärdigt manus. Kursen förenar både text och bild och deltagarnas uppmuntras att gestalta bilderna på olika sätt: tecknat, målat, fotograferat eller till och med via keramik. För att vidga deltagarnas sinnen får de också prova på andra konstformer såsom kroki, grafik och skulptur. Kursen bjuder kontinuerligt in gästlärare för att tillföra kompetens och för att deltagarna ska få möta professionella bilderboks-författare.

3.8 Särskild kurs – Animation

Animationsutbildningen är en tvåårig grundutbildning i klassisk animation med betoning på analoga tekniker, konstnärlig gestaltning och berättande. Det andra året är ett valbart påbyggnadsår, som de flesta väljer. Under kursen får deltagarna grundläggande kunskaper i animation - rörelsens konst. Detta sker genom studier av rörelsen och dess betydelse för att levandegöra teckningar och döda ting. Stor vikt läggs även på berättelsen där teori varvas med praktik för att du ska lära dig att uttrycka dig och berätta med animation.

3.9 Särskild kurs - Foto

Sörängens folkhögskolans fotolinje är en bred fotoutbildning med både digital och analog inriktning. Huvuddelen av undervisningen sker i digital miljö där du bland annat får lära dig bildhantering i Photoshop och Lightroom, iscensätta egna idéer i en professionell fotostudio, genomföra dokumentära bildprojekt samt få en ökad förståelse för modern bildkommunikation. Utbildningen lägger stor vikt vid praktiska övningar och levande diskussioner. Exempel på teoretiska kursmoment är fotonhistoria, bildanalys, samtidsfotografi och fotografisk etik. I utbildningen ingår även att lära sig det analoga mörkrumsarbetet från grunden. Skolan lånar ut en analog kamera till varje elev, och det finns goda möjligheter att fördjupa sig i traditionella fototekniker. Vi har även digitala kameror att låna ut för de som inte har en egen.

3.10 Särskild kurs – Foto distans

Från och med vårterminen 2017 erbjuder Sörängen en fotokurs på distans, halvtid. Deltagarna handleds löpande av samma professionella lärare som undervisar på fotolinjen på plats. Deltagarna får kontinuerligt uppgifter av lärarna som de utför, lägger ut och får och ger respons på. Deltagarna möts två gånger om året på Sörängen, en gång för en sommarträff och en gång för en slutträff. Kursen har skapat mycket goda förutsättningar för många som annars inte kunnat/velat vara på plats på skolan under ett helt läsår.

3.11 Sommarkurser 2019

Under perioden 24-29 juni 2019 erbjöd Sörängen följande kurser: Ljussättning, Classical Drawing, Skulptera i lera, Konst med fågelmotiv, Poesi och Bilderboksillustration. Classimal Drawing arrangerade vi i samarbete med Animationshögskolan i Viborg, Danmark. Alla andra kurser arrangerade vi i egen regi. Totalt lockade kurserna 65 deltagare och det kändes fantastiskt att kunna visa upp och använda skolan även sommartid.

4. Deltagar- och kursstatistik

VT -19	Antal	Varav		HT -19	Antal		
Utbildning	Deltagare	Kvinnor	Dv	Utbildning	deltagare	Kvinnor	dv
Allm Hum	14	6	277	Allm Hum/bio/miljö	12	5	216
Basår	12	6	252	Basår	15	4	270
Allm Jkpg 100%	28	20	609	Allm Jkpg 100%	32	24	576
Allm Jkpg 50%	1	1	11	Allm Jkpg 50%	4	3	36
Allm Jkpg 25%	1	1	6	Allm Jkpg 25%	8	6	36
Allm grund Jkpg 100%	4	4	84	Allm jkp 75 %	2	0	27
Allm Grund Jkpg 50%	1	1	11	Allm grund Jkpg 50%	1	0	9
				Delt under 18	1	1	18
Allmän totalt	61	39	1250	Allmän totalt	75	43	1170
Särskilda kurser				Särskilda kurser			
Författare	12	11	252	Författare	13	10	234
SPD	17	12	374	SPD	24	18	408
Keramik	13	12	273	Keramik	18	17	324
Konst 50 %	7	7	74	Konst 50 %	14	11	130
Foto linje	13	7	273	Fotolinje	12	5	216
Animation	12	6	252	Animation	12	10	216
Animation år 2	7	4	147	Animation år 2	7	4	126
Bilderbok	10	6	210	Bilderbok	11	10	198
Foto distans 50 %	31	15	326	Foto distans 50 %	31	15	279
Särskild totalt vt19			2181	Särskild totalt ht 19			2131
Totalt vt 19	122	80	3431	Totalt ht 19	142	100	3301
SMF	10	5	130	Totalt 2019			6732
<i>Totalt SMF</i>	<i>10</i>	<i>5</i>	<i>130</i>				

5. Förändrings – och utvecklingsarbete

Skolans elevhem var även under 2019 i princip fullt. Standarden på boendet är alltifrån mycket bra till att vara ett anständigt ekonomiskt alternativ för de deltagare som bor på skolan. Som beskrivits ovan under (2) så har arbetet med att förbättra boendestandarden på ett av elevhemmen, Björkängen, inletts. Många av våra internatdeltagare prioriterar dock ett mer prisvärt boende, och för att ytterligare understryka skillnaderna i kvalitet, så förändrade vi kostnaderna för hyra från och med höstterminen 2019. Det bästa boendet blev relativt sett något dyrare och, till exempel, Björkängen, något billigare.

Google Suite for Education (GSFE) infördes under 2019. Flera av skolans linjer har antingen ökat användningen av de verktyg som detta erbjuder eller helt och hållet gått över till GSFE som pedagogisk plattform. För att möjliggöra användningen av GSFE har också bandbredden på skolan justerats upp.

Skolans kulturprofil är stark. Sedan fem år tillbaka anordnar skolan ”kulturluncher” för skolans deltagare, men också för allmänheten. Vi vill visa upp och erbjuda ”alternativ” kultur, men kombinerar detta med kulturinslag som våra deltagare önskar. Under 2019 besöktes skolan bland annat av musikgrupper från Ryssland och Nya Zeeland, men också av teatersällskap och serietecknare. Det är viktigt för oss att bredda synen på vad kultur är och kulturluncherna väcker alltid reaktioner och diskussioner.

Skolan är HBTQ-diplomerad sedan 2017 och tog under 2019 dessutom fram en HBTQ-policy. Alla ska kunna och våga vara öppna med sin sexuella läggning och könsidentitet på Sörängen, om de önskar det. All personal har utbildats i HBTQ-frågor och nyanställda förväntas delta i catch-up-utbildningar så snart tillfälle ges. HBTQ-profilen är stark, men det finns också andra områden och aspekter som vi behöver utveckla. Det handlar om hälsa, jämlikhet/mångfald i ett bredare perspektiv och miljöfrågor.

Miljöfrågorna har under året fångats upp av deltagarna i skolans kulturråd, mer om det nedan. Det finns dock mycket mer att arbeta med på det området.

Under 2019 påbörjades också arbetet med att revidera likabehandlingsplanen samt med att ta fram en plan för jämställdhetsintegrering. Den sista planen är nu framtagen och finns på skolans hemsida. För Sörängen är det viktigt att arbetet med jämlikhet, jämställdhet och mångfald inte bara blir en pappersprodukt. Några exempel på hur vi jobbar och vill jobba:

- SMF-kurserna bedriver vi i samarbete med Nässjö Lärcenter. Målgruppen är nyanlända på SFI D-nivå. Vi vet att Sörängen är en ”homogen” skola, där många är svenskar utan utländsk koppling eller bakgrund. Genom att erbjuda en för oss ganska ny målgrupp möjligheten till studier ökar vi också mångfalden på skolan. Vi hoppas och tror att detta ska få positiva effekter på skolan på sikt.
- Marginaliserade grupper. Folkhögskolorna når sällan ut till alla grupper. Det kan handla om utlandsfödda, lågutbildade, pensionärer eller grupper som känner sig åsidosatta eller orättvist behandlade. Tillsammans med studieförbunden i Region Jönköping vill vi försöka nå ut till några av dessa marginaliserade grupper. Inte bara för att visa upp vad folkbildningen kan erbjuda, utan också för att de ska få göra sina röster hörda.

- Gemensamt projekt. Sörängens folkhögskola har varje år ett gemensamt, linjeöverskridande projekt som mynnar ut i en utställning runt ett tema. Vi vill kunna genomföra detta i ett ännu större sammanhang, där flera av regionens aktörer är med. Kanske går det att manifesteras demokrati, jämlikhet och mångfald i en gemensam utställning för allmänheten. Region Jönköpings egna folkhögskolor, och därigenom Sörängen, skulle kunna vara en motor i detta.
- Två personalrekryteringar har skett under året. Ett av målen var att försöka bryta könsmonster. Av olika skäl lyckades vi inte, men det var hela tiden en av målsättningarna: Om vi hittade en kandidat som uppfyllde våra krav så fick det gärna vara en kvinna till en mansdominerad bransch och tvärtom.
- Många av Sörängens utbildningar är kvinnodominerade och de flesta är svenskar födda i Sverige. Vi jobbar aktivt med att bryta detta, men måste jobba ändå hårdare på att synas i olika kanaler. Det handlar inte minst om hur vi marknadsför oss.

Under 2019 så anordnades också ”klubbar” för deltagarna på kvällarna, där deltagarna kunde välja mellan lärarledda aktiviteter i musik, yoga, hälsa, körkortsteori och dans. Ett flertal klubbar organiserar deltagarna också själva. För att ännu bättre skapa en bra och social miljö, behöver skolan fundera på hur vi visar på aktiviteter i närområdet även på helger. Vi tror att detta är en viktig del i måendet och i omsorgen av de deltagare som bor på skolan. Samtal påbörjades med Nässjö sportdansklubb för att på ett organiserat sätt kunna erbjuda dans till skolans deltagare. Vi tror att dansen är ytterligare ett sätt att få deltagarna att umgås, att slappna av, att få starkare självförtroende och, inte minst, att röra på sig.

Skolans ambition är att erbjuda sommarkurser även under 2020, i en något utökad omfattning jämfört med 2019. Det är vår förhoppning och vilja att använda skolan och internatet mer under sommartid. Det är också ett ypperligt marknadsföringstillfälle för oss.

En kökschef anställdes under slutet av 2019. Den rollen blir mycket viktig också för att fortsätta att utveckla hela serviceorganisationen och för att på ett klokt sätt utöka ledarskapet på skolan.

Alla skolans medarbetare deltog, liksom alla regionanställda i Jönköpings län, i en medarbetarenkät under 2019. Utifrån den enkäten tog skolan fram en handlingsplan som tydliggör vilka områden vi även fortsättnings vill vara starka på och vilka områden vi behöver arbeta mer med. De områden vi vill förbättra är att skapa en mer tillåtande kultur på skolan och samarbetet mellan olika delar av skolan. De områden där vi är starka, men där vi gemensamt vill befästa det, är att fortsätta se allas lika värde och att närmaste chef fortsätter att visa förtroende för medarbetarna. Vid varje arbetsplatsträff lyfter vi frågorna genom positiv förstärkning, där alla medarbetare fritt kan lyfta fram goda exempel.

Sörängen har som nämnts ovan uppdrag från Region Jönköping, men vi skulle kunna göra mer som kompetensförsörjare för regionen i stort. Det förutsätter fortsatt och intensifierat samarbete med andra aktörer i regionen.

6. Deltagarinflytande

Skolan följer Studeranderättsliga rådets regler och rekommendationer. Det är oerhört viktigt för oss att deltagarnas röster kommer fram. Än viktigare än möten är att deltagarna känner att de kan lyfta frågor med servicepersonal, lärare, linjeansvariga eller rektor närhelst de vill. Men strukturerade möten behövs naturligtvis också.

En gång per månad samlas deltagarrepresentanter från alla linjer samt personal i ett kursråd. Där diskuteras frågor som rör utbildningarna, men även behov av förbättringar i boendet och behov av inköp. Deltagarna är också med i kulturrådet som ansvarar för kulturluncherna och deltagarna har möjlighet att påverka vilka de vill ska besöka kulturluncherna. Även i kulturrådet finns deltagarrepresentanter från skolans alla linjer. Under hösten 2019 integrerades, på deltagarnas initiativ, även miljöfrågor i kulturrådet.

Deltagarna har också under viss ledning av lärare själva dragit igång flera olika klubbar på skolan, vilket också har nämnts ovan. Vi ser det som ett utmärkt sätt för deltagarna att få ge uttryck för kreativitet och för att arbeta med frågor som de brinner för.

I filialen i Jönköping formaliserades 2017 för första gången på flera år ett deltagarråd med en styrelse träffas minst två gånger per termin. Delvis som ett resultat av detta målades två klassrum om, nya stolar köptes in och köket renoverades helt och hållet. Arbetet med deltagarrådet och deltagarinflytande har fortsatt i Jönköping under 2019.

En viktig utgångspunkt för arbetet med deltagarna på Sörängen är att se till att realisera alla goda tankar som deltagarna har. Arbetsmiljö och arbetsplatsen är också deras. De tankar som deltagarna har lyssnar skolan aktivt på och genomför direkt det som är möjligt. I detta ingår också att snabbt och lyhört rätta till de brister som skolan har i både arbetsmiljö och i kvalitet. Utvecklingsarbetet sker hela tiden. I alla typer av kommunikation med deltagare ska de frågor som lyfts behandlas så skyndsamt som omständigheterna medger. När eventuella beslut har fattats ska feedback ges snabbt till alla som är berörda.

Deltagarna på Sörängens folkhögskola utser också en representant som ska vara deltagarskyddsombud. Den personen är också alltid med på skolans lärarråd, som äger rum en gång per termin. Där finns ytterligare en möjlighet för deltagarna att lyfta frågor som är angelägna för dem.

Skolan fortsätter också arbetet med att tydliggöra våra handlingsplaner för deltagarna och vilka handlingsplaner som finns på skolan. Under 2019 uppdaterades alla "policypärmar". De pärmarna finns utställda på varje elevhem och också i varje klassrum. Alla deltagare ska veta vad som gäller på Sörängen.

7. Ekonomisk redovisning (tkr)

KOSTNADSSLAG	BUDGET	BOKSLUT
Personalkostn. Inkl soc avg 45,75 %	17 449 758	17 718 473
Externa kostnader inkl. avskrivningar	8 596 934	8 281 043
Internhyra inkl värme och el	4 364 941	4 423 872
Övriga interna kostnader	4 525 367	4 795 906
SUMMA KOSTNADER	34 937 000	35 219 294
Regionbidrag	10 684 000	10 684 000
Statsbidrag	14 264 000	14 214 800
Utomlänsintäkter	1 150 000	1 105 918
Elevintäkter (kost, logi, mm)	2 455 000	3 227 018
Övriga bidrag och intäkter	6 384 000	6 716 839
SUMMA INTÄKTER	34 937 000	35 948 575
RESULTAT	0	729 281

8. Verksamhetsplan 2020

Sörängens folkhögskola är en del av Region Jönköpings län och använder sig av regionens verktyg, Stratsys, för att arbeta strategiskt med kvalitets- och verksamhetsfrågor. Nedan följer vår verksamhetsplan för 2020 utifrån de sex perspektiv som vi ser på vår verksamhet igenom; Medborgare och kund, process och produktion, lärande och förnyelse, medarbetare, ekonomi samt hållbarhet.

8.1 Medborgare och kund

Strategiska mål:

- Ett attraktivt och framgångsrikt utbildningsutbud med hög kvalitet, anpassat efter befolkningens och arbetsmarknadens behov
- Alla länsinvånare ska ha möjlighet att vara delaktiga i kulturlivet, till kulturupplevelser och till eget skapande.

Hur når vi dit?

Behovsanalyser som ger underlag för utbildningarnas dimensionering och inriktning genom att mäta:

- a) Sökande per utbildningsplats
- b) Andelen nöjda till mycket nöjda deltagare

Digitalisering

- a) Andel deltagare som är nöjda med skolans nätverk
- b) Andel deltagare som är nöjda med tillgången på datorer

Hur når vi dit? Genom ständig dialog med deltagarna och personalen om behov och utveckling för att säkerställa att utbildningarna kan genomföras med kvalitet.

Genom våra kulturluncher och andra öppna arrangemang ger vi invånarna i regionen möjlighet att ta del av kulturen på skolan.

Sörängens folkhögskola kommer också att, tillsammans med Värnamo folkhögskola, att ta fram en gemensam skolplan där skolornas uppdrag och det regionala uppdraget tydliggörs.

8.2 Process och produktion

Strategiskt mål: Kostnadseffektiv upphandling

Hur når vi dit? Rätt beteende – avtal. Avtalstrohet vid inköp.

Strategiskt mål: Deltagarna skall slutföra sin utbildning

Hur når vi dit? Utbildningsinnehåll anpassat till deltagarnas behov. Vi mäter detta genom att utvärdera hur många deltagare som slutför kurs inom folkhögskolan.

Strategiskt mål: Verka för sommarkurser på Sörängen

Hur når vi dit? Genom att planera sommarverksamheten utifrån verksamhetens förutsättningar och stärka de verksamhetsområden som behöver tillföras extra resurser

8.3 Lärande och förnyelse

Strategiskt mål: Organisation och medarbetare som utvecklas i takt med nya krav

Hur når vi dit? Tillgång till kunniga, duktiga medarbetare. Lärartätheten mäts med ett minimimål på 1,8 lärare per 1000 deltagarveckor.

8.4 Medarbetare

Strategiskt mål: Delaktiga, kompetenta och friska medarbetare

Hur når vi dit? Genom att skapa attraktiva arbetsplatser. Följande mätetal används:

- a) Medarbetarsamtal, mäts månadsvis, varje månad ska genomsnittsvärdet vara 90 %
- b) Kompetensutvecklingsplan, varje tertiäl skall genomsnittsvärdet vara 90 %
- c) Personalhälsa – sjukfrånvaro, mäts månadsvis, skall inte överstiga 6,2 %

Genom att stärka samarbete, kompetens och vi-känsla. Detta vill vi uppnå genom att införa studiedagar med tema kring samarbete, kompetens och vi-känsla för personal.

Strategiskt mål: Arbete med värdegrundsfrågor och mångfald

Hur når vi dit? Genom återkommande reflektionsmöten där frågorna diskuteras och hålls vid liv samt att alltid tänka mångfald i all marknadsföring och rekrytering.

8.5 Ekonomi

Strategiskt mål: God hushållning av resurser på såväl kort som lång sikt

Hur når vi dit? Genom en kostnadseffektiv verksamhet och en ekonomi i balans.
Resultatmålet är 0 kr för 2020.

Strategiskt mål: Få bättre kontroll på skolans livsmedelskostnader genom att:

- a) Ta fram ett verktyg för att mäta utvecklingen av skolans livsmedelskostnader.
- b) Skapa jämförelser med liknande verksamheter avseende livsmedelskostnader.

8.6 Hållbarhet

Strategiskt mål: Hållbar utveckling under 2020

Hur når vi dit? Genom att vara klimatsmarta, genom att använda våra resurser klokt och genom att bidra till en sund livsmiljö. Vi kommer konkret att arbeta med hållbart resande, med att minska matsvinnet samt att till allra största delen inhandla ekologiska och socialt hållbara livsmedel utifrån säsong.

9. Redovisning av kvalitetsarbetet 2019

Kvalitetsarbetet på Sörängens folkhögskola bedrivs på flera olika nivåer, vilket beskrivits ovan under verksamhetsplanen för 2020.

I ovanstående kvalitetsystem, Stratsys, bygger vi in så mycket som möjligt av både det som regionen som huvudman intresserar sig för, det som folkbildningsrådet kräver och det som vi själva vill uppmärksamma. Inte så sällan sammanfaller dessa bitar. Vår stora deltagarenkät som genomförs två gånger om året är ett viktigt kvalitets- och utvecklingsinstrument. Det viktigaste är dock det som sker i det dagliga arbetet där små undervisningsgrupper, hög lärartäthet, en syn på deltagarna som aktiva subjekt möjliggör ett stort mått av direktinflytande.

Nätverk för kvalitetsutveckling

Utveckling av olika nätverk och yrkesråd prioriteras på skolan.

- SYV-nätverk (studie- och yrkesvägledare)
- Olika rektorsnätverk (landstingsskolor i landet, folkhögskoledelegationen med alla länets skolor, rektorsfortbildningsgrupp)
- Engagerat ledarskap tillsammans med andra chefer i region Jönköping.

Utöver detta så finns ett aktivt utvecklingsarbete som utgår från de arbetslag som finns på skolan, ett för varje linje samt ett för servicepersonal.

Nedan följer en sammanställning av kvalitetsarbetet 2019 utifrån de fem perspektiven. Grönt är godkänt, gult ”åt rätt håll men behöver arbetas med” och rött icke godkänt.

Måluppfyllelse ändamålsenlig och kostnadseffektiv verksamhet

	2019-12-31	Andel	2018-12-31	Andel
Antal mätetal som är uppfyllda	13	76,5 %	15	65 %
Antal mätetal som är delvis uppfyllda	1	6%	3	13 %
Antal mätetal som inte är uppfyllda	3	17,5 %	5	22 %
Antal mätetal som mäts	17		23	

Perspektiv:

Medborgare och kund

Flera av skolans har ett högt söktryck. Fotolinjen på distans hade 6 sökande per plats 2019, Animationslinjen och bilderbokslinjen ca 4 sökande per plats. Även keramiklinjen hade ett högt söktryck med uppemot 3 sökande per plats. Några utbildningar hade inte fler än 1,5 sökande per plats, vilket ledde till behov av sen stödannonsering. Skälen är kanske framförallt hårdare konkurrens från andra utbildningsanordnare samt trender i samhället.

Strategiska mål:

Ett attraktivt och framgångsrikt utbildningsutbud på regionens folkhögskolor med hög kvalitet, anpassat efter befolkningens och arbetsmarknadens behov

Framgångsfaktorer:

Utgå från behovsanalyser som ger underlag för utbildningarnas dimensionering och inriktning

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Sökande per utbildningsplats (folkhögskolan)	2	2,8	Antalet helårsplatser har, tyvärr, beräknats lite olika över åren. För 2019 är det totala antalet platser beräknat utifrån just platser, oavsett hel- eller halvtid. Förutom Jönköpings folkhögskola där antalet helårsplatser tagits med, Den skolan är inte med i Schoolsoft än, och det är svårare att få en bra bild. Omräknat till heltid är antalet helårsplatser 172. 2018 måste beräkningen ha inkluderat en kurs som nu är nedlagd, Estet, samt att en uppskattning av antalet "huvuden" i Jönköping gjorts. Söktrycket är stabilt. Foto på distans har nästan 6 sökande per plats och även skrivarkursen på distans, animation, bilderbok och keramik hade höga söketal 2019. Mot trenden går allmän, som i princip tog in alla sökande.

Uppdrag/mål:

Digitalisering

Det digitala nätverket förbättrades ytterligare under hösten 2019 genom en ökning av bandbredden till 1gb/s.

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Andel deltagare som är nöjda med skolans digitala nätverk	90%	97,1 %	Skolan har uppgraderat bredbandshastigheten under hösten 2019, vilket i sin tur initialt ledde till en del buggar. Accesspunkter måste också uppgraderas för att det ska full effekt, men vi hoppas och tror att det blir ännu bättre 2020.
 Andel deltagare som är nöjda med tillgången på datorer	80%	100 %	Alla är nöjda utifrån en femgradig skala där 3-5 definieras som nöjd. Vi har införskaffat ny utrustning till flera linjer, men tekniken och datorerna behöver ständigt moderniseras.

Perspektiv:

Process och produktion

Strategiska mål:

Kostnadseffektiv upphandling

Framgångsfaktorer:

Rätt beteende - avtal

Framgångsfaktorer:

Utbildningsinnehåll anpassat till elevernas behov

Strategiska mål:

Deltagarna inom folkhögskolan ska slutföra sina kurser

Framgångsfaktorer:

Utbildningsinnehåll anpassat till deltagarnas behov

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Andel deltagare som slutför kurs inom folkhögskolan	85 %	90 %	De allra flesta deltagarna slutför sina kurser på folkhögskolan. De flesta av de avhopp som sker under året sker under höstterminen, och oftast ganska tidigt under terminen. De som väl har bestämt sig för att skolan och utbildningen känns rätt stannar kvar och fullföljer

Antalet avhopp från deltagare var mycket lågt under 2019. Vi genomför alltid samtal med de som hoppar av för att utröna skäl. I inget fall var, så vitt vi vet, skälet bristande kvalitet på undervisning, på skolan eller på personal. Skälen var snarare sociala och privata och växlade från individ till individ. Deltagare som genomförde en hel kurs på våra kulturutbildningar blev också godkända, ibland tack vara flexibilitet och individualisering från skolans sida. Några få på allmän linje bedrev inte studier enligt plan.

Aktiviteter	Analys
Sommarkurser	Sex fulla sommarkurser 2019. Jättelyckat och bra marknadsföring av skolan! Vi satsar vidare mot nya kurser 2020

Strategiska mål:

Hållbar utveckling 2017-2020

Framgångsfaktorer:

Vi är klimatsmarta

Uppdrag/mål:

Klimatpåverkan från våra egna transporter minskar

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Tjänsteresor, antal km egen bil (privatbil)	-20 %	97,5 %	
 Tjänsteresor, antal km poolbil och hyrbil (korttid)	-10 %	-53,6 %	
VO Antal km, verksamhetens egna fordon	30 000	18 593 km	Vi klarar målet med råge. Tyvärr kan det vara så att privatbil används i stället. Diskussion har påbörjats hur vi kan ställa om till tåg, poolbil eller verksamhetens egna fordon

Aktiviteter	Analys
 Vi ska arbeta med hållbart resande.	Diskussion fördes på sista APT om både tjänstecyklar och möjlighet till laddning i elstolpe. Den diskussionen fortsätts och undersöks vidare
VO Utbildning i digital mötesteknik	Diskussion har påbörjats, men det är inte säkert att behovet på Sörängen motiverar investering och utbildning i ny mötesteknik
VO Installera utrustning för att möjliggöra resfria möten	Behovet är inte så stort. När resfria möten behövs närvarar oftast bara några personer och då fungerar befintligt teknik. Frågan är dock inte helt släppt.
VO Främja ett ökat cyklande bland personal inom Utbildning och kultur	Inköp av cyklar inför våren 2020 har diskuterats. I så fall cyklar även för våra deltagare. Det hänger på efterfrågan och hur vi administrativt lyckas lösa det med säkerheten i beaktande.

Framgångsfaktorer:

Vi använder våra resurser klokt

Aktiviteter	Analys
VO RH-checklista 2019	Uppdatering av stycken 0, 1 och 5 i RH-checklista.

Uppdrag/mål:

Vår material- och livsmedelsförsörjning bidrar till ett hållbart samhälle.

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Matsvinn per restaurangportion	-8 %	-20 %	Inte bara kantinsvinnet och tallrikssvinnet har mätts under tertialsvinnet har mätts under tertial 1, utan även produktionssvinnet. Detta har gett missvisande resultat och svinnet kommer allt annat lika sannolikt att sjunka

Aktiviteter	Analys
 Systematiskt mäta matavfall i köken, sätta upp en målsättning för att minska matsvinnet samt ge förslag på åtgärder för att minska detta.	Har nu summerat endast matsalssvinn och kantinsvinn från lunch.

Framgångsfaktorer:

Vi bidrar till en sund livsmiljö

Uppdrag/mål:

Vi väljer i första hand ekologiska livsmedel som uppfyller svenska krav avseende djurhållning och övriga livsmedelskrav. I andra hand väljer vi livsmedel som uppfyller svenska krav avseende djurhållning och övrig livsmedelskrav. I tredje hand väljer vi ekologiska livsmedel.

Vi är medvetna om att vi behöver bli ännu bättre på att köpa in "rätt" livsmedel för att nå upp till målvärdet. Vi har vidtagit vissa åtgärder redan under slutet av 2019 som vi hoppas ska få effekt under 2020. Det handlar till exempel om att upphöra med vissa kakaoprodukter, lägga om tesortimentet och ha bättre framförhållning i beställningen av ekologiska livsmedel.

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Andel svenskproducerat oberett kött, mjölk och ägg	93 %	83,1 %	Vi har helt klart mer att jobba med här också....
 Andel svenskodlad frukt och grönt	18 %	25 %	Bra!
 Andel MSC-märkt fisk och skaldjur	68 %	70 %	Viss försämring sedan tertial 2. Vi undersöker varför och jobbar vidare..
 Andel ekologiska livsmedel	55 %	49,5 %	Trenden är åt rätt håll. Vi diskuterar kontinuerligt att livsmedlen ska vara ekologiska, även om det kostar mer. Kräver något längre planeringshorisont, vilket gör det svårare men inte omöjligt.
 Andel kaffe, te och kakao med sociala och etiska krav	95 %	88,1 %	Oboy köps inte in alls längre och heller inte örtteer som inte är hållbara och rättvismärkta. Svårt att svara på varför den ändå inte är 100 %. Men trenden är trots allt positiv.

Aktiviteter	Analys
 Inköpen av livsmedel bör anpassas efter säsong	Arbete pågår kontinuerligt

Perspektiv:

Lärande och förnyelse

Vi har under 2019 på olika sätt arbetat med frågor runt mångfald, kommunikation och bemötande. Under åren arbetade vi med att komma fram till vad som är unikt för Sörängen och under hösten hade vi två fortbildningsdagar runt normkritik och bemötande. Utifrån medarbetarenkäten vet vi också att vi kan bli ännu bättre på samarbete internt samt på att minska graden av skuldbeläggande ytterligare.

Tre rekryteringar gjordes under 2019, 2 lärare och 1 vaktmästare. I samtliga fall var söktrycket högt och vi kan konstatera att Sörängen har ett gott rykte som arbetsplats och arbetsgivare.

Strategiska mål:

Organisation och medarbetare som utvecklas i takt med nya krav

Framgångsfaktorer:

Tillgång till kunniga medarbetare

Medarbetare

Ohälsotalen är lite för stora tycker vi. Eftersom grunden är två långtidssjukskrivningar som grundar sig i faktorer utanför arbetsplatsen så är det svårt att påverka dem. På det stora hela är Sörängen en väldigt "frisk" arbetsplats även om belastningen periodvis är hög i vissa delar av skolan.

Strategiska mål:

Delaktiga, kompetenta och friska medarbetare

Framgångsfaktorer:

Hälsofrämjande, hållbar och attraktiv arbetsplats

Uppdrag/mål:

Delaktiga och kompetenta medarbetare

För att främja hälsa och motion har all personal rätt att utöva motion en klocktimme per vecka på betald arbetstid. Viktigt är också att så snabbt som möjligt ta tag i de konflikter som uppstår. Långdragna konflikter skapar oro och på sikt ohälsa.

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
  Medarbetarsamtal	90 %	95 %	Medarbetarsamtal med de två senast anställda har ännu inte hållits
  Kompetensutvecklingsplan	90 %	98 %	Ser bra ut!

Aktiviteter	Analys
Mångfald	Med utgångspunkt i de dialoger/fortbildningsdagar vi har haft under 2019, och även med utgångspunkt i MOS:en så kommer frågor runt mångfald och bemötande att vara aktuella och diskuteras även under våren 2020, möjligen med delvis andra utgångspunkter.
Vision/värdegrund	Utfallet av medarbetarenkäten underströk behov av att i vissa frågor arbeta vidare med värdegrund. Handlingsplanen får utvisa exakt hur vi går vidare

Uppdrag/mål:

En hälsofrämjande, hållbar och attraktiv arbetsplats

Fem personer är nyanställda och medarbetarsamtal, liksom med alla andra anställda, kommer att hållas under september 2019. Att de nya inte har fått samtal är huvudskälet till att målvärdet inte har uppnåtts.

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Personhälsa - sjukfrånvaro	7,9 %	5,6 %	Svårt att få ner sjukfrånvaron ytterligare med tanke på 1,5 långtidssjukskrivningar...

Perspektiv:

Ekonomi

Strategiska mål:

God hushållning av resurser på såväl kort som lång sikt

Framgångsfaktorer:

Kostnadseffektiv verksamhet

Uppdrag/mål:

Handlingsplan för ekonomi i balans

Mätetal	Målvärde	Resultat	Analys
 Ekonomi i balans	0 tkr	729 tkr	

Uppdrag/mål:

Arbeta kostnadseffektivt för att uppnå ekonomi i balans

Uppdrag/mål:

Få bättre kontroll på skolans livsmedelskostnader

Aktiviteter	Analys
Ta fram ett verktyg för att mäta utvecklingen av skolans livsmedelskostnader	Uppdrag ligger på controller att ta fram mätetal/system som kan jämföras med de andra verksamheterna i Utbildning och kultur
Skapa jämförelser med liknande verksamheter avseende livsmedelskostnader	Uppdrag ligger på controller.

9.5 Statsbidragsvillkoren

Grundvillkor för statsbidrag	
Årlig årsredovisning	Ja
Årlig verksamhetsplan	Ja
Beskrivning och resultat av systematiskt kvalitetsarbete	Ja
Stadgar eller reglemente	Ja
Organisationsordning samt delegationsordning	Ja
Samverkansavtal gällande samtliga kurser som ges i samarbete med annan part	Ja
Handlingsplaner för arbetet mot diskriminering	Ja
Handlingsplaner för arbetet mot jämställdhetsintegrering	Ja
Handlingsplaner för förstärkningsbidraget samt för arbetet med språkligt stöd	Ja
Studeranderättsliga dokument	Ja
Mål för allmän kurs samt för särskilda kurser som är SeQF-certifierade	Ja
Allmän kurs ska utgöra 15% och främst vända sig till deltagare som saknar grundläggande behörighet för högskolestudier	Ja, hos oss utgör Allmän kurs 36 % av antalet deltagarveckor under 2019, 2420 deltagarveckor
Erbjuda olika lärformer	Vi har en stor variation av lärformer då vi ser det som oerhört viktigt att kunna möta alla våra deltagare där de står. Vi har olika typer av flexibel undervisning på skolan och vi har en utbildning som ligger på distans.
Tydliga former för studerandeflytande	Ja, vi följer FSR:s rekommendationer och ger information till alla våra deltagare om våra handlingsplaner både före och efter kursstart. Forum som deltagarråd, kulturråd och klassråd.

Lärartäthet motsvarande 1,8 helårstjänster per 1000 dv rapporterad verksamhet exkl. Förstärkningsbidrag i språkschablon	Vi har en lärartäthet på 1,8 lärartjänst per 1000 dv.
--	--

Patrik Luth, rektor

Ort och datum:

Rune Backlund, ordförande